

120+

Nápadov
*pre lepší život
na Slovensku*

Volebný program strany Sloboda a Solidarita, verzia 2.0

saS
Sloboda Solidarita

Ako sme tvorili program

Každý bod programu SaS má jednoduchú a prehľadnú štruktúru. Na začiatku vždy pomenúvame súčasný stav - čím je nevyhovujúci a z akých príčin. Potom v časti „SaS navrhuje“ menujeme konkrétne kroky, ktoré chceme podniknúť na jeho zlepšenie. V prípade vplyvov na rozpočet verejnej správy vyčíslime aj sumu, ktorou ho navrhnuté opatrenia ovplyvnia. V závere uvádzame pozitíva, ktoré plynú z našich návrhov. SaS je stranou odborníkov a týmto programom to potvrdzuje.

Program zostavili

Martin Poliačik a tímlídri: Jozef Kollár, Jozef Mihál, Natália Blahová, Lucia Nicholsonová, Peter Kalist, Martin Chren, Ľudovít Jurčík, Ľubor Benkovič, Ivan Holko, Anna Zemanová, Ivan Juráš, Róbert Mistrik, Natália Cehláriková, Andrej Miklánek, Vladimír Klimeš, Stanislav Fořt, Michal Nižňan, Kamil Krnáč, Alojz Baránik, Juraj Droba.



Mgr. Martin Poliačik

predseda Výboru pre tvorbu programu SaS

Martin Poliačik je učiteľom na súkromnej základnej škole Montessori v Bratislave. Študoval systematickú filozofiu na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity. Od roku 1996 bol aktívnym členom Slovenskej debatnej asociácie, v rokoch 2003 - 2006 ju viedol na pozícii výkonného riaditeľa. Je medzinárodne akreditovaným debatným trénerom, rozhodcom a lektorom. Spolupodieľal sa na vytváraní metodológie akademickej debaty, ktorú dnes využívajú stovky stredoškolských a vysokoškolských študentov na Slovensku. Hovorí aktívne po anglicky, dorozumie sa po nemecky a španielsky.

1. Verejné financie a finančný trh	8
2. Dane a odvody	14
3. Sociálna politika	20
4. Sociálne odkázané spoločenstvá (SOS)	25
5. Zdravotníctvo	31
6. Vzťahy s Európskou úniou	36
7. Podnikateľské slobody	39
8. Hospodárstvo	43
9. Poľnohospodárstvo	47
10. Životné prostredie	51
11. Školstvo	54
12. Veda a výskum	60
13. Kultúra	63
14. Šport	66
15. Média	69
16. Osobné slobody	71
17. Demokratická spoločnosť	75
18. Boj proti korupcii	82
19. Súdnictvo a spravodlivosť	87
20. Zahraničná a bezpečnostná politika	95

Voličom strany Sloboda a Solidarita

Je všeobecne známe, že volebné programy politických strán nečíta takmer nikto. Napriek tomu ich všetky politické strany majú, lebo je to akási povinná jazda. Dôvod bude najskôr ten, že typický politický program obsahuje väčšinou nič nehovoriace frázy a výroky, pod ktoré by bol ochotný podpísať sa každý jeden politik. Mám na mysli vety typu „Chceme efektívne a spravodlivé súdnictvo“ alebo „Chceme svetový mier“ a podobne.

Preto sme si povedali, že do nášho programu napíšeme len konkrétne a v krátkom období reálne vykonateľné zmeny. Výrazy typu „prehodnotíme“, „otvoríme diskusiu“, „zasadíme sa o ...“ v tomto programe nenájdete, lebo k ničomu nezaväzujú.

Navrhujeme viac ako 120 zmien, o ktorých sme presvedčení, že povedú k zlepšeniu existujúceho stavu a ktoré je možné zaradiť do troch skupín. Buď ide o **nové pravidlo**, alebo o **zmenu existujúceho pravidla**, alebo o **zrušenie existujúceho pravidla**. Tú poslednú skupinu netreba podceňovať. Za posledných 20 rokov sa do zákonov dostali nezmyselné a zbytočné pravidlá. Už len ich množstvo, neprehľadnosť a často aj absurdnosť spôsobujú v konečnom dôsledku ich nedodržiavanie.

Z uvedeného logicky vyplýva, že nemôžeme mať v programe všetko. Určite existujú väčšie problémy a lepšie riešenia ako našich vyše 120 nápadov. To preto, lebo sa nehráme na vševvedov, a tiež preto, že nemáme v programe žiadne všeobecné bláboly. Navrhujeme len tie riešenia, o ktorých vieme, že budú prínosom, a keby sa zrealizovalo len našich viac ako 120 nápadov, stalo by sa Slovensko krajinou, v ktorej by bola radosť žiť.

Závisí od Vás, našich voličov, koľko z našich návrhov sa nám podarí presadiť. Čím lepší volebný výsledok docielime, tým viac budeme môcť presadiť. V každom prípade začneme ako prvé presadzovať naše predstavy komplexnej reformy odvodov a sociálneho systému, známe aj ako **Odvodový bonus**. Napriek tomu, že ide o komplexnú materiu, výsledok je úplne jasný - viac peňazí pre Vašu rodinu. To je totiž ten **najlepší a najsilnejší sociálny program**. Sme presvedčení, že o peniazoch, ktoré ste zarobili Vy, budete vedieť aj najlepšie rozhodnúť Vy.

Pozrite si, prosím, aj naše mzdové koliesko, ktoré je priložené k tomuto programu. Ľahko zistíte, o koľko stúpne čistý mesačný príjem Vašej rodiny po zavedení odvodového bonusu. A 12. júna nezabudnite, prosím, voľiť stranu Sloboda a Solidarita s číslom 5.



Richard Sulík
predseda strany SaS

Hodnoty strany Sloboda a Solidarita

Všeobecne sa verí, že je dobré obetovať blaho jednotlivca pre blaho skupiny. No jednotlivec, ktorého sa jeho spoluobčania chystajú práve vhodiť do sopky, aby privolali dážď, sa na túto pravdu pozerá zrejme inak. Inými slovami, keď sú šťastní všetci jednotlivci, je šťastná celá spoločnosť, ale šťastná spoločnosť ešte nemusí znamenať, že budete šťastný vy alebo ona, či on. Navyše, spoločnosť rozhodne nebude šťastnejšia, ak budú preferovaní raz robotníci, inokedy živnostníci, potom dôchodcovia a párne roky zdravotné sestry. Takýto prístup našich politických kolegov len ničí dobré vzťahy medzi ľuďmi.

Čo teda treba vykonať pre to, aby sa mali lepšie všetci tí, ktorí o to stoja a s nimi aj celá spoločnosť? Zoznam základných statkov, ktoré zvýšia kvalitu života jednotlivca a ktoré im môže poskytnúť spoločnosť, sa dá zostaviť pomerne rýchlo. Každému napadnú veci ako napr. zabezpečenie slobody pohybu, voľby povolania, istoty, že neumriete od hladu, či zabezpečenie v chorobe a podobne. My sme si takýto zoznam urobili, potom sme požiadavky dôkladne roztriedili a zistili sme, že za väčšinou požiadaviek sú dva faktory – sloboda a solidarita. Samozrejme, oba faktory musia prinášať prospech pre jednotlivca, ale aj prospech pre spoločnosť.

SLOBODA

Súčasťou osobného úsilia jednotlivca o šťastie je sloboda. Nikto z nás nechce, aby nám náš sused alebo naša svokra hovorili, čo máme robiť. Ak sa dôkladne zamyslíte, zistíte, že jediný dôvod obmedziť slobodu jednotlivca, je zásah do slobody iného jednotlivca. Isteže, denne sa vzdávame časti osobnej slobody a odovzdávame ju svojej žene, svojim deťom, svojej kariére. Ale tento dar je dobrovoľný.

Ak nebudete dávať dobrý pozor, ani si nevšimnete, kde všade vám je ubieraná sloboda. Nevšimnete si, že ste nútený podporovať zo svojich peňazí náboženské inštitúcie, ktorých nielen že nie ste členom, ale ktoré majú program opačný vášmu svetonázoru. Nevšimnete si, že rôzne licencie udeľované štátom vám berú slobodu voľby pri podnikaní a nevšimnete si, že o polovici peňazí, ktoré zarobíte, nerozhodujete vy, ale nejakí úradníci, ktorí vám ich vo forme daní a odvodov zoberú. Možno sú to maličkosti, ale sloboda sa stráca po kúskoch. Obmedzovanie voľnej cenotvorby, prikazovanie, kedy majú byť otvorené obchody, nariadenie, koľko alebo kto smie pracovať a pod. Zrazu len zistíte, že vaša sloboda je obmedzovaná výrazne. Štátom.

Sloboda jednotlivca je dôležitá aj pre spoločnosť. Blahobyť budujú jednotlivci a čím viac slobody, čím väčšie možnosti majú, tým väčších vecí sú schopní. História to už mnohokrát ukázala. My nechceme produktívnemu obyvateľstvu odobrať značný objem peňazí, aby sme sa následne mohli hrať na bohov a peniaze prerozdeliť tak, aby sa viac zotrel ekonomické rozdiely medzi ľuďmi. Tiež nechceme nimi kohokoľvek uprednostňovať a zasahovať do hospodárstva.

Predovšetkým chceme všetkých nechať na pokoji. Čo by sa stalo, keby sme minimalizovali zásahy do úsilia jednotlivca? Čo by sa stalo, keby sme nechali každého zbohatnúť, ak chce (samozrejme tak, aby nenarúšal slobodu iným a neporušoval zákony), alebo aj nie, ak má iné hodnoty? Nuž, asi by sa každý usiloval o svoje osobné šťastie najlepšie, ako by len vedel.

Samozrejme, že nestačí bojovať o vyššiu mieru slobody, treba aj chrániť tú, ktorú sme už nadobudli. Dodržiavanie právnych noriem je preto pre nás mimoriad-

ne dôležité a právny štát, obzvlášť vymoženosti práva vnímame ako podstatnú časť slobody jednotlivca.

Teda len na zopakovanie. Strácame ju nenápadne, ale sloboda je najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka a my sa chceme zasaadiť o jej navrátenie do rúk jednotlivca v maximálnej možnej miere.

SOLIDARITA

Počuli ste, ako váš priateľ či známy komentuje situáciu bezdomovca slovami: „Sám si za to môže. Nemal začať chlastať.“ Táto úvaha zabúda na fakt, že keď je niekto krásny, zdravý, silný a inteligentný, tak do biedy sotva upadne. Nik nie je dobrovoľne chudobný alkoholik bez strechy nad hlavou. Žobrákom sa človek stane tak, že sa niečo pokazí. Stane sa niečo v jeho samotnom vnútri, niečo sa zlomí v jeho duši a človek upadne.

Môže sa to prihodiť úplne každému. Môžeme mať nehody, môžeme mať mozgové príhody, môžeme zbankrotovať, môžeme prepadnúť alkoholu... Možno sa pozbierame a možno aj nie. Možno nám pomôžu dobrí ľudia a možno sa od nás všetci odvrátia. Ale istota, že ani v biede nezomrieme od hladu alebo od zimy, je mimoriadne silným faktorom. Istota, že žiaden človek neumrie hladom, je výsadou civilizovanej spoločnosti. Sme presvedčení, že v 21. storočí a v strede Európy musí byť spoločnosť natoľko solidárna, aby mal každý jeden jej člen garantované životné minimum a základnú zdravotnú starostlivosť. Kto chce viac, musí sa snažiť. Sme presvedčení ale aj o tom, že existujú určité skupiny ľudí ako napríklad osamelé matky alebo invalidi, ktoré si zaslúžia vyššiu mieru solidarity ako len životné minimum.

Zdalo by sa, že základné istoty jednotlivca sú dôležité len pre neho. No vytvárame civilizovanú spoločnosť a odmenou za civilizáciu je fakt, že nežijeme v časoch nepokojov vyvolaných masami v núdzi. Tak sa ukazu-

je, že plošná solidarita je zárukou stability spoločnosti a my sa môžeme oslobodiť od pocitov premrhaných peňazí, ktorými tak často trpia klasickí pravicoví politici. Okrem toho sa smieme oslobodiť aj od pocitov nadradenosti a názoru, že vytvárame vrstvu, ktorá od nás závisí, čo sú postoje, ktoré obľubujú zas ľavicoví politici. Jednoducho chápeme, že stabilita niečo stojí.

Teda len na zopakovanie. Istota, že s jednotlivcom bude spoločnosť solidárna v čase jeho biedy, je druhým najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka, ale aj stability civilizovanej spoločnosti. No na druhej strane nesmie táto istota obmedziť snaženie jednotlivca.

ZDRAVÝ ROZUM

Naše úsilie, naše jednotlivé ciele a náš program musia obstáť v konfrontácii s našimi základnými hodnotami – čím vyššou mierou slobody a základnou mierou solidarity. Preto si vždy kladieme otázku – zvýši taký či onaký návrh slobodu jednotlivca alebo upevní solidaritu v spoločnosti? Je však pár cieľov, ktoré sú obsiahnuté v našom programe, pri ktorých sa to priamočiaro nedá vidieť. Nazývame ich ciele zdravého rozumu. Napríklad cieľ meniť zákony len raz ročne alebo uprednostniť jednoduché riešenie pred komplikovaným. Navyše, populizmus je u nás súčasťou predvolebného boja, čoho dôsledkom je hlásanie logických nezmyslov alebo nespplniteľných sľubov. Súčasťou zdravého rozumu je otázka, či máme právo získavať mandát aj za cenu ignorovania zdravého rozumu. Naša odpoveď je, že nemáme.

Všetko, čo navrhujeme, je zaručené v súlade s našimi základnými hodnotami, ktorými sú sloboda, solidarita a zdravý rozum. Každý náš návrh buď zvyšuje mieru osobnej alebo ekonomickej slobody, alebo upevňuje základnú mieru solidarity, alebo je aspoň v súlade so zdravým rozumom.



ING. JOZEF KOLLÁR PHD.

je vlastníkom spoločnosti JK Advisory v Bratislave, ktorá sa zaoberá finančným poradenstvom. V rokoch 2000-2006 pôsobil ako Predseda predstavenstva Volksbank Slovensko, ktorú v roku 1991 spoluzakladal. Je spoluautorom Zákona o Národnej banke Slovenska. Viedol rokovania v Medzinárodnom menovom fonde spojené so vznikom Slovenskej republiky. Bol členom poradného tímu ministra financií pre rozdelenie federálnej meny. Študoval na Ekonomickej univerzite v Bratislave, titul PhD. získal na Ekonomickom ústave SAV a absolvoval aj postgraduálne štúdium bankovníctva v USA a v Japonsku. Ovláda anglický a nemecký jazyk.

1. Verejné financie a finančný trh

Súčasný spôsob spravovania verejných financií na Slovensku má zásadné systémové trhliny. Ignorovanie reálneho stavu ekonomiky opakovane spôsobuje vysoké deficity štátneho rozpočtu a dramatický nárast verejného dlhu. Namiesto zodpovednej ekonomickej politiky vlády, sledujúcej dlhodobé priority, prevažujú na Slovensku ad hoc reakcie ako šrotovné, či štátna pomoc neplatičom hypoték. Tieto však nevedú k riešeniu problémov, navyše nespravodlivo zvýhodňujú vybrané skupiny obyvateľov a v konečnom dôsledku sú kontraproduktívne, lebo deficit len ďalej zvyšujú. Sklon míňať viac peňazí, než je ekonomika schopná vyprodukovať, bol typickým znakom pre všetky ponovembrové vlády. Doterajšie spravovanie verejných financií bolo do veľkej miery závislé od plnenia predvstupových požiadaviek diktovaných zvonka – či už pri vstupe do EÚ alebo neskôr do eurozóny. Dnes si musíme ako jej plnohodnotní členovia sami zadefinovať budúce ekonomické smerovanie a sami strážiť fiškálnu rovnováhu a dlhodobú financovateľnosť verejného dlhu. Príklad zodpovednej rozpočtovej politiky nám v súčasnosti nedávajú ani najvyspelejší členovia EÚ, jeden za druhým porušujúci Pakt stability a rastu.

Ak bude pokračovať súčasné tempo zadlžovania krajiny (2008 až 2010), Slovensku reálne hrozí pád do tzv. dlhovej pasce – situácie, kedy sa náklady na správu verejného dlhu (ktoré už dnes tvoria viac ako 10% príjmov štátneho rozpočtu) stanú dlhodobo nefinancovateľnými a jediným riešením bude zásadné zvýšenie priamych i nepriamych daní a s vysokou pravdepodobnosťou aj zavedenie nových typov daní. Čím dlhšie bude odkladaná konsolidácia verejných financií, tým negatívnejšie zasiahne do životnej úrovne ľudí, keďže konsolidácia je vždy splácaním starých dlhov na úkor súčasného rozvoja.

1. BOD PROGRAMU

Ekonomické cykly sú prirodzenou súčasťou trhovej ekonomiky. Zámerne sa preto vyhýbame termínu „dlhodobý udržateľný rast“ a dôraz kladieme na zdravé verejné financie a efektívne narábanie s nimi. Ekonomické prostredie je stabilné vtedy, ak aj obdobie recesie dokáže krajina zvládnuť s čo najnižšími nákladmi. Základom tejto stability je fiškálna rovnováha a z dlhodobého hľadiska vyrovnaný bežný účet platobnej bilancie. SaS preto odmieta akýkoľvek ekonomický rast dosahovaný fiškálnymi impulzmi, zvyšujúcimi rozpočtový deficit.

SaS navrhuje:

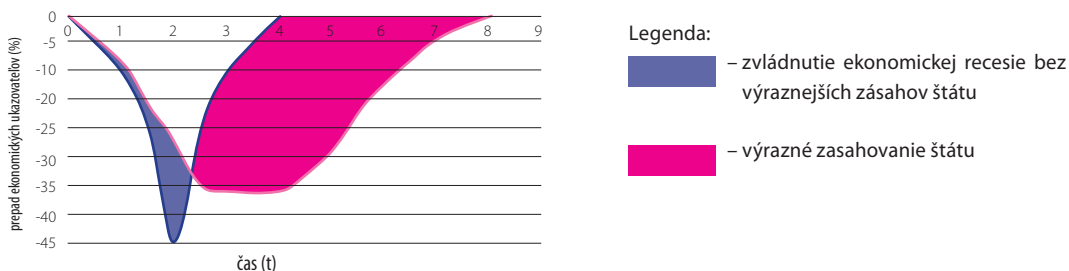
- Prijat' ústavný zákon o vyrovnanom štátnom rozpočte do roku 2014, ktorý vládu zaviazá medziročne znižovať rozpočtové deficity tak, aby najneskôr na rok 2014 mohla zostaviť po prvýkrát v novodobej histórii Slovenska vyrovnaný rozpočet. Uvedený zákon má byť ústavný preto, aby sa znížila pravdepodobnosť jeho zásadnej zmeny každou novou politickou garnitúrou.
- Prijat' ústavný zákon o fiškálnom pravidle pre hrubý verejný dlh maximálne do výšky 50 % HDP. Pravidlo bude platiť len do dosiahnutia vyrovnaného rozpočtu.

Návrh konsolidácie verejných financií (deficit rozpočtu verejných financií v % HDP):

rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
deficit	6 %	<6 %	4 %	2,5 %	1,0 %	0 %

Zákonná povinnosť vlády dosiahnuť vyrovnaný, resp. prebytkový rozpočet povedie k uplatneniu princípu súťaživosti o verejné rozpočtové zdroje a prinúti tak správcov rozpočtových kapitol k vytváraniu konkurenčných výhod už pri predkladaní návrhov čerpania verejných zdrojov. Konsolidácia verejných financií už v strednodobom horizonte otvorí priestor pre znižovanie daní a odvodov (a zvyšovanie miery ekonomickej slobody) a uvoľní zdroje pre investície do základných služieb štátu.

Grafické znázornenie priebehu krízy so zásahmi štátu a bez nich¹



2. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 11,2 mil €

Po tom, čo na Slovensku prebehla decentralizácia verejnej správy, bola výrazná časť finančných zdrojov presunutá do rozpočtov miest, obcí a VÚC. Ich celkové rozpočtové príjmy len v r. 2009 predstavovali 4,7 mld. eur, resp. 142 mld. Sk (1 mld. eur tvoria priame dotácie zo ŠR, 2,4 mld. eur tvoria daňové príjmy obcí a VÚC, zvyšok nedaňové príjmy). U miest a obcí až 23 % ich celkových rozpočtových výdavkov tvoria náklady na samotnú činnosť obecných a mestských úradov. Je to viac, ako sú výdavky na úseku dopravy (vrátane mestskej verejnej dopravy), ako sú náklady na ochranu životného prostredia, alebo ako sú náklady na financovanie kultúry a zdravotníctva v pôsobnosti obcí. Použitie obrovských finančných zdrojov ostáva de facto bez verejnej kontroly. Verejná diskusia často vôbec neprebehne a stav plnenia rozpočtov nebýva priebežne zverejňovaný.

SaS navrhuje:

- Zaviest povinnosť pre VÚC, mestá a obce zverejňovať návrhy rozpočtov na internete a povinnosť každý štvrtrok zverejňovať plnenie príjmovej a výdavkovej strany rozpočtu a súčasne pri každej rozpočtovej položke uvádzať medziročné porovnanie (uplynulý rok, bežný rok a predpoklad na budúci rok). Je to obzvlášť dôležité, ak zohľadníme skutočnosť, že hlavne v obciach a menších mestách o použití značných finančných zdrojov rozhoduje rádovo 10 až 20 poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva, často úzko prepojených s miestnou úrovňou lobistických skupín.

¹ Graf znázorňuje súvisť medzi funkciou času (napr. mesiace, roky) a mierou prepadu ekonomických parametrov: V prvom prípade je síce ekonomický prepád výraznejší, tzv. tvrdšie pristátie, avšak ekonomické parametre sa skôr dostávajú na predkrízové úrovne. V druhom prípade, s výrazným zasahovaním štátu, síce ekonomika pristane mäkkšie, avšak návrat rozhodujúcich parametrov výkonnosti ekonomiky na predkrízovú úroveň potrvá podstatne dlhšie. Celkové ekonomické straty (náklady na zvládnutie recesie) sú tak oveľa vyššie (porovnaj modrú a ružovú plochu). Menej zásahov štátu ekonomike všeobecne prospieva a v dobe ekonomickej recesie sa to prejavuje ešte výraznejšie.

- Zaviesť vzájomné porovnávanie (benchmarking) samospráv i jednotlivých orgánov centrálnej verejnej a štátnej správy podľa záväznej skupiny vybraných ukazovateľov hodnotiacich efektívnosť a hospodárnosť nakladania s verejnými zdrojmi², ale i účinnosť presadzovaných opatrení podľa stanovených priorít³. Benchmarky vytvorí Ministerstvo financií SR a dáta následne zosumarizuje a vyhodnotí.
- Zaviesť pre VÚC, mestá a obce limity na ročné náklady na obsluhu dlhu najviac do výšky 25 % ich priemerných ročných príjmov z posledných troch rokov a na hrubý dlh najviac do výšky 50 % ich aktív. Tomu by predchádzala povinnosť oceniť svoje aktíva štandardnými oceňovacími metódami, čím by sa vytvorili „otváracie bilancie“ miest, obcí a VÚC a nielen samotné subjekty verejnej správy, ale aj občania by získali reálny prehľad o finančnej pozícii svojho mesta, obce alebo VÚC.

Umožníme tým kontrolu tvorby a použitia rozpočtových zdrojov a kontrolu zadlžovania na úrovni VÚC, miest a obcí priamo zo strany občanov. Zmenšíme priestor pre korupciu na regionálnej úrovni. Zavedieme tiež kvalitatívne hodnotenie využívania verejných prostriedkov a odhalíme nehospodárne nakladanie s nimi. Zároveň umožníme zviditeľnenie tých, ktorí sú v danom ukazovateli najlepší (pozitívna motivácia).

3. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Dnešná kríza nie je krízou voľného trhu, ako sa niektorí mylne domnievajú. Trh má nad sebou kontrolné mechanizmy, ktorými sú ponuka, dopyt a rovnovážna cena. Dnešnú krízu spôsobilo zlyhanie štátnej regulácie trhu a zlyhanie monetárnych politík. Zatiaľ čo princípy regulácie finančných trhov sú prijímané a diskutované na úrovniach⁴, kde sa vplyv Slovenska blíži k nule, samotný výkon integrovaného dohľadu nad finančným trhom však naďalej zostáva na úrovni národného regulátora. Trh potrebuje menej, ale účinnejšej regulácie.

² Napr. pomer výšky celkového hrubého dlhu obce/mesta/VÚC k objemu majetku, ročné náklady na správu dlhu voči ročným disponibilným peňažným tokom, pomer kapitálových (a prevádzkových) výdavkov voči celkovým výdavkom rozpočtu, pomer personálnych nákladov na celkových prevádzkových nákladoch. Obce a mestá budú zoradené do homogénnych pásiem (do 20,000 obyvateľov, do 100,000 obyvateľov a nad 100,000) a pre každé pásmo budú stanovené benchmarky.

³ Napr. zníženie miery kriminality, percentuálna zmena vyseparovaného odpadu v tonách.

⁴ Európska komisia, Európska rada, Európska centrálna banka, G20, G8, summity členských krajín eurozóny atď.

SaS navrhuje:

- Zmeniť legislatívu definujúcu činnosť NBS (vrátane integrovaného dohľadu nad finančným trhom) a Ministerstva financií tak, aby:
 - ✓ Pracovníci NBS a Ministerstva financií, ktorí zastupujú Slovensko v orgánoch Európskej centrálnej banky, príslušných pracovných výboroch Európskej komisie a príp. v iných agentúrach, boli zaviazaní na európskej úrovni presadzovať reformu⁵ Paktu stability a rastu a acyklické pravidlá obozretného podnikania bánk. To znamená, že banky budú musieť v časoch rastu ekonomiky vytvárať vyššie rezervy pre efektívnejšie zvládnutie prípadnej krízy.
 - ✓ Bol zohľadnený princíp tesnej väzby medzi zlým rozhodnutím (resp. nekonaním) zodpovedného jednotlivca na strane jednej a negatívnym dosahom na jeho majetkovú situáciu na strane druhej.⁶

Povinnosť bánk v dobrých časoch vytvárať väčšie rezervy a opravné položky k svojim aktívam im umožní efektívnejšie zvládať zlé časy bez toho, aby museli úplne zmraziť akúkoľvek alokáciu úverových zdrojov do reálnej ekonomiky. Priama finančná zodpovednosť vedúcich predstaviteľov integrovaného dohľadu zvýši ich snahu o zodpovedný a nezávislý výkon dohľadu nad finančným trhom.

4. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 11,7 mil €

Napriek tomu, že NBS po zavedení eura stratila mnohé zo svojich dovtedajších úloh, nedošlo v nej k podstatnej redukcii administratívneho aparátu. Dánsko je krajina s porovnateľným počtom obyvateľov a jeho centrálna banka navyše stále spravuje vlastnú menu, no zamestnáva iba približne polovicu z počtu pracovníkov NBS. NBS síce vykonáva aj funkciu integrovaného dohľadu nad finančným trhom (približne s 200 zamestnancami), avšak aj vplyvom finančnej krízy sa posilňuje integrácia dohľadu na úrovni Európskej centrálnej banky. Banky na území SR, takmer výlučne s majoritou zahraničného kapitálu, budú zároveň dohliadané národnými regulátormi z krajín, kde sídlia ich materské banky.

5 Ide o reformu Paktu stability a rastu v zmysle sprísnenia súčasných pravidiel zodpovednej fiškálnej politiky a predovšetkým prijatie mechanizmu vymožitelnosti ich dodržiavania (resp. účinného sankcionovania v prípade nedodržiavania) jednotlivými členskými krajinami eurozóny tak, aby sa v budúcnosti neopakoval prípad Grécka.

6 Vedúci pracovníci integrovaného dohľadu nad finančným trhom, vrátane druhej riadiacej úrovne napr. budú finančne postihnutí za nesprávne rozhodnutia či prípadnú nečinnosť až do výšky ich jednoročného platu.

SaS navrhuje:

- Vyvíjať tlak na zvyšovanie efektívnosti práce NBS. Dôslednou verejnou kontrolou zabezpečiť limitované medziročné nárasty jednotlivých výdavkových položiek jej prevádzkového rozpočtu (prostredníctvom jeho prerokovávania v NR SR), s cieľom efektívnejšieho vynakladania prevádzkových výdavkov.
- Výrazne znížiť počet pracovníkov NBS.

Zefektívnenie činnosti NBS prinesie značné úspory jej prevádzkových a kapitálových výdavkov.

5. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 15 mil €

Popri vyrovnanom rozpočte je rovnako dôležitým cieľom premeniť neefektívne vládne štruktúry na efektívne. Tie by (podobne ako na korporátnej úrovni) s čo najnižšími nákladmi poskytovali kvalitné verejné služby. Už nestačí len škrtat' ministerstvám výdavky, je potrebné redukovať počet ministerstiev.

SaS navrhuje:

- Znížiť počet členov vládneho kabinetu zrušením kresla podpredsedu vlády bez ministerstva a znížením počtu ministerstiev:
 - ✓ Začleniť Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR pod Ministerstvo hospodárstva SR.
 - ✓ Po presune odvodovej agendy na Ministerstvo financií SR zlúčiť Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvo zdravotníctva SR.
 - ✓ Zlúčiť Ministerstvo kultúry SR a Ministerstvo školstva SR do Ministerstva školstva, vedy, kultúry a športu SR.

Výrazne tým ušetríme kapitálové i prevádzkové vládne výdavky, zoštíhlime vládnu administratívu a zefektívňime poskytovanie verejných služieb.



RNDR. JOZEF MIHÁL

je majiteľom spoločnosti RELIA, ktorá sa zameriava na vzdelávanie a ekonomické poradenstvo. Ako lektor publikuje a prednáša na témy pracovného práva, sociálneho zabezpečenia a dane z príjmu. V rokoch 2005 – 2006 pôsobil ako externý poradca ministra zdravotníctva v oblasti zdravotného poistenia. Je spoluautor internetového poradenského portálu www.drak.porada.sk. Študoval na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Komenského. Medzi jeho záľuby patrí futbal, je členom výkonného výboru futbalového klubu Inter Bratislava, ktorý sa mu spolu s ďalšími nadšencami podarilo zachrániť, zatiaľ v podobe mládežníckeho klubu.

2. Dane a odvody

Zmeny v daniach, odvodoch a sociálnych dávkach sú rozdelené do dvoch etáp. Prvou je zavedenie zmien, ktoré je potrebné alebo možné urobiť v súčasnom daňovom a odvodovom systéme. Druhou etapou potom bude zásadná reforma odvodového systému a systému sociálnych dávok, spočívajúca v zavedení Odvodového bonusu.

Prvá etapa

6. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Nedostatok času na dôslednú prípravu zákonov, ignorácia riadneho pripomienkového obdobia a zneužívanie skráteného legislatívneho konania spôsobujú chaos v legislatíve obzvlášť týkajúcej sa daní a odvodov a strpčujú život dotknutým subjektom. Časté zmeny a novelizácie robia situáciu neprehľadnou a zneisťujú občanov.

SaS navrhuje:

- Uskutočňovať všetky zmeny v daňových a odvodových zákonoch s účinnosťou od 1. januára nasledujúceho roku.
- Uskutočňovať zmeny v zákonoch len jedenkrát ročne. Na schválenie ďalšej zmeny zákona do jedného roka od poslednej zmeny bude potrebných 90 hlasov.

Zvýšime tým právnu istotu obyvateľov a podnikovej sféry a zabezpečíme viac času na prípravu a pripomienkovanie daňovej a odvodovej legislatívy.

7. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Rekordné deficity verejných financií v súčasnosti nie sú len dôsledkom svetovej krízy, ale aj nezodpovedného hospodárenia politikov. Tí namiesto šetrenia v štátnej správe míňajú peniaze zo štátneho rozpočtu a následne zadlžujú štát. Svoj nezodpovedný prístup k správe štátu potom nahrádzajú zvyšovaním daní.

SaS navrhuje:

- Nezavádzať žiadne nové dane, ak to pre Slovensko nebude vyplývať z medzinárodných záväzkov voči Európskej únii a nebude možné ich vetovať.
- Nezvyšovať sadzby dnes existujúcich daní.

Dáme ľuďom a podnikateľom istotu, že štát nebude riešiť svoje problémy na úkor produktívnych zložiek obyvateľstva.

8. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Zavedením rovnej dane sa daňový systém výrazne zjednodušil a zefektívnil, no stále v ňom existuje veľký priestor na zlepšenie. Veľmi dobrým príkladom je rastúci počet výnimiek, ktoré vybraným skupinám obyvateľstva umožňujú platiť nižšie dane na úkor iných.

SaS navrhuje:

- Zrušiť viac ako 40 výnimiek v zákone o daniach z príjmov a v tomto rozsahu znížiť sadzbu tak, aby nedošlo k výpadkom v rozpočte. Sadzba dane z príjmov sa zníži len v prípade nezavedenia Odvodového bonusu. Ak sa zavedie Odvodový bonus, zrušenie výnimiek bude kompenzovať výpadok príjmov z dôvodu dobrovoľnej 1%-nej asignácie dane (pozri bod 98)

Zvýšime tým spravodlivosť výberu dane z príjmu a dosiahneme jeho ďalšie zjednodušenie a sprehľadnenie.

9. BOD PROGRAMU**Negatívny dopad 74,5 mil. €**

Zámerom reformy v roku 2004 bolo zbaviť daňový systém nerovností a výnimiek a nastavením jednotných sadzieb daní umožniť zníženie celkového daňového zaťaženia. Bola nastavená napríklad jednotná sadzba DPH na 19%. Neskoršie zavedenie druhej sadzby 10% na knihy a medicínske pomôcky sa neodrazilo v znížení cien týchto tovarov, no spôsobilo nižší výnos. Navyše, zníženie sadzby DPH na lieky prinieslo zisk len zdravotným poisťovniam, zatiaľ čo prínos pre ľudí sa blíži k nule.

SaS navrhuje:

- Zlúčiť dve sadzby DPH na úroveň 18 %⁷.

Vyrovnáme tým podmienky na podnikanie v oblastiach s rôznymi sadzbami pri rôznych tovaroch a eliminujeme snahy lobistov o zaradenie ďalších tovarov do skupiny so zníženou sadzbou DPH. Zvýšime tiež spravodlivosť v nepriamom zdanení.

10. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 90 mil €

Súčasný systém odvodov vytvára odlišné podmienky pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby. To je jednak nespravodlivé a jednak to otvára priestor pre špekulácie a úniky. Dôsledkom je napríklad aj vznik proforma živností, čo zvyšuje deficit Sociálnej poisťovne.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť vymeriavacie základy a definície platiteľov na sociálne a zdravotné poistenie a základ dane z príjmov fyzických osôb. Znamená to zrušenie existujúcich výnimiek – príjmov zo závislej činnosti alebo z podnikania, z ktorých sa odvody neplatia. Do vymeriavacieho základu sa započítajú všetky príjmy zamestnanca a všetky príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti.
- Naviazať existujúce maximálne vymeriavacie základy na sumu životného minima.

Zvýšime tým príjmy systému sociálneho a zdravotného poistenia, čo vytvorí predpoklad následného plošného zníženia sadzieb odvodov. Tým, že odvodové zaťaženie bude pre všetkých rovnaké, bude systém zároveň spravodlivejším.

11. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Dnešný systém, v ktorom časť odvodov platia zamestnávatelia a časť zamestnanci, je zbytočne komplikovaný. Navyše, vytvára tento systém umelú veličinu (hrubá mzda), ktorá nehovorí aká je cena práce a ani aký je čistý príjem zamestnanca.

SaS navrhuje:

- Preniesť platby odvodov na zamestnancov s tým, že zamestnávatelia budú zo zákona povinní jednorazovo zvýšiť ich hrubé mzdy o výšku doterajších odvodov okrem garančného a úrazového poistenia, teda o 34,15 %.

⁷ SaS pôvodne navrhovala znížiť tieto dane na 16 %, no z dôvodu svetovej krízy a zlej hospodárskej politiky a z toho prameniaceho rekordného deficitu sa tento plán stal neuskutočiteľným.

Zvýšime tým povedomie verejnosti o skutočnej výške odvodového zaťaženia a vytvoríme predpoklad na následné zavedenie Odvodového bonusu.

12. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 16,7 mil €

Dane, sociálne odvody a odvody do zdravotného poistenia sú v súčasnosti platené rôznym subjektom, čo zbytočne predraňuje a komplikuje ich administráciu.

SaS navrhuje:

- Zaviesť jednotné miesto na výber daní a odvodov, ktorými budú reformované súčasné daňové úrady⁸. Tie sa zmenia na inštitúcie zabezpečujúce výber daní a odvodov, ich správu a kontrolu a registráciu jednotlivých subjektov.
- Zaviesť spoločné ročné zúčtovanie dane z príjmu a odvodov.

Sprehľadníme a zjednodušíme tým administratívu spojenú s platením daní a odvodov.

13. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 125,9 mil. €

Daňový a odvodový systém by mal byť spravodlivý a občania by mali teda platiť dane a odvody len z príjmov, ktoré v danom období naozaj dosiahli. Povinný minimálny vymeriavací základ pre SZČO však núti živnostníkov platiť odvody aj z príjmov, ktoré nenadobudli.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinný minimálny vymeriavací základ pre SZČO⁹.

Zabezpečíme tým vyššiu spravodlivosť v odvodovom systéme a nebudeme brániť vzniku drobných živností.

⁸ V súlade s programom UNITAS Ministerstva financií SR.

⁹ Najneskôr ku dňu zavedenia Odvodového bonusu.

14. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 74,5 mil. €

V čase, keď spoločnosť stále viac trpí vlastnou prestarnutosťou a rastie spoločenská objednávka na zvýšenie pôrodnosti, je zarážajúce, že práve matky s deťmi, ktoré túto objednávku plnia, výchovou detí zároveň znižujú svoje budúce dôchodky.

SaS navrhuje:

- Zmeniť výšku základu pre výpočet odvodov štátu na matky s deťmi do troch rokov zo 60 % na 100 % priemernej mzdy do oboch pilierov.

Zabezpečíme tým primerané dôchodky pre ženy, ktoré sú prostredníctvom výchovy budúcej generácie prínosom pre celú spoločnosť, no čas strávený s deťmi im spôsobuje výpadky príjmov.

15. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Zavedením druhého piliera do dôchodkového systému sa vytvoril dôležitý predpoklad budúceho vyrovnania sa s prestarnutosťou nášho obyvateľstva. Napriek tomu je stabilita druhého piliera posledné roky dlhodobo podkopávaná a jeho neustálym otváraním sa znižuje dôvera občanov v schopnosť štátu zabezpečiť ich na staré kolená.

SaS navrhuje:

- Zaviesť povinný vstup do druhého piliera pre občanov od 35 rokov. V prípade, že majetok sporiteľa v druhom pilieri bude dostačujúci na výplatu dôchodku vo výške najmenej 0,6-násobku životného minima (po 65. roku života), bude ďalšia účasť občana v druhom pilieri nepovinná¹⁰. Mladí ľudia do 35 rokov prioritne investujú do bývania a výchovy detí. Preto je vhodné zaťažiť ich povinnosťou sporiť si na dôchodok neskôr.

Zabezpečíme tým väčšiu pripravenosť na nárast počtu dôchodcov na Slovensku, dáme ľuďom možnosť viac ovplyvňovať výšku svojho dôchodku a stabilizujeme dôchodkový systém.

¹⁰ Pri predpokladanom dôchodkovom veku (v dnešnom ponímaní) 65 až 67 rokov a pri predpokladanom reálnom výnose 1,8 % až 2 % ročne musí občan s príjmom vo výške dvojnásobku životného minima (370 €) vstúpiť do druhého piliera najneskôr vo veku 35 rokov, aby jeho dôchodok z druhého piliera bol aspoň vo výške 0,6-násobku životného minima.

Druhá etapa

16. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Odvodový bonus predstavuje úplnú a zásadnú zmenu spôsobu výmeny peňazí medzi občanmi a štátom. Nahrádza dnešný systém platenia odvodov, vyplácania dôchodkov aj sociálnych dávok. Dnešný systém je dlhodobou neudržateľný a napraviť jeho nedostatky už nie je možné len čiastkovými zmenami. Nemotivuje pracovať, je administratívne náročný, nie je v súlade s daňovým systémom a nedáva dostatočnú podporu rodinám s deťmi.

SaS navrhuje:

- Nahradiť nezdaniteľnú časť na daňovníka a na manželku základnou štátnou dávkou.
- Nahradiť dnešné odvody jedným solidárnym vo výške 9% a jedným zdravotným vo výške 9%.
- Stanoviť maximálny vymeriavací základ na 10-násobok životného minima.
- Nahradiť súčasný systém dávok zo sociálneho poistenia základnou štátnou dávkou a mimoriadnymi štátnymi dávkami rodičom na materskej dovolenke, osamelým matkám a invalidom.
- Garantovať občanom, poberajúcim starobný dôchodok pred zavedením základnej štátnej dávky, dôchodok podľa doterajšieho zákona.

Zavedením Odvodového bonusu do praxe 13 rôznych odvodov nahradíme dvoma, 70 sociálnych platieb nahradíme šiestimi, 291 parametrov nahradíme deväťnástimi. Zjednotíme základ dane, základ pre výpočet odvodov a základ pre výpočet sociálnych dávok. Zjednotíme miesto výberu a 23 príslušných právnych noriem nahradíme ôsmimi. Ľudia nebudú mať motiváciu nepracovať, systém bude solidárny a spravodlivý zároveň. Pojmy „dôchodkový vek“ či „minimálna mzda“ sa stanú bezpredmetnými, keďže nárok na pokrytie životného minima bude mať každý občan a do dôchodku bude môcť odísť, keď sám uzná za vhodné. Dôchodok mu bude vyplácaný z jeho vlastných úspor v druhom pilieri.



MGR. NATÁLIA BLAHOVÁ

sociálna poradkyňa špecializovaná na právne a administratívne poradenstvo, na zastupovanie klientov a legislatívu, členka výboru Asociácie náhradných rodín, spolupracovníčka OZ Návrat, redaktorka a občianska aktivistka. Vyštudovala odbor vychovávateľstvo na UKF v Nitre a odbor sociálna práca na UK v Bratislave.

3. Sociálna politika

Deťom z detských domovov musí byť umožnené, aby vyrastali v rodinnom prostredí a nie v inštitúciách socialistického typu, ktoré na Slovensku fungujú ešte 20 rokov po páde komunizmu. Je preto potrebné podporovať a preferovať všetky formy náhradnej rodinnej starostlivosti. Zabezpečujú optimálny vývoj detí, naplňujú ich potreby, budú dôsledne uplatňované ich práva a právom chránené záujmy, vyplývajúce zo zákona a medzinárodných dohovorov. Rodinné formy náhradnej starostlivosti by mali postupne úplne nahradiť inštitucionálnu výchovu. Výchova dieťaťa v inštitúcii je preň nevhodná a pre spoločnosť násobne finančne náročnejšia ako výchova v rodinnom prostredí..

17. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Podľa platnej legislatívy by deti do 3 rokov nemali byť umiestnené v detských domovoch, ale v profesionálnych rodinách. Napriek tomu trojročné a mladšie deti v domovoch stále sú. Postavenie profesionálnych rodičov je nejasne vymedzené a kompetentné orgány a mnohí riadiaci pracovníci nemajú záujem meniť zabehnutý systém.

SaS navrhuje:

- Zadefinovať v Zákone 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele sankcie za jeho nedoržiadanie.
- Sprítniť legislatívu tak, aby deti do 6 rokov boli umiestňované výlučne do profesionálnej rodiny, pestúnskej starostlivosti, náhradnej osobnej starostlivosti alebo do osvojenia.
- Zjednotiť na celom území SR podmienky výkonu zamestnania profesionálnych rodičov.

- Zaviesť inštitút špecializovaného profesionálneho rodičovstva detí so zdravotným postihnutím a podporiť ju legislatívou, osvetou, odmenou a odbornou pomocou počas pobytu dieťaťa v profesionálnej rodine.

Týmto dáme deťom z detských domovov šancu vyrastať v rodinnom prostredí, ktoré je pre ne prirodzené a potrebné pre zdravý a harmonický rozvoj osobnosti. Zvýšime tým ich šance následného uplatnenia sa v živote a predchádzame sociálno-patologickým javom. Podporou profesionálneho rodičovstva a elimináciou ústavných zariadení bude ušetrená nemalá finančná čiastka, keďže ústavná starostlivosť je nielen neefektívna, ale i finančne neporovnateľne náročnejšia ako starostlivosť v rodinnom prostredí.

18. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Mnohým rodinám sú odoberané deti z dôvodov, že rodičia – či už z vlastného pričinenia alebo vplyvom vonkajších okolností – nie sú schopní sa o ne postarať. Kvôli nedostatočnej sieti terénnych sociálnych pracovníkov špecializovaných na sanáciu rodiny s takýmito rodičmi nik nepracuje, čo predlžuje pobyt detí v detských domovoch a odoberá rodičom motiváciu zmeniť nevyhovujúce podmienky na ich výchovu. Pri správne nasmerovanej pomoci by sa viac ako polovica detí z detských domovov mohla vrátiť do biologickej rodiny.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť sieť špecializovaných terénnych pracovníkov pre prácu s rodičmi, ktorým deti neboli odobraté z dôvodov sexuálneho zneužívania, psychického alebo fyzického týrania dieťaťa.
- Presmerovať prostriedky z Európskeho sociálneho fondu vo väčšej miere do dobudovania siete terénnych sociálnych pracovníkov a upraviť legislatívu tak, aby aktívna práca s biologickou rodinou dieťaťa a jeho príbuznými bola skutočnou alternatívou k hľadaniu ideálnej náhradnej starostlivosti.

| Znížime tak počet detí v detských domovoch a zlepšime kvalitu života ich rodičov a rodiny ako celku. |

19. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Zmeny v zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, navrhnuté vládou v rokoch 2002 – 2006, mali viesť k spružneniu a urýchleniu procesu medzištátnej adopcie v mantineloch Haagskeho dohovoru. Avšak niektoré z nich, napríklad akreditácia mimovládnych organizácií, ktoré mali vyhľadávať deťom z našich detských domovov adoptívnych rodičov v zahraničí, nenašli uplatnenie v praxi.

SaS navrhuje:

- Presadzovať také opatrenia¹¹, ktoré povedú ku skutočnému urýchľovaniu medzištátnej adopcie v prospech detí.

Dáme tak šancu na adopciu aj deťom, pre ktoré sa na Slovensku adoptívni rodičia nenájdu.

20. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V oblasti reedukačných domovov nie sú do dnešného dňa jasne vymedzené kompetencie. Časť agendy patrí pod Ministerstvo školstva SR a časť pod Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. To spôsobuje nekoordinovanú a nekoncepčnú činnosť. Ústavná starostlivosť podľa zákona o rodine ani ochranná výchova podľa Trestného zákona nie sú rozlišované a zriaďovatelia domovov na vnútorné¹² rozlišovanie nemajú prostriedky a na vonkajšie¹³ im chýba legislatívny rámec.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť agendu reedukačných domovov ako súčasti náhradnej rodinnej starostlivosti sociálnej práce jej presunutím pod rezort Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.
- Sprísniť posudzovanie presunov maloletých medzi detskými domovmi a reedukačnými domovmi tak, aby tieto presuny boli realizované prehľadne a iba v odôvodnených prípadoch.
- Zaviesť povinnú vnútornú i vonkajšiu diferenciáciu reedukačných zariadení a vytvoriť ich jednotlivé typy.

Zlepšíme tým podmienky ústavnej a ochrannej starostlivosti o deti a mladistvých.

21. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Približne 500 tisíc zdravotne postihnutých ľudí, z toho cca 65 tisíc ťažko postihnutých, sa denno-denne stretáva s architektonickými bariérami, ktoré im sťažujú život. Je im tak sťažený prístup k základnej občianskej vybavenosti, k vzdelávaniu a zamestnaniu.

¹¹ V porovnaní s inými krajinami až nepomerne veľa detí zo Slovenska putuje do Talianska. Sú podozrenia z úplatkárstva a médiá upozornili na prípady, v ktorých talianski adoptívni rodičia zaplatili za adopciu dieťaťa o tisíce Eur viac, ako stanovujú predpisy. Naše úrady, až na vzácné výnimky, odmietajú medzištátnu adopciu do USA len preto, že krajina nemá centrálny orgán určený pre medzištátne adopcie, zato však má množstvo akreditovaných organizácií. Naše úrady tiež buď vôbec alebo veľmi nepružne reagujú na výzvy európskych organizácií, ktoré majú záujem o adopciu slovenských detí do zahraničia. Príkladom je renomovaná dánska agentúra AC International Child Support.

¹² Podľa veku, pohlavia a podobne.

¹³ Podľa závažnosti konania mladistvého alebo dieťaťa, kvôli ktorému mu/jej súdom nariadili ústavnú a ochrannú výchovu.

SaS navrhuje:

- Posilniť legislatívu o bezbariérovej výstavbe budov verejného určenia.

Zvýšime tým mieru integrácie zdravotne postihnutých ľudí do spoločnosti a zjednodušíme ich každodenné fungovanie v nej.

22. BOD PROGRAMU*Bez dopadu na rozpočet verejnej správy*

Rada vlády pre riešenie problematiky seniorov a občanov so zdravotným postihnutím zasadla len trikrát za celé volebné obdobie a z týchto zasadaní nevzišli žiadne praktické riešenia. Určovanie percentuálnych mier v dvoch rôznych zákonoch spôsobuje často zmätok. Posudzovanie len jedným posudkovým lekárom zvyšuje pravdepodobnosť korupcie.

SaS navrhuje:

- Zaviesť nový koeficient funkčnej poruchy, nespôsobilosti a zdravia (ďalej len koeficient), ktorý nahradí dnešné percentuálne miery¹⁴.
- Zlúčiť dve posudkové konania do jedného a nahradiť posudkového lekára trojčlennou komisiou v zastúpení jedného posudkového lekára, jedného špecialistu na príslušnú oblasť a jedného sociálneho pracovníka. Výsledkom práce komisie bude stanovenie koeficientu.

Zavedím jednotného koeficientu urobíme systém prehľadnejším a spravodlivejším. Trojčlenná komisia zabezpečí objektívne posúdenie stavu postihnutého.

23. BOD PROGRAMU*Bez dopadu na rozpočet verejnej správy*

Systém sociálnej pomoci je nespravodlivo nastavený. Nie je zavedené lineárne znížovanie dávok s rastúcim príjmom prijímateľa, resp. aj mierne zvýšenie príjmu človeka so zdravotným postihnutím môže byť príčinou odňatia celého príspevku. Súčasné znenie zákona o sociálnych službách znemožňuje slobodný výber poskytovateľov sociálnych služieb a vytvára monopol obcí a vyšších územných celkov na vykonávanie sociálnych služieb. Občania si tak nemôžu slobodne vybrať napríklad domov dôchodcov či zariadenie

¹⁴ *Percentuálna miera poklesu zárobkovej činnosti podľa druhu zdravotného postihnutia orgánov a systémov (zákon číslo 461/2003 Z.z.) a miera funkčnej poruchy a stupeň zdravotného postihnutia jednotlivých systémov (zákon číslo 447/2008 Z.z.). U detí do 15 rokov života a starobných dôchodcov bude posudzovaná len funkčná porucha a rozsah kompenzácií potrebných na elimináciu dôsledkov zdravotného postihnutia.*

sociálnej starostlivosti. Štát tak sťažuje prácu a dokonca i nepriamo likviduje zariadenia zriadené neziskovými organizáciami či súkromným sektorom. Nejde len o nespravodlivý prístup, ale v čase zhoršujúcej sa demografickej situácie aj o nezodpovedné riešenie.

SaS navrhuje:

- Nahradiť súčasný systém tvorený invalidným dôchodkom a príspevkami mimoriadnou štátnou dávkou¹⁵. Mimoriadna štátna dávka bude rovná súčinu životného minima a koeficientu. Budú na ňu mať nárok všetci, bez ohľadu na miesto, kde sociálne služby prijímajú.
- Dať právo rozhodovať o výbere poskytovateľa služby aj o službe samotnej do rúk jej prijímateľovi.
- Zabezpečiť prostredníctvom zákona o sociálnych službách dodržiavanie rovného prístupu k poskytovateľom sociálnych služieb, bez ohľadu na zriaďovateľa.

Presmerovaním finančných prostriedkov na prijímateľa, ktorý si bude môcť spomedzi organizácií spĺňajúcich požiadavky slobodne zvoliť pre neho vhodnú inštitúciu, zvýšime tlak na kvalitu a konkurenciu a rozšírime možnosti pre občanov s nárokom na sociálnu službu.

24. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Oblasť rodinnej politiky by sa mala zmeniť tak, aby bola v praxi dodržiavaná rodová rovnosť, najmä v súvislosti s rozvodovým konaním pred súdom a následným rozhodnutím súdov o starostlivosti o dieťa. Na rozdiel od Českej republiky slovenské právo¹⁶ nedáva možnosť zveriť dieťa po rozvode do striedavej starostlivosti, resp. výchovy oboch rodičov. Naopak, množstvo otcov je pred súdmi diskriminovaných, lebo vďaka zažitým rodovým stereotypom v drvivej väčšine prípadov súdy automaticky zverujú deti matkám. Aj keď otec de iure zostáva otcom aj po rozvode, de facto otcom nie je, lebo netrávi s dieťaťom dostatok času.

SaS navrhuje:

- Zmeniť zákon o rodine tak, aby súdy v prípadoch, keď obaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať a majú o výchovu záujem, mohli zveriť dieťa do spoločnej, resp. striedavej výchovy oboch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a jeho potrieb.

Docielime tým zladenie legislatívy s princípmi rodovej rovnosti, najmä v rozhodovaní súdov o zverení dieťaťa do starostlivosti rodičov po rozvodovom konaní a zmiernime automatické uprednostňovanie matiek nie na základe reálneho záujmu dieťaťa, ale na základe rodových stereotypov.

¹⁵ Mimoriadna štátna dávka je pevnou súčasťou Odvodového bonusu a mierne klesá s rastúcim príjmom prijímateľa, čo vytvára adresnosť vo vzťahu k výške príjmu prijímateľa.

¹⁶ Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine.

LUCIA NICHOLSONOVÁ

je konateľkou spoločnosti Imaginecommunications, ktorá sa zaoberá hlavne mediálnym poradenstvom, krízovou komunikáciou a tvorbou dokumentárnych filmov z prostredia rómskych osád a z Afriky. Počas svojej bohatej reportérskej praxe sa zameriavala hlavne na politické a sociálne témy, spracúvala reportáže o rómskych komunitách, utečencoch a deťoch z reedukačných zariadení a z detských domovov. V Kanade spolupracovala s indiánskymi komunitami a organizáciami. Aktívne ovláda anglický jazyk.



4. Sociálne odkázané spoločenstvá (SOS)

Počet Rómov žijúcich na Slovensku je podľa odborných demografických odhadov asi 320- až 380-tisíc. V rámci sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2001 sa k rómskej národnosti na Slovensku prihlásilo 89 920 obyvateľov, zvyšok Rómov sa hlási k slovenskej alebo k maďarskej národnosti. Približne 60 percent Rómov žije integrované v rozptyle medzi majoritnou populáciou.¹⁷ Zvyšných približne 40 percent žije v mestských alebo obecných koncentráciách, osídleniach lokalizovaných na okraji obce/mesta alebo osídleniach, ktoré sú od obce či mesta priestorovo vzdialené, prípadne oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (potok, železnica, cesta...).

Na Slovensku je v súčasnosti evidovaných 620 – 690 rómskych osád, pričom na území niektorých obcí sa nachádza aj viac osád. Na Slovensku neexistuje tzv. rómsky problém, ale problém sociálne odkázaných spoločenstiev (SOS), ktoré žijú v osadách a izolovaných komunitách. SOS je taká komunita, ktorá spĺňa minimálne tri z nasledujúcich podmienok:

- viac ako 75 % obyvateľov žije v sociálnom pásme chudoby až biedy, dlhodobo žijú v stave hmotnej núdze a sú odkázaní na pomoc štátu.
- minimálne 50 % obyvateľov nemá ukončené základné vzdelanie.
- bývanie viac ako 50 % obyvateľov nedosahuje ani základný štandard (plocha prislúchajúca počtu obyvateľov jedného príbytku, elektrina, kúrenie, voda) a v ktorých obyvatelia domov nemajú vlastnícky vzťah k pozemkom, alebo ich príbytky nie sú majetkovo vysporiadané.
- vysoký výskyt kriminality vrátane priestupkov a deliktov a kriminality medzi deťmi a mladistvými.

¹⁷ Zdroj: Atlas rómskych komunít.

25. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Do bezvýhodiskovej situácie sa obyvatelia SOS dostali vďaka zle nastavenému systému a aj vďaka opatreniam tzv. pozitívnej diskriminácie. Počas celých desaťročí im štát dával bez toho, aby za to od nich niečo očakával. To na skupinu SOS pôsobilo demotivujúco.

SaS navrhuje:

- Uzákoniť samostatnú legislatívnu normu o SOS komunitách, ktorá by definovala SOS komunity a stanovila priority v riešení ich problémov.

Zadefinovaním kategórie SOS umožníme lepšie a ucelené riešenie problémov SOS, tvorbu štatistiky kriminality, počtu detí vo vzdelávacom procese a pod. Tak bude možné sledovať vplyvy a dôsledky navrhovaných riešení v praxi na komunitu SOS a ich následné vyhodnocovanie.

26. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Podľa odhadov asi 60% detí v špeciálnych základných školách (ďalej ŠZŠ) je rómskeho pôvodu. Nie všetky tieto deti sú však mentálne retardované¹⁸. Nesprávnym zaradením výrazne klesajú ich možnosti uplatnenia sa v ďalšom živote. Špeciálne školy sú prídrahé, hoci kvalita aj úroveň vzdelania na nich je nižšia. Štát však nesprávnymi pravidlami prerozdelenia financií podporuje práve začleňovanie detí z SOS do špeciálnych škôl, keďže normatív na žiaka v špeciálnej škole je trojnásobne vyšší ako v klasickej škole bez ohľadu na typ jeho postihnutia či potrieb. Rodičia detí dostávajú tzv. sociálne štipendiá, častokrát viazané len na dochádzku. Mnohí z rodičov detí z SOS odrástli na špeciálnych školách, preto ich dobrovoľne volia ako ľahšiu cestu pre svoje deti. Nie sú vyjasnené kompetencie medzi špeciálno-pedagogickými poradňami a psychologicko-pedagogickými poradňami.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť normatív na žiaka ŠZŠ, integrovaného žiaka a žiaka z SOS podľa zásady, že výška normatívu pre žiaka so špeciálnymi potrebami bude závislá od miery postihnutia a od druhu jeho potrieb. Nie od zariadenia, v ktorom je vzdelávaný.
- Presunúť odborný personál pedagogicko-psychologických poradní do prostredia štandardných základných škôl. Odborníci z poradní budú na štandardných školách pôsobiť vo funkciách špeciálnych pedagógov, školských psychológov, výchovných poradcov, ktorí budú mať v spolupráci s asistentmi učiteľov za úlohu individuálne podporovať začlenenie detí ŠZŠ a detí SOS do štandardných škôl.

¹⁸ Mnohé deti z SOS sú len sociálne deprivované, lebo majú chronický nedostatok podnetov zo spoločenského prostredia. Sociálna deprivácia znamená odlúčenie človeka od ľudskej spoločnosti, či už úplné alebo pri odlúčení malej skupinky.

Znížime tým segregáciu detí z SOS, dáme im šancu nadobudnúť štandardné vzdelanie v prostredí, ktoré bude pripravené na prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami. Presunom poradní do prostredia štandardných škôl sa vytvorí rovnováha so špeciálno-pedagogickými poradňami vytvorenými pri špeciálnych školách, ktorá bude slúžiť ako kontrolný mechanizmus pri diagnostikovaní a následnom zaradovaní žiakov¹⁹.

27. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 25 mil. €

Na štandardných základných školách so žiakmi z SOS je nedostatok tzv. rómskych asistentov učiteľov, ktorí môžu zmierniť nepripravenosť detí z SOS na štúdium a neschopnosť škôl prispôbiť učebnú látku odlišnej kultúre, tradíciám a jazyku Rómov. V súčasnosti školy podľa potreby žiadajú finančné prostriedky na asistentov od krajského školského úradu, ktorý môže prideliť alebo neprideliť tieto prostriedky. Asistenti sa nachádzajú v neistej situácii²⁰ a riaditelia škôl dostávajú na nich prostriedky len na jeden rok.

SaS navrhuje:

- Zvýšiť normatív na žiakov so špeciálnymi potrebami tak, aby boli školy schopné stabilne zamestnávať asistentov učiteľov. Asistenti učiteľa pre SOS musia ovládať rómsky jazyk a mať ukončené stredoškolské vzdelanie. Ak škola zamestná rómskeho asistenta s ukončeným základným vzdelaním, musí vytvoriť podmienky na jeho ďalšie vzdelávanie.
- Rozvíjať projekt nultých ročníkov základných škôl, ktorý sa osvedčil už v minulosti.

Zlepšíme tak situáciu detí z SOS na základných školách. Asistenti učiteľa pre SOS im pomôžu prekonať hlavne počiatočné problémy pri zaradení sa do vzdelávacieho procesu a budú nositeľmi rómskej kultúry aj pre deti z majoritnej spoločnosti.

28. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Mnohé deti z SOS systematicky zanedbávajú školskú dochádzku a rodičia ich v tom podporujú. Súčasné reštriktívne opatrenia sú neúčinné a nemotivujú k náprave²¹.

¹⁹ Diagnostika detí a zaradovanie detí do ŠZŠ bude podliehať kontrolnému orgánu, ktorý vytvorí Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP), ktorý už dlhší čas upozorňuje na nesprávne diagnostikovanie a zaradovanie rómskych detí do špeciálnych škôl. Kontroly budú prebiehať náhodne, bez predošlého upozornenia školy alebo špeciálno-pedagogickej poradne, pričom sa legislatívne stanovila sankcie. Ak komisia objaví nesprávne zaradeného žiaka na ŠZŠ, škola bude musieť spätne vrátiť všetky neoprávnene získané finančné prostriedky na základe nesprávne priznaného vyššieho normatívu plus bude sankcionovaná. Sankcie zaplatí aj zariadenie, ktoré žiaka chybné diagnostikovalo.

²⁰ Ich práca je vnímaná ako súčasť verejnoprospešných prác, nemajú istotu, banka im nedá hypotéku ani inú pôžičku, atď.

²¹ Ak má dieťa neoprávnené hodiny, škola to nahlási obci a tá má právo (nie povinnosť) pozastaviť rodičom prídavok na dieťa, resp. z obce sa na prechodný čas (t. j. do nápravy) stane osobitný príjemca (IOP). Okrem toho má obec právo sankcionovať rodiča za zanedbanie povinnej školskej dochádzky do výšky cca. 330 Eur - výšku sankcie stanovuje obec.

SaS navrhuje:

- Viazat prídavky na dieťa²² povinne na školskú dochádzku žiaka.

Zvýšime tak školskú dochádzku detí z SOS.

29. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 10 mil. €

Deti prichádzajúce do škôl z SOS často nemajú základné sociálne a hygienické návyky, chýba u nich rozvoj jemnej motoriky a neovládajú slovenský jazyk.

SaS navrhuje:

- Uzákoniť dvojročnú povinnú predškolskú dochádzku pre deti z SOS tam, kde sa nachádza komunitné centrum, alebo tam, kde sú na realizáciu povinnej predškolskej výchovy vytvorené iné podmienky. Predškolskú výchovu budú realizovať komunitní pracovníci a pedagógovia v komunitných centrách v lokalitách s SOS.
- Viazat prídavky na dieťa na jeho dochádzku do predškolského zariadenia v prípade, že také existuje.

Vytvoríme tak podmienky na lepší prechod detí z prostredia osád do škôl a vyrovnáme rozdiely v pripravenosti na školu.

30. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Obyvatelia SOS žijú v podmienkach porovnateľných s krajinami tretieho sveta. Vo vlastných domoch neplatia účty a zápasia s úžerou. Na druhej strane, v mnohých komunitách nie je dobudovaný vodovod a nie je v nich zavedený elektrický prúd.

SaS navrhuje:

- Zriadiť komunitné centrá²³, pričom o ich zriadenie bude môcť požiadať obec alebo akákoľvek iná entita - mimovládna organizácia, súkromník, firma a pod. Centrá budú financované z grantov Európskeho sociálneho fondu, príjmov z prevádzkovania materskej školy, voľnočasových aktivít²⁴ a krúžkov.

22 Za každú vymeškanú neospravedlnenú hodinu sa automaticky zníži prídavok o 5 %, to znamená, že za 20 vymeškaných neospravedlnených hodín za mesiac dostane rodič nulový prídavok na dieťa. Dnes je toto rozhodnutie možnosťou obce.

23 Centrá budú stáť na rozmedzí medzi majoritnou časťou obce a komunitou SOS a budú otvorené nielen pre ľudí z SOS, ale aj z majoritnej časti obyvateľov obce. Budú v nich práčky, sprchy, umývadlá, knižnice, herne pre deti, resp. materská škola, učebňa a podobne. Súčasťou centra bude byť pre jeho správcu. Ten bude spolu s pochôdzkami zodpovedný za vybavenie centra.

24 Pozri 87. bod programu.

- Upraviť vzťah k pozemkom, na ktorých stoja osady SOS, odkúpením od ich majiteľov štátom, resp. ich výmenou za iné v obdobnej hodnote.
- Zaviesť pravidlo, že nárok na byty v rámci výstavby v SOS komunitách z eurofondov vznikne len tomu obyvateľovi SOS, ktorý sa úspešne zapojí do integračných programov (vzdelávacích, komunitných a pod.), pričom na výstavbe sa budú výrazne podieľať tí obyvatelia SOS, pre ktorých sú byty určené.

Komunitnými centrami stúpne kvalita života ľudí v SOS. Dáme im tiež možnosť zlegalizovať bývanie a spolupodieľať sa na zlepšovaní podmienok bývania.

31. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 2,3 mil €

Obyvatelia SOS majú vážne nedostatky v hospodárení s peniazmi. Žijú prítomnosťou, nemyslia na budúcnosť a tak často minú všetky dávky naraz. V osadách sa darí úžeru. Systém osobitného príjemcu sa ukázal ako nedostatočné riešenie problémov zlého hospodárenia, neplatičstva a úžery v SOS komunitách.

SaS navrhuje:

- Zaviesť systém E-pay kariet²⁵ pre každého poberateľa dávky v hmotnej núdzi.

Zmenšíme tak priestor pre úžeru, dáme ľuďom z SOS možnosť vybudovať si aspoň základné návyky pri hospodárení s peniazmi a znížiť ich dlhy voči dodávateľom vody a elektriny.

32. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 11,2 mil. €

Obyvatelia SOS majú problém rešpektovať zákony, a to aj preto, že ich vedomosť o zákonoch je veľmi selektívna. Vymožiteľnosť práva v SOS komunitách je problematická, nedostatočne sa využívajú zákonmi stanovené sankcie, lebo kompetentní aj tak vedia, že obyvatelia komunit nemajú z čoho zaplatiť. V komunitách nie sú zavedené preventívne opatrenia a polícia rieši až dôsledok.

²⁵ Každý poberateľ dávky v hmotnej núdzi dostane vlastnú E-pay kartu a za pomoci komunitných pracovníkov sa ju naučí používať. Vychádzame z toho, že veľa obyvateľov SOS má mobilné telefóny a zvládajú ich obsluhu. Z E-pay karty sa nebude dať získať hotovosť, dajú sa cez ňu realizovať len bezhotovostné platby pri tzv. selektívnej autorizácii, t.j. akceptácia platieb v presne vymedzenom okruhu platobných terminálov. Štát zabezpečí terminály v každom obchode v blízkosti SOS komunity, v autobusoch, školských aj diaľkových. ÚPSVaR zriadi každému držiteľovi E-pay karty účet, na ktorý každý pracovný deň pošle 1/20 dávok po odrátaní platieb za ply, elektrinu a za vodu. Vodárne a elektrárne si z dávok automaticky raz mesačne budú môcť strhnúť platby za elektrinu a vodu.

SaS navrhuje:

- Zaviesť štatistiky kriminality podľa príslušnosti k SOS.²⁶
- Využívať verejnoprospešné práce ako formu trestu. Akúkoľvek finančnú sankciu by mal páchatel' odpracovať.
- Zriadiť funkciu tzv. pochôdzkarov SOS.²⁷

Štatistikami napomôžeme odstráneniu démonizácie rómskej kriminality a navrhnutými opatreniami prispejeme k jej zníženiu.

33. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Riešenie problémov SOS komunít zasahuje do mnohých rezortov, ale v praxi táto problematika nie je riešená účinne. Je to sčasti spôsobené tým, že úrad splnomocnenca v skutočnosti nemá žiadne právomoci.

SaS navrhuje:

- Nahradiť Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity tretím štátnym tajomníkom rezortu sociálnych vecí (štátnym tajomníkom pre SOS) s reálnymi politickými a výkonnými právomocami, ktorý bude riadiť už existujúce pobočky²⁸ splnomocnenca.

Vytvoríme tak podmienky na rýchlejšiu a efektívnejšiu koordináciu jednotlivých aktivít pri riešení problémov ľudí z SOS.

26 Keďže nepoznáme štatistiky, narábame s odhadmi, nielen s nepresnými číslami, ale nepoznáme ani príčiny a v skutočnosti nepoznáme ani dôsledky a ani výšku škôd. Nevieme, o akej kriminalite hovoríme. Keďže tieto porovnania nemáme, dochádza k démonizácii rómskej kriminality.

27 Pri Úradoch práce budú zriadené rekvalifikačné kurzy pre rómskych „SBS- károv“, ktorí budú po vyškolení spravidla posielaní do inej než ich vlastnej komunity. Rómski pochôdzkári budú pôsobiť samostatne alebo ako posila pre klasických policajtov. Budú zamestnancami obcí, pričom financie na tento projekt by išli zo štátneho rozpočtu.

28 V Spišskej Novej Vsi, Rimavskej Soboty, Košiciach a Banskej Bystrici. Je potrebné zriadiť pobočku aj v Prešove.

MUDR. PETER KALIST MPH

pôsobí v súčasnosti ako riaditeľ polikliniky ProCare ProSanus Karlova Ves a zároveň aktívne vykonáva lekársku prax ako kardiológ v sieti polikliník ProCare. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, kde potom viac rokov pôsobil ako vysokoškolský pedagóg. Neskôr vyštudoval Fakultu verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Manažérske zručnosti získal aj ako vedúci Samostatného odboru krízového riadenia zdravotníctva v Košickom kraji. Aktívne ovláda anglický jazyk a dohovori sa aj po maďarsky a rusky.



5. Zdravotníctvo

Vyjadrením základnej miery solidarity občanov Slovenska je článok 40 Ústavy Slovenskej republiky.²⁹ Zdravotná starostlivosť má však svoju cenu a vždy je niekým uhrádzaná. Náklady na liečbu sú často veľmi vysoké a málokto si všetky výdavky spojené so zdravotnou starostlivosťou uvedomuje. Koncept, že zdravotníctvo je zadarmo, nesmie byť chápaný doslovne.

34. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 5,7 mil €

Na slovenskom trhu dnes pôsobí málo poisťovní, čo v konečnom dôsledku znižuje kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti a obmedzuje pacientov vo výbere. Je potrebné v systéme vykonať také zmeny, aby podnikaniu na trhu zdravotného poistenia nestáli v ceste zbytočné prekážky.

SaS navrhuje:

- Znížiť bariéry pre vstup nových subjektov na trh poskytovateľov zdravotného poistenia, napríklad znížením minimálneho základného imania na 1 milión eur.³⁰ Zdravotné poisťovne nebudú musieť mať celoštátnu pôsobnosť, bude možné vytvoriť aj lokálne a špecializované poisťovne alebo napríklad poisťovne vytvorené zamestnávateľmi.
- Zrušiť ustanovenia o zákaze zisku zdravotných poisťovní. Jeho vyplatenie bude upravené striktnými pravidlami³¹ a rozpočtovými obmedzeniami.

²⁹ Čl. 40: Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

³⁰ Za každých 100 tisíc poistencov sa povinné minimálne imanie navýši o jeden milión Eur.

³¹ Napríklad cestou vytvárania technických rezerv na ohlásené ale doteraz nezaplatené poistné udalosti a na potenciálne poistné udalosti.

- Zvýšiť percento poistného, ktoré nebude predmetom prerozdelenia z aktuálnych 5% na 15%. Súčasne zaviesť ďalšie nástroje oceňovania rizika podľa nákladových skupín³².
- Rozdeliť štátnu Všeobecnú zdravotnú poisťovňu na tri rovnaké (počtom aj zložením klientov) subjekty. Štát si ponechá jeden, dva ostatné takto vzniknuté subjekty sa následne predajú na medzinárodnom trhu za maximálnu možnú cenu.

Zabezpečíme tým ľahší vstup do podnikania v tejto oblasti a tým väčšiu konkurenciu medzi jednotlivými poisťovňami. Poistenci budú mať viac možností na výber, čo zvýši kvalitu poskytovaných služieb.

35. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Ústava síce garantuje bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe poistenia, no nie je špecifikované, v akom rozsahu a v akom čase. To umožňuje prípady, kedy pacienti čakajú na dôležité vyšetrenia alebo zákroky mesiace, niekedy roky. Na druhej strane, ak pacient má záujem o starostlivosť na vyššej úrovni, dnes je pre neho komplikované sa k nej dostať.

SaS navrhuje:

- Zadefinovať zákonný nárok na rozsah zdravotnej starostlivosti hradenej z verejného poistenia. Tento bude rovnaký pre všetkých a každá zdravotná poisťovňa pôsobiaca na trhu ho bude povinná zabezpečiť.
- Umožniť zdravotným poisťovniam vyberať poistné, ktoré bude pokrývať úhrady nad rámec tohto zákonného nároku.

Jasným zadefinovaním zákonného nároku na rozsah zdravotnej starostlivosti zabezpečíme transparentné a solidárne čerpanie zdravotnej starostlivosti pre všetkých a v potrebnom čase. Zároveň dáme občanom možnosť rozhodovať o tom, akú kvalitnú zdravotnú starostlivosť dostanú.

36. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Systém platenia poistného na zdravotné poistenie je komplikovaný a zamestnanci a živnostníci nemajú pri platbách zdravotných odvodov rovnaké podmienky. Štát okrem toho musí platiť poistné za poistencov štátu - nezaopatrené deti (vrátane väčšiny študentov SŠ a VŠ, vrátane doktorandov do 30 r.), dôchodcov, matky na rodičovskom príspevku, matky starajúce sa o dieťa vo veku do 6 rokov, evidovaných nezamestnaných atď.

³² Nákladové skupiny podľa predpísaných liekov a/alebo podľa diagnóz.

SaS navrhuje:

- Zrovnoprávniť v rámci zavedenia odvodového bonusu podmienky platieb odvodov pre zamestnancov a živnostníkov a zaviesť jednotnú sadzbu zdravotných odvodov (svojím charakterom zdravotná daň) vo výške 9% z akéhokoľvek príjmu až po dosiahnutie stropu (10x životné minimum, t. č. 1 850 EUR). Štát nebude platiť poistné, občania bez vlastného príjmu budú platiť poistné vypočítané zo štátnych sociálnych dávok.

Zjednoduší sa systém platenia poistného na zdravotné poistenie. Zdravotné poistenie sa plne solidárne bude platiť zo všetkých príjmov, nový systém tak bude spravodlivý a najmä solidárny a nebude zvyhodňovať ani znevýhodňovať žiadnu skupinu občanov.

37. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 39 mil. €

V súčasnosti takmer nikto, komu je zdravotná starostlivosť poskytovaná, netuší, koľko zaňho zdravotná poisťovňa platí. Existuje veľká skupina poistencov, ktorí sú solidárnymi prispievateľmi v určitom období svojho života, teda platia zdravotné poistenie, no vôbec zdravotnú starostlivosť nečerpajú.

SaS navrhuje:

- Zaviesť bonus pri platbách na zdravotné poistenie pre všetkých dospelých obyvateľov. Pokiaľ poistenec vyčerpal na zdravotnú starostlivosť sumu v hodnote menšej ako polovica mesačného životného minima za celý rok a absolvoval predpísané preventívne prehliadky,³³ bude mu vrátená polovica priemerného mesačného odvodu, minimálne však 30 eur.
- Zaviesť povinné informovanie o cene poskytnutej zdravotnej starostlivosti, priamo ako súčasť informovaného súhlasu. Pri poskytovaní starostlivosti tak vznikne základná predstava o reálnych cenách. Poisťovňa nepreplatí žiadny úkon, pokiaľ v dokumentácii nebude uvedená cena podpísaná pacientom.
- Zaviesť výpisy vyčerpanej zdravotnej starostlivosti. Zdravotná poisťovňa povinne zašle každému poistencovi, ktorému bola poskytnutá zdravotná starostlivosť, 1x ročne výpis úhrad za vyčerpanú starostlivosť.

Zabezpečíme tak vyššiu transparentnosť v zložitom systéme uhrádzania platieb za poskytovanie zdravotnej starostlivosti, obmedzíme možnosti falošného vykazovania a poskytneme občanom reálnu predstavu o skutočne zaplatenej cene. Dáme ľuďom motiváciu nezneužívať poskytovanie zdravotnej starostlivosti a vrátime poistencom časť prostriedkov, v prípade že nečerpajú zdravotnú starostlivosť. Zároveň podporíme záujem o zdravotnú prevenciu.

³³ Do čerpania sa nebude započítavať účasť na preventívnych prehliadkach (napríklad gynekológ, stomatológ) a očkovaníe.

38. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Odporúčacie lístky potrebné na návštevu špecialistov sú zbytočnou šikanou, oberajúcou lekárov i pacientov o čas. Voľný trh zdravotníckych služieb je stále nedostatočne rozvinutý.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinnosť vystavovania odporúčacích lístkov k špecialistom.

Dáme tým občanom možnosť slobodnejšie rozhodovať o výbere svojich lekárov a šetriť svoj čas.

39. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Na základe súčasného stavu v dohľade nad starostlivosťou je možný politický vplyv na rozhodnutia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Ďalej je možné donekonečna a ľubovoľne podávať sťažnosti na zdravotnú starostlivosť bez reálnej zodpovednosti za takéto konanie.

SaS navrhuje:

- Vrátiť nezávislosť Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.³⁴
- Zaviesť poplatok za podanie sťažnosti, ktorý bude vrátený v prípade, že sťažovateľovi bolo dané za pravdu.

Znížime tým náklady na administráciu zbytočných sťažností, zatiaľ čo možnosť podania opodstatnenej sťažnosti ostane zachovaná.

40. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Rôzne právne formy nemocníc (poskytovateľov lôžkovej starostlivosti) umožňujú rozličné dezinterpretácie a často nežiaduce vládne zásahy.

SaS navrhuje:

- Dať všetkým nemocniciam právnu formu kapitálových spoločností bez ohľadu na majiteľa. Štát nesmie povoliť neštandardné ochranné opatrenia pre zdravotnícke zariadenia.

Zjednotíme tým podmienky na správu zdravotníckych zariadení na Slovensku a vytvoríme priestor pre väčšiu flexibilitu trhu poskytovania zdravotnej starostlivosti.

³⁴ V zákone č. 581/2204 Z. z. v § 22 vypustením odseku 11.

41. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Stanice RZP a RLP sú dnes bez spoplatnenia vo výberovom konaní rozdeľované jej prevádzkovateľom, následne sú možné vlastnícke zmeny (napríklad predaj poskytovateľa so ziskom tretím osobám). Ďalej existujú podozrenia z nejasných kritérií výberu s preferenciou štátnych firiem.

SaS navrhuje:

- Vyhlasovať na prevádzku RZP a RLP v osemročných³⁵ intervaloch verejné obstarávanie.
- Rozdeliť výberové konania na štyri časti tak, aby nedochádzalo k súčasnému výberu všetkých poskytovateľov. Prakticky by sa vždy štvrtina staníc obsadzovala každý druhý rok.

Zabezpečíme tým kontinuitu vo výberových konaniach. Súčasne nebude možné vybrať všetkých poskytovateľov naraz.

42. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Súčasný systém povinných očkovaní vyvoláva obavy niektorých rodičov z prípadných nežiaducich reakcií dieťaťa na očkovanie.

SaS navrhuje:

- Dať rodičom možnosť³⁶ nechať očkovať deti proti nasledovným ochoreniam: žltáčka typu B (vírusová hepatitída B), hemofilové invazívne infekcie, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, rubeola (ružienka). Tieto očkovania³⁷ sa dostanú do odporúčaných s plnou úhradou zdravotnej poisťovne, bez akéhokoľvek postihu v prípade neočkovania.

Možnosťou upustiť od niektorých druhov očkovaní zvýšime zodpovednosť rodičov za zdravotný stav svojich detí so zachovaním možnosti slobodne sa rozhodnúť o plnej očkovej ochrane.

³⁵ Osem rokov je približná životnosť sanitky.

³⁶ Po splnení administratívnych požiadaviek (notársky overené vyjadrenie o porozumení všetkým rizikám a potvrdenie o absolvovaní poučenia u pediatra zaoberajúceho sa očkovaním).

³⁷ Ostatné očkovania (tuberkulóza, záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna, osýpky), ktoré sa nachádzajú v aktuálnej schéme považujeme za natoľko zásadné, že nie je možné pripustiť neočkovanie akejkoľvek časti populácie, pretože by prípadná epidémia mohla spôsobiť príliš rozsiahle škody.



ING. MARTIN CHREN

je ekonóm a člen republikovej rady strany SaS. Už štyri roky aktívne presadzuje záujmy občianskej spoločnosti v Európskej únii. Je členom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru v Bruseli. Do októbra 2009 bol riaditeľom Nadácie F. A. Hayeka a dodnes pôsobí v jej správnej rade. Pôsobil v Združení daňových poplatníkov Slovenska, kde inicioval vznik kampane „Deň daňovej slobody“. Študoval financie a bankovníctvo na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Ako člen odborného tímu na prípravu dôchodkovej reformy spolupracoval na vzniku druhého piliera dôchodkového sporenia. Hovorí plynule anglicky a čiastočne nemecky.

6. Vzťahy s Európskou úniou

43. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Prijatie Lisabonskej zmluvy dáva európskej byrokracii možnosť výrazne rozšíriť svoju moc a vplyv. Rada EÚ bude môcť jednomyselným súhlasom zástupcov členských štátov zásadným spôsobom meniť systém fungovania EÚ a bez nutnosti dodatočnej ratifikácie svojich rozhodnutí odoberať kompetencie vládám členských štátov. Na Slovensku sú mnohé z takýchto zmien uskutočniteľné len zmenou ústavy a potrebujú trojpäťtinovú väčšinu hlasov v parlamente.

SaS navrhuje:

- Prijat' ústavný zákon vyžadujúci pri každom rozšírení kompetencií Európskej únie podľa článku 352 Lisabonskej zmluvy schválenie Národnou radou Slovenskej republiky ústavnou väčšinou. Zástupca Slovenska v Rade EÚ nebude môcť v mene Slovenskej republiky súhlasiť s legislatívnym návrhom Európskej komisie bez mandátu minimálne troch päťtín poslancov NR SR.

Zabránilme tak prevzatiu kompetencií Európskou úniou napr. v oblasti daní či trestného práva bez náležitého súhlasu volených zástupcov občanov SR.

44. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Preberanie smerníc EÚ je nutnou súčasťou našej legislatívy, no často je aj zneužívané ako výhovorka pre zavádzanie predpisov a noriem, ktoré by inak v slovenskom prostredí boli neobhájiteľné.

SaS navrhuje:

- Preberať z európskej legislatívy, ktorá je zaťažujúca alebo obmedzujúca, len nevyhnutné minimum. Dať každému predkladateľovi zákona, zahŕňajúceho zapracovanie európskej legislatívy, povinnosť k návrhu pripojiť presné porovnanie textov európskej a slovenskej normy a v prípade potreby dokázať nevyhnutnosť ich rozšírenia.

Dosiahneme tým transparentnejší proces tvorby slovenskej legislatívy. Zamedzíme prijímaniu zákonov, ktoré vysoko presahujú požiadavky EÚ a bez odvolávky na nevyhnutnosť ich plnenia by len ťažko hľadali opodstatnenie.

45. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Vysoká miera byrokracie v procese prijímania, posudzovania i kontroly čerpania európskych fondov je jednou z hlavných príčin toho, že ku koncu roka 2009 Slovensko z možných dotácií čerpalo necelých 5 %. Pravidlá prerozdelenia eurofondov patria na Slovensku k najnáročnejším a najbyrokratickejším v celej únii. Pri realizácii niekoľkostupňovej administratívnej kontroly je pre mnohých žiadateľov takmer nemožné splniť všetky byrokratické požiadavky. Obzvlášť pri projektoch financovaných z fondov Európskeho sociálneho fondu, ktorý je kľúčovým pre riešenie mnohých sociálnych otázok, je tento problém zjavný. Pre malých podnikateľov, samosprávy a neziskové organizácie je zase často priam likvidačná nedisciplinovanosť štátneho aparátu pri preplácaní oprávnených výdavkov.

SaS navrhuje:

- Zvýšiť trestnoprávnú zodpovednosť žiadateľov o eurofondy a previesť zodpovednosť za správnosť údajov na stranu žiadateľa. Zjednodušiť kontrolu pred realizáciou projektov, urýchliť vyplatenie prostriedkov na rozbeh projektov.
- Posilniť priebežnú a následnú kontrolu projektov, ktorá sa vykonáva po vyplatení výdavkov, takže nespomaľuje proces čerpania fondov.
- Obmedziť administráciu príloh³⁸ k žiadostiam o platbu na minimum.
- Posilniť inštitút preddavkových platieb a umožniť tak vyplácanie splátok vopred a ich postupné vyúčtovávanie.
- Nastaviť kritériá kontroly projektov podľa výšky kontrolovaných výdavkov, aby proces kontroly malých, paušálnych výdavkov zbytočne nespomaľoval celý systém.

Vytvoríme tak podmienky na efektívnejšie využívanie eurofondov, zmenšíme priestor pre ich zneužívanie a sprehľadníme a zjednodušíme celý systém ich vyplácania aj následnej kontroly.

³⁸ Zmluvy a ostatné dokumentácie, mimo účtovných dokladov

46. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 127,5 mil €

Národný strategický referenčný rámec pre čerpanie európskych fondov v rokoch 2007 – 2013 prerozdeľuje prostriedky pre Slovensko neefektívne, netransparentne a jeho priority nie sú pre slovenské špecifiká vhodné. Najvypuklejším príkladom sú PPP projekty na úkor investícií do budovania infraštruktúry. Súkromné projekty financované z prostriedkov EÚ narúšajú fungovanie trhového mechanizmu. Európske peniaze nemajú byť určené pre súkromné firmy, ktoré lobujú a uplácajú za to, aby získali podporený projekt z EÚ fondov, ale na budovanie všeobecne prospešnej infraštruktúry v oblasti dopravy, školstva, zdravia či životného prostredia, z ktorej budú mať prospech všetci občania a firmy.

SaS navrhuje:

- Revidovať jednotlivé operačné programy v rámci Národného strategického referenčného rámca. Namiesto podpory súkromných firiem je potrebné presmerovať prostriedky do takých typov projektov financovaných z európskych fondov, ktoré sa zameriavajú na budovanie infraštruktúry neposkytovanej súkromným sektorom (napr. cestná sieť, plynofikácia, čistiarne odpadových vôd, ...).

Znížime tým súčasné deformácie trhu, podporíme výstavbu infraštruktúry a vytvoríme podmienky na vhodnejšie usmernenie európskych fondov na Slovensku.

Ing. ĽUDOVÍT JURČÍK

pôsobí na pozícii riaditeľa developerských projektov v spoločnosti Koruna Invest v Bratislave, ktorá sa zaoberá developíngom a finančníctvom. Vyštudoval Ekonomiku a riadenie výrobných podnikov na Strojníckej fakulte SVŠT a Inštitút zahraničného obchodu. V roku 1991 bol spoluzakladateľom počítačovej spoločnosti. V rokoch 1996-2005 bol riaditeľom viacerých výrobných podnikov a pôsobil v riadiacich orgánoch ďalších firiem. Venuje sa poradenským činnostiam pri reštrukturalizácii výrobných podnikov. Ovláda nemecký a anglický jazyk.



7. Podnikateľské slobody

47. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Zásadným predpokladom úspešného podnikania je čo najväčšia miera slobody a stability jeho podmienok. Súčasný Zákonník práce najmä zmluvnú slobodu medzi zamestnávateľmi a ich zamestnancami narúša radom zbytočných pravidiel. Odborom dáva nenáležité právomoci, vďaka ktorým môžu v niektorých prípadoch úplne ochromiť fungovanie jednotlivých spoločností. Zákonník práce reguluje vzťahy medzi dvoma súkromnými subjektmi, preto by jeho zásahy mali byť minimálne.

SaS navrhuje:

- Presunúť čo najviac kompetencií zo Zákonníka práce na kolektívne vyjednávanie medzi zamestnávateľmi a odbormi.
- Obmedziť postavenie a právomoci odborov v prípadoch, ktoré spadajú do priameho hospodárskeho riadenia firmy (napr. určovanie začiatkov a koncov pracovnej zmeny) a zrušiť povinnosti zamestnávateľov poskytovať im služby a priestory.
- Umožniť uzatvárať dobrovoľné vzájomné dohody medzi zamestnávateľmi a zamestnancami na riešenie operatívnych zmien pracovných podmienok, napr. úprava pracovného času, dočasné zvýšenie nadčasov, čerpanie voľna zamestnanca pri prekážke na strane zamestnávateľa.

Sprehľadníme tak pracovnú legislatívu, ktorá sa stane zrozumiteľnejšou a jasnejšou pre všetkých účastníkov pracovnoprávných vzťahov. Najmä v oblasti porušenia pracovnej disciplíny odstránime problém mnohých súdnych sporov s častými protichodnými rozhodnutiami súdov. Nový prístup povedie k vyváženému postaveniu zamestnávateľov, zamestnancov a ich zástupcov. Vyššia flexibilita umožní rýchlejšie sa prispôbovanie trhu práce podmienkam celého hospodárstva.

48. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Odborové organizácie si vďaka svojmu súčasnému vplyvu vydobyli okrem iného aj právo nedobrovoľného rozširovania kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa i v ostatných organizáciách daného odvetvia. Dodržiavanie týchto zmlúv podnikmi, ktorých zástupcovia ani nemali možnosť zasiahnuť do ich tvorby, je zásadným porušením práva na slobodné podnikanie a ochranu vlastníctva.

SaS navrhuje:

- Zrušiť automatické nedobrovoľné rozšírenie platnosti kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa na Slovensku.

Zvýšime tak slobodu podnikateľov dojednať so svojimi zamestnancami obojstranne výhodné podmienky, zohľadňujúce regionálne rozdiely a podmienky v danom podniku.

49. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Príkladom regulácie s rozsiahlymi ekonomickými a spoločenskými dôsledkami je určovanie minimálnej mzdy. V čase nastupujúcej hospodárskej krízy, medzi januárom 2008 a januárom 2009, bola zvýšená z 8 100 Sk na 295,50 €, čo pri zohľadnení aktuálneho kurzového rozdielu predstavovalo nárast o vyše 22 %. Za minimálnu mzdu na Slovensku pracuje len asi 2 % pracujúcich. Minimálna mzda v konečnom dôsledku nivelizuje príjmy a neprimerane ohýba trh práce. Navyše znižuje možnosť zamestnania pre skupiny ľudí s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou.

SaS navrhuje:

- Nahradíť plošnú minimálnu mzdu príplatkom štátu (v rámci odvodového bonusu) a ponechať vyjednávanie o mzdách výlučne na dohodu zamestnanca a zamestnávateľa, resp. na kolektívne vyjednávanie.

Nahradením minimálnej mzdy príplatkom štátu umožníme vznik aj najmenej kvalifikovaných pracovných miest a zároveň zabezpečíme aby každý zamestnanec mal vďaka príplatku primeraný príjem. V súčinnosti so zavedením odvodového bonusu vytvoríme priestor na vznik mnohých nových pracovných miest najmenej kvalifikovaných zamestnancov. Trh práce urobíme flexibilnejším a odstránime nezmyselnú reguláciu.

50. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Zdravotná pracovná služba v dnešnej podobe nemá na podnikateľskej scéne žiadne opodstatnenie. V mnohých podnikoch je prakticky nerealizovateľná a vo všeobecnosti len zbytočne administratívne a finančne zaťažuje zamestnávateľov.

SaS navrhuje:

- Zrušiť zdravotnú pracovnú službu a ponechať určenie podmienok zabezpečenia zdravotnej starostlivosti o zamestnancov na individuálnych dohodách.

Vytvoríme tým priestor pre také dohody medzi zamestnávateľmi a zamestnancami, ktoré budú viac vyhovovať potrebám oboch.

51. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Povinné členstvo v profesijných komorách je zbytočné. V mnohých prípadoch neprináša podnikateľom žiadny ošoh, obmedzuje vstup nových subjektov na trh, zvyšuje náklady o poplatky a „vydiera“ podnikateľov potrebami rôznych školení, skúšok, poistení a licencií.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinné členstvo v profesijných komorách.

Uľahčíme tým vstup do podnikania v oblastiach dnes monopolizovaných rôznymi komorami, čo povedie k vyššej konkurencii a k zlacneniu služieb pre spotrebiteľov.

52. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 4 mil €

Existencia Živnostenského úradu prakticky predstavuje zbytočnú paralelnú činnosť k fungovaniu obchodných registrov a daňových úradov. Kontrolná činnosť, ktorú vykonáva, nemá žiadny praktický zmysel a podnikateľské subjekty majú voči nemu zbytočnú ohlasovaciu povinnosť. Pri licencovaných činnostiach musia mať podnikatelia potrebné vzdelanie alebo dĺžku praxe a predpísané povinné skúšky skladajú inde ako na Živnostenskom úrade. Každý podnikateľský subjekt je jednoznačne definovaný cez DIČ, čo je z hľadiska potrieb štátu voči nemu dostačujúce.

SaS navrhuje:

- Zrušiť Živnostenský úrad. Pred jeho zrušením prepojiť s informačným systémom Obchodného registra SR.
- Nahradiť potrebu ohlasovania voľných živností oznamom o začatí podnikania na daňovom úrade a dať možnosť doplnenia podnikateľskej činnosti len formou jednoduchého zápisu do Obchodného registra SR.

Znížime tým administratívnu záťaž podnikateľov a zredukujeme výdavky na verejnú správu.

53. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Neschopnosť fungovať na klientskom princípe a nedostatok snahy zjednodušovať život občanom podnikateľom sú spoločným menovateľom mnohých inštitúcií na Slovensku. Príkladom zbytočnej komplikovanosti sú kolký, ktorých predaj súčasná vláda presunula výlučne na poštu v snahe posilniť jej monopol, no sťažila tým život všetkým občanom i podnikateľom.

SaS navrhuje:

- Zrušiť kolký a zaviesť povinnosť každého úradu, aby prijímal platby v hotovosti, platobnými kartami alebo formou bankového prevodu.

Odstraníme tak zbytočnú byrokráciu pri podávaní žiadostí či podnetov a zvýšime dostupnosť verejných služieb.

54. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Prostredníctvom zákonov, nariadení, vyhlášok a iných predpisov si verejná správa vynucuje poskytovanie najrôznejších štatistických výkazov, často s duplicitnými hláseniami.

SaS navrhuje:

- Obmedziť výkazníctvo na poskytovanie len údajov súvisiacich s daňovými, odvodovými a licenčnými podmienkami podnikania a odstrániť duplicity. Štátna správa bude povinná si potrebné údaje získať sama.

Odbremeníme podnikateľov od výkazníctva, z ktorého nemajú žiadny priamy prínos.

55. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Právnické osoby majú povinnosť viesť účtovníctvo, pravidelne podávať daňové priznania a vo väčšine prípadov robiť audit. To sú postačujúce opatrenia na preukázanie pôvodu ich majetku.

SaS navrhuje:

- Neprijať alebo zrušiť zákon o preukazovaní pôvodu majetku pre právnické osoby.

Zabránime tým zhoršeniu podmienok na podnikanie na Slovensku a nevytvoríme priestor na zneužívanie legislatívy voči nepohodlným podnikateľom.

ĽUBOR BENKOVIČ

má dlhoročné skúsenosti s riadením výrobných podnikov. V rokoch 1992 až 2005 bol spoluzakladateľom úspešných výrobných spoločností DELIS a ROZIS. V spoločnosti DELIS pôsobil ako riaditeľ a konateľ až do roku 2005, kedy obe spoločnosti odkúpil zahraničný investor. Od roku 2006 do konca roku 2007 bol riaditeľom a konateľom slovenského závodu nadnárodnej spoločnosti Georgia Pacific. V súčasnosti sa venuje investičnému financovaniu.



8. Hospodárstvo

Energetika je v dôsledku desaťročia trvajúceho vplyvu štátu stále jedným z odvetví vyžadujúcich dôslednejšiu liberalizáciu trhu. Na strane ponuky funguje niekoľko dominantných subjektov (napr. Slovenský plynárenský priemysel v plyne) a možnosť odberateľov zmeniť dodávateľa je zatiaľ skôr formálna, keďže na trhu ešte nepôsobí dostatočný počet alternatívnych dodávateľov energie. Štátne vlastníctvo energetických podnikov vytvorilo v minulosti na trhu mnoho zásadných rozporov a deformácií. Štát ako vlastník mal presadzovať rozvoj energetických podnikov, no ako regulátor robil úplný opak. Politicky motivované držanie cien energií na umelo nízkej úrovni bolo v druhej polovici 90. rokov hlavnou príčinou vážnych finančných problémov, do ktorých sa energetické podniky dostali. Najevidentnejším príkladom boli Slovenské elektrárne (SE), ktoré sa na objednávku štátu na jednej strane významne zadlžili, aby mohli financovať dostavbu jadrovej elektrárne v Mochovciach, na strane druhej bola cena elektriny regulovaná, čoho výsledkom bola narastajúca strata SE.

56. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Čiastočná privatizácia energetických podnikov a vytvorenie nezávislého Úradu pre reguláciu sieťových odvetví situáciu výrazne zlepšili, no od roku 2006 sa opätovne zvyšuje vplyv štátu na fungovanie energetických podnikov a úrad je tlačенý do politických rozhodnutí.

SaS navrhuje:

- Zrušiť väčšinu legislatívnych zmien³⁹ neprimerane zasahujúcich do hospodárenia energetických podnikov a dôsledne pokračovať v liberalizácii energetického trhu.
- Dosadiť do manažmentu URSO nezávislých zahraničných expertov.

³⁹ Najmä v zákone č. 656/2004 Z. z. o energetike a v zákone č. 276/2001 Z. z. o regulácii sieťových odvetví.

Obmedzíme tým rast vplyvu štátu a zabránime ďalším deformáciám slovenského energetického trhu. Zároveň zvýšime šancu na jeho konkurencieschopnosť v európskom priestore.

57. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Slovensko má v porovnaní s Rakúskom, Nemeckom alebo Francúzskom trojnásobnú spotrebu tepla na vykurovaný objem, čo svedčí okrem iného o obrovských stratách v distribučnej sieti. Dnešný stav je zlý aj v tom, že zisk teplární je rátaný ako určité percento nákladov, čo znamená, že v záujme teplární je, aby náklady boli čím vyššie.

SaS navrhuje:

- Stanoviť príslušné straty na rozvodoch a plne preniesť finančnú zodpovednosť za nad-normatívne straty na stranu teplární.
- Stanoviť spôsob odvolania sa spotrebiteľa v prípade nesúhlasu s vyúčtovaním vrátane maximálnej doby potrebnej na rozhodnutie a sankcií v prípade, že dodávateľ porušil zásady zúčtovania.

Vytvoríme motiváciu teplární šetriť a v konečnom dôsledku znížime pre odberateľa cenu tepla.

58. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 200 mil €

Investičné stimuly sú nespravodlivé. Čo je horšie, podnikatelia sú štátom nútení z vlastných daní dotovať prichádzajúcu konkurenciu. Tá však má tendenciu po vyčerpaní výhod presúvať výrobu na trhy s lacnejšou pracovnou silou. Súčasný systém vyberania vyvolených podporuje korupčné správanie a nespravodlivo deformuje trh. V prípade zrušenia investičných stimulov sa bude môcť SARIO venovať svojim ostatným aktivitám, ku ktorým patrí aj podpora cestovného ruchu.

SaS navrhuje:

- Zrušiť investičné stimuly bez náhrady. Ušetrené prostriedky vytvoria priestor pre zníženie deficitu verejných financií alebo daní.
- Zlúčiť agentúru pre rozvoj investícií SARIO a agentúru pre podporu cestovného ruchu SACR do jednej, aby tieto podporné činnosti boli koordinované z jedného miesta.

Nastavíme pre všetky subjekty rovnaké pravidlá, čo výrazne zvýši spravodlivosť v podnikaní a odstráni korupciu pri pridelovaní dotácií. Ušetrené prostriedky budú použité na zníženie daňového a odvodového zaťaženia.

59. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Záujmy investorov sa končia tam, kde sa končí diaľnica. Diaľničnú a rýchlocestnú sieť je nutné budovať kontinuálne a nie nárazovo s cieľom ohurovať voličov pred voľbami. Odhadujeme, že udržateľné tempo výstavby diaľnic je 60 km ročne. Náklady predstavujú približne 2 % HDP.

SaS navrhuje:

- Stavať približne 60 km diaľnic a rýchlociest ročne. Do roku 2014 najvyššiu prioritu venovať dokončeniu výstavby diaľnice D1 na úseku Bratislava – Košice (126 km). Následne a čiastočne súbežne investovať do výstavby úsekov Košice – Michalovce (46 km) a diaľnice D4 (tzv. nultý obchvat Bratislavy, úsek Bratislava Jarovce – Ivanka pri Dunaji, 22 km). V rámci zvýšenej kapacity investovať prioritne do rýchlostnej komunikácie R2 (úsek Zvolen – Košice).
- Zrušiť všetky aktivity štátu súvisiace s výstavbou širokorozchodnej železnice na Slovensku.

Zabezpečíme tak plánovateľný rozvoj diaľnic a rýchlociest. Nič nepomáha rozvoju regiónov viac, ako diaľnice a rýchlocesty. Investori budú schopní svoje budúce investície prispôbiť výstavbe diaľničnej siete. Nepostavenie širokorozchodnej železnice udrží stovky pracovných miest na existujúcich prekladiskách na východnej hranici.

60. BOD PROGRAMU**Pozitívny dopad 5 mil €**

Realita na Slovensku aj vo svete dlhodobo svedčí o tom, že štát nie je dobrým hospodárom. Štátne podniky hospodária neefektívne a uprednostňujú politické a osobné záujmy pred ekonomickými. Dosadzovanie neschopných politických nominantov a korupcia nie sú zriedkavé javy.

SaS navrhuje:

- Sprivatizovať štátne podniky, napr. Železničnú spoločnosť Cargo Slovakia, a. s.
- Zrušiť Fond národného majetku a nevyhnutné zostávajúce aktivity začleniť pod agendu Ministerstva hospodárstva SR.

Prestanú sa mrhať peniaze daňovníkov na dotovanie strát spôsobených neefektívnym riadením spoločností vo vlastníctve štátu. Odbúrame vplyvy politikov a politické objednávky.

61. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Politici a štátni úradníci, ktorí vo väčšine prípadov nikdy v živote nepodnikali, si myslia, že vedia, ako funguje hospodárstvo. Čo je ešte horšie, myslia si, že svojimi zásahmi vedia jeho fungovanie zlepšiť. Ich zásahy sú v lepšom prípade neúčinné, často sú vyslovene škodlivé. O biednom vyhotovení príslušných zákonov nehovoriac.

SaS navrhuje:

- Zrušiť tie právne normy, ktoré majú snahu regulovať trhové prostredie a ovplyvňovať výsledok dobrovoľných dohôd. Napríklad navrhujeme urýchlené zrušenie:
 - ✓ zákona o obchodných reťazcoch č. 358/2003 Z. z.
 - ✓ zákona o cenách č. 18/1996 Z. z.
 - ✓ zákona o niektorých opatreniach týkajúcich sa strategických spoločností č. 493/2009 Z. z.
 - ✓ ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré sú nad rámec príslušných záväzných právnych noriem EÚ.
 - ✓ ustanovení zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a súvisiacich zákonov a vykonávacích predpisov⁴⁰, ktoré sú nad rámec príslušných smerníc EÚ.

Zrušením nezmyselných zákonov a opatrení zjednodušíme podnikateľské prostredie a zvýšime jeho stabilitu. V mnohých prípadoch zamedzíme zbytočnej kriminalizácii podnikateľov a nezmyselnému zvyšovaniu nákladov a tým aj zhoršovaniu konkurencieschopnosti našich výrobcov.

62. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 75 mil. €

Slovensko je rozlohou malá krajina a tankovanie nafty v zahraničí je pre autodopravcov reálnou možnosťou. Štát tým prichádza o značné výnosy na dani z nafty a domáci dopravcovia sú znevýhodňovaní. Navyše, daň z motorových vozidiel je trojnásobná oproti minimu požadovanému Európskou úniou.

SaS navrhuje:

- Znížiť daň z nafty na minimum požadované Európskou úniou, t.j. 330 eur/1 000 litrov. Výpadok vo výnosoch z dane, spôsobený nižšou sadzbou, bude vykrytý vyšším objemom predaja nafty.
- Znížiť daň z motorových vozidiel na minimum požadované Európskou úniou.⁴¹
- Nezaviesť mýto pre osobné autá a ponechať pre ne diaľničné známky.

Zvýšime tak konkurencieschopnosť domácich autodopravcov a zmiernime vplyvy vysokého mýtného. Vodičom osobných áut ne zvýšime náklady na dopravu.

⁴⁰ Podľa Komplexného auditu prekážok podnikania na Slovensku upravuje rôzne aspekty požiadaviek na kvalitu pracovného prostredia až 153 rôznych právnych noriem; napríklad len problematika osvetlenia pracoviska je upravená až 11 rôznymi právnymi normami.

⁴¹ Na 40-tonovom kamióne by daň klesla z cca 2 000 – 2 200 eur na 700 eur.

MVDR. IVAN HOLKO PHD.

pôsobí ako vysokoškolský pedagóg v obore Chémia a technológia potravín a taktiež ako odborný poradca v poľnohospodárstve. Absolvoval štúdium na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach. Je špecialistom na laboratórne analýzy, ktorým sa venoval na veterinárnych ústavoch v Prahe, Dolnom Kubíne a v Nitre. V oblasti nálezov zvierat zastupoval Českú republiku v medzinárodných organizáciách FAO a EK. Je aktívnym kritikom korupcie v štátnej veterinárnej a potravinovej správe a iniciátorom prvého súdneho sporu pre porušovanie autorských práv - plagiátorstvo. Ovláda anglický, ruský a nemecký jazyk.



9. Poľnohospodárstvo

Slovensko sa vstupom do Európskej únie začlenilo do systému jej spoločnej poľnohospodárskej politiky, avšak bez rozumnej definície národných priorít. Štát by pritom mal prostredníctvom dotácií prispievať k ich naplneniu. Tomu zodpovedá nezvládnutie konkurenčného prostredia na spoločnom európskom trhu, a to nielen z dôvodu nižších dotácií pre nové členské krajiny EÚ.

63. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Napriek tomu, že dotácie do poľnohospodárstva sa v období rokov 2003 - 2006 viac ako stonásobili zo 4,5 na 15,5 miliardy Sk, rentabilita slovenského agrosektora sa nezvýšila a stále sa pohybuje blízko nuly. Väčšina farmárov si už navykla na pasívne čakanie na pomoc od štátu a nie sú motivovaní k podnikateľskému správaniu.

SaS navrhuje:

- Podporovať prednostne projekty zamerané na tvorbu pridanej hodnoty vyššou mierou spracovania prvotných surovín.
- Podporovať rozšírenie technológií pre zriadenie sebestačných rodinných fariem fungujúcich bez dotácií (napr. robotizované pestovanie biozeleniny).
- Znížiť vysoké stropy pre dotácie na podnik s cieľom dať priestor čo najväčšiemu počtu žiadateľov.
- Zvýšiť mieru dotácií pre ekologické poľnohospodárstvo v chránených oblastiach.

Zvýšime tým šancu malých podnikov na získanie dotácií a vzrastie produkcia konkurencieschopných poľnohospodárskych produktov s vysokou pridanou hodnotou. Zvýšime počet príjemcov dotácií.

64. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V poľnohospodárstve platí obzvlášť, že zásadné zmeny v legislatíve a reguláciách sú formulované na úrovni Európskej únie. Je preto nutné dlhodobo vplývať na proces ich vytvárania tak, aby princípy uplatňované pre ozdravenie trhu na Slovensku časom našli cestu aj do európskeho prostredia.

SaS navrhuje:

- Plošné zrušenie poľnohospodárskych dotácií v celej EÚ. Do času, kým budú dotácie zrušené, zaviesť rovnaké podmienky vo výške priamych platieb pre všetky členské štáty EÚ, zrušiť vyplácanie dotácií na základe historického princípu po roku 2013 a nedovoliť, aby sa vyrovnanie podmienok starých a nových krajín odsunulo až do roku 2020.
- Zrušenie zbytočne prísnych poľnohospodárskych a potravinárskych predpisov a kvót, obmedzujúcich farmárov a potravinárov aj na Slovensku.

Posilníme tím liberalizáciu poľnohospodárskeho trhu v EÚ.

65. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Pravidlá pre poľnohospodársku produkciu často zbytočne sprísňujú podmienky, ktoré na Slovensko kladie Európska únia. Kontroly potravín zahraničného pôvodu nie sú zďaleka také prísne ako kontroly domácich produktov. Ďalším príkladom sú pravidlá pre plemenitbu, ktoré nezohľadňujú, že mnohí chovatelia vlastnia plemenné zvieratá len pre reprodukciu v rámci vlastného chovu, bez úmyslu ďalšieho chovu a predaja plemenných zvierat.

SaS navrhuje:

- Zrušiť tie požiadavky kladené na slovenských poľnohospodárov a potravinárov, ktoré sú nad rámec legislatívy EÚ, ako napríklad maximalistické požiadavky na prevádzkarne či požiadavky na plemenitbu pre nešľachtiteľské chovy.
- Vyrovnať rozsah kontroly domácich potravín s rozsahom kontroly dovážaných potravín.

Dosiahneme tak zníženie nákladov farmárov a potravinárov a férové podmienky na našom trhu. Zároveň zvýšime slobodu ich podnikania.

66. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Legislatívny rámec pre priamy predaj farmárskych výrobkov nezodpovedá európskym štandardom, lebo nerieši predaj mäsových a mliečnych výrobkov. Práve tie majú vysokú pridanú hodnotu v porovnaní s mäsom a mliekom, ktorých priamy predaj je z dôvodu ich rýchleho kazení príliš náročný na hy-

gienické požiadavky. Farmári väčšinou nemajú šancu ich splniť, v dôsledku čoho často nie sú schopní legálnou cestou predať nadbytok svojich produktov a prispieť tak k rozvoju odvetvia.

SaS navrhuje:

- Prispôbiť danú legislatívu podmienkam v iných členských štátoch EÚ rozšírením o všetky druhy farmárskych výrobkov a zmiernením kritérií na ich výrobu a priamy predaj pri súčasnom zachovaní ich zdravotnej bezchybnosti.

Vytvoríme tým podmienky na malé a stredné podnikanie v oblasti poľnohospodárstva, ktoré obzvlášť v odľahlých regiónoch pomôže zlepšiť situáciu malovýrobcov a prispeje aj k riešeniu nezamestnanosti daného regiónu.

67. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 50 mil €

Lesy pokrývajú vyše 40% nášho územia a sú významným zdrojom krajiny z pohľadu verejného prospechu aj z hľadiska ekonomickej prosperity Slovenska. Z tohto dôvodu musí byť správa Lesov SR v prvom rade vecou odbornou s minimalizáciou politického vplyvu. V súčasnosti sa v našich lesoch nevyťažujú ani tretina ich ročného prírastku dreva, čo znamená mrhanie ich ekonomickým potenciálom a nedostatok prostriedkov na ich údržbu a prevádzku.

SaS navrhuje:

- Využívať metódu verejnej súťaže a aukcií pri obchodnej činnosti podniku Lesy SR s cieľom dosiahnutia najvyšších cien pri predaji dreva.
- Zvýšiť ťažbu dreva na úroveň jeho prirodzeného ročného prírastku.

Posilníme odbornosť a minimalizujeme politický vplyv v riadení štátnych lesov. Dosiahneme výrazne vyššie tržby z ťažby dreva, čím umožníme vyššiu starostlivosť o les.

68. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 2,5 mil €

V roku 2008 vyprodukovalo 761 pracovníkov výskumných ústavov (ďalej VÚ) v rezorte poľnohospodárstva iba 82 karentovaných publikácií pri čerpaní takmer 12 mil. EUR. Okrem VÚ potravinárskeho sa ani jeden z nich nepribližuje európskym štandardom a ich výsledky nezvyšujú konkurencieschopnosť slovenského agrosektora.

SaS navrhuje:

- Presunúť VÚ potravinársky do pôsobnosti Slovenskej akadémie vied.

- Začleniť Centrum výskumu rastlinnej výroby a Centrum výskumu živočíšnej výroby pod Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre.
- Zmeniť VÚ pôdoznalectva a ochrany pôdy na výlučne expertízne akreditované pracovisko.
- Zrušiť VÚ ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva.

Kvalita práce prvých troch menovaných VÚ sa zvýši vďaka nárokom, ktoré na ne budú klásť akreditačné komisie v štandardnom akademickom prostredí.

69. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 4,5 mil €

Na Slovensku pôsobí priveľa kontrolných organizácií, ktoré často vykonávajú rovnaké alebo obdobné činnosti napríklad v oblasti krmív, výživy, vinárstva, životného prostredia či geneticky modifikovaných organizmov.

SaS navrhuje:

- Zlúčiť súčasné štyri kontrolné orgány⁴² pod jednu rozpočtovú organizáciu s následným zlúčením činností, ktoré boli doteraz vykonávané viacerými kontrolnými orgánmi súčasne.

Výsledkom bude štíhlejší administratívny aparát, menej rušivých administratívnych zásahov do činnosti kontrolovaných subjektov a efektívnejšia širokospektrálna kontrola.

⁴² Štátnej veterinárnej a potravinovej správy s Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv, Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym a Plemenárskou inšpekciou.

RNDR. ANNA ZEMANOVÁ

je poslankyňou zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja za stranu Sloboda a Solidarita. Zároveň pracuje ako špecialistka na financovanie samospráv v banke. V rokoch 2002 – 2006 vykonávala funkciu starostky Mestskej časti Bratislava–Vajnory. V rokoch 1989 – 2002 aktívne, v manažérskych pozíciách, pôsobila v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Je absolventkou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Ovláda anglický jazyk, dorozumie sa aj taliansky, francúzsky a rusky.



10. Životné prostredie

Od kvality životného prostredia závisí najmä zdravie a pohoda občanov, cestovný ruch a celkové užívanie krajiny. Preto potrebujeme riešenia, ktoré sprehľadnia procesy a vytvoria podmienky pre jeho ochranu. Nadradžovanie ekonomiky dneška nad ekonomikou budúcich generácií by totiž mohlo mať fatálne dôsledky. Starostlivosti o životné prostredie je potrebné v štátnej správe prinavrátiť autoritu.

70. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Ustanovenia stavebného zákona sú uplatňované nedostatočne, štátna správa a samospráva často nerešpektujú či obchádzajú svoje povinnosti. To má v kombinácii s tlakom investorov za následok živelný rozvoj výstavby, zaostávanie prípravy územnoplánovacej dokumentácie na jednotlivých stupňoch a následnú zlú koordináciu medzi regionálnou a národnou úrovňou. Reálna výstavba sa potom uskutocňuje na územiach s nedostatočne rozvinutou infraštruktúrou, v konflikte so zásadami ochrany prírody a krajiny a porušovaním práv individuálnych vlastníkov pôdy. Veľkým problémom je tiež výskyt čiernych stavieb, získavajúcich dodatočné stavebné povolenia.

SaS navrhuje:

- Zaviesť centrálny register územnoplánovacích dokumentácií, tento bude zverejnený na internete a pravidelne aktualizovaný. Obstarávatelia územnosprávnych dokumentácií budú povinní poskytovať územné plány, súvisiace podklady a ich aktualizácie do tohto registra.
- Zaviesť trestnoprávnu zodpovednosť stavebníka za výstavbu bez právoplatných povolení alebo za nerešpektovanie ustanovení už vydaných povolení. Trestnoprávne zodpovední budú aj poskytovatelia regulovaných služieb⁴³ pre výstavbu bez právoplatného povolenia.

⁴³ Dodávka elektrickej energie, vody, plynu.

Obmedzíme tak korupčný priestor v procesoch vydávania povolení verejnou správou, zvýšime transparentnosť a verejnú kontrolu nad jej činnosťou a zamedzíme realizácii čiernych stavieb.

71. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Veľkou komplikáciou pre systematickú a komplexnú ochranu životného prostredia je nedostatok dokumentácie definujúcej dôležitosť a možnosti využívania jednotlivých území. Plánovanie sa často deje bez prítomnosti predstaviteľov verejnosti alebo ich hlas býva ignorovaný. Taktiež v poľnohospodárstve nie sú zadefinované postupy využívania existujúcich dotácií spôsobmi šetrnými k prostrediu.

SaS navrhuje:

- Zahnúť sieť chránených území NATURA 2000⁴⁴ a vodohospodársky významné plochy medzi záväzné verejnoprospešné stabilizačné plochy. Tie budú zadefinované v územ-noplánovacích dokumentoch, s povinnosťou jasnej regulácie funkčného využitia územia vrátane aktivít cestovného ruchu.
- Upraviť Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie tak, aby v prípade preukázania negatívneho vplyvu navrhovanej činnosti alebo strategického dokumentu na tieto územia bolo stanovisko ministerstva záväzné.
- Lesné hospodárske plány zaradiť medzi strategické dokumenty s regionálnym alebo miestnym dosahom na životné prostredie.
- Zmeniť slovenskú legislatívu tak, aby bola zabezpečená účasť verejnosti na rozhodovaní procese v záležitostiach životného prostredia v duchu Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám.⁴⁵
- Prostredníctvom existujúcich poľnohospodárskych dotácií motivovať malých a stredných podnikateľov vykonávať trvalo udržateľné poľnohospodárstvo v chránených územiach NATURA 2000, v súlade s Programom starostlivosti pre konkrétne chránené územie.

Výrazne tým znížime riziko poškodenia životného prostredia. Jasná definícia významu jednotlivých území v kombinácii so zvýšením priestoru pre pripomienkové konania zo strany verejnosti zvýšia záruku toho, že pri plánovaní výstavby alebo podnikateľských aktivít budú rešpektované pravidlá ochrany prostredia.

⁴⁴ Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok.

⁴⁵ Týka sa to najmä správneho konania pri povoľovaní výrubov dreviny rastúcej mimo lesa, banského zákona, územného plánovania a postavenia verejnosti v procese EIA.

72. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Vytváranie čiernych skládok odpadu je dlhodobou jedným z vážnych problémov znečisťovania životného prostredia. Len v Bratislave ich je viac ako sto a aj po ich odstránení vďaka návykom okolitého obyvateľstva vznikajú na voľnom priestranstve ďalšie.

SaS navrhuje:

- Zaviesť trestnoprávnú zodpovednosť za vytváranie čiernych skládok odpadu.

Zamedzíme vytváraniu čiernych skládok.

73. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Recyklačný fond v jeho dnešnej podobe zaťažuje podnikateľov nadmernými a neodôvodnenými výdavkami, motivuje slovenského spotrebiteľa nakupovať v zahraničí, pričom sám nenesie za spracovanie odpadov žiadnu zodpovednosť a negarantuje odstránenie existujúcich problémov s odpadmi v budúcnosti.

SaS navrhuje:

- Zrušiť Recyklačný fond. Majetok fondu previesť do Environmentálneho fondu.

Odstránime tak deformáciu konkurenčného prostredia a priestor pre korupciu pri pridelení dotácií.

74. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Plánované výstavby tranzitných komunikácií cez chránené územie alebo zámer postaviť ropovod do Rakúska, priamo ponad jeden z najvýdatnejších európskych zdrojov pitnej vody pod Žitným ostrovom, neodborné a účelové zmeny predpisov, ako napríklad návrh novej zonácie TANAPu, sú typickými príkladmi krátkozrakého uvažovania vo vzťahu k životnému prostrediu.

SaS navrhuje:

- Zamedziť investíciám, ktoré by na úkor krátkodobého zisku obmedzenej skupiny obyvateľstva alebo konkrétnych podnikov spôsobili trvalé ujmy na životnom prostredí.

Ochránime tak vzácne biotopy a zdroje pitnej vody na Slovensku.



MUDR. IVAN JURÁŠ

je zriaďovateľom Súkromnej základnej školy s materskou školou pracujúcej podľa princípov pedagogiky Marie Montessori. Venuje sa štúdiu koncepcií vzdelávania, neurofyzologickej psychológie, psychoterapie a socioterapie. Je člen výboru Montessori Europe a vedie Výbor národných organizácií Montessori Europe. Je predseda Inštitútu psychoterapie a socioterapie. Je majiteľom, spolumajiteľom, konateľom a členom manažmentu viacerých spoločností, ktoré sa zaoberajú o. i. oblasťou vedy, výskumu, zdravotníctva, kultúry. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Aktívne ovláda anglický, nemecký a ruský jazyk.

11. Školstvo

Vzdelanie na Slovensku ešte stále nie je jednotne chápané ako statok, ktorý niekto poskytuje, niekto prijíma a niekto zaň platí. Základné vzdelanie, nadobúdané v rámci povinnej školskej dochádzky, je verejným statkom, prispieva k rozvoju spoločnosti a táto z neho profituje. Preto je tiež financované z verejných zdrojov. Vzdelanie nad rámec povinnej školskej dochádzky je však statkom osobným. Jeho vlastník ho môže slobodne využívať v ktorejkoľvek krajine a v akomkoľvek odvetví. Aj z tohto vzdelania spoločnosť profituje a musí sa v rozsahu definovanom Ústavou SR v čl. 42 spolupodieľať na jeho financovaní. Pri financovaní vzdelania štát vytvára partnerstvo so študentom. Štát je povinný poskytnúť službu vzdelania a žiak/študent má možnosť ju využiť a získaním kvalifikácie zlepšiť kvalitu svojho vlastného budúceho života.

75. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Reforma školského systému síce priniesla zlepšenia najmä v oblasti zväčšeného priestoru pre prácu jednotlivých škôl na zostavovaní vlastných školských vzdelávacích programov, no neodstránila množstvo legislatívnych prvkov⁴⁶, ktoré naďalej významne a zbytočne obmedzujú fungovanie škôl. Zároveň sú v rámci nekonceptných a chaotických krokov prijímané stále nové kontraproduktívne normy⁴⁷. Doteraz neprebehla celospoločenská dohoda občanov a štátu o účele a prioritách vzdelávania, najmä školského

⁴⁶ Napríklad zákony č. 416/2001 Z.z. O prechode niektorých pôsobností orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, 175/2008 Z.z. úplne znenie zákona č. 131/2002 Z.z. O vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 596/2003 Z.z. O štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 597/2003 Z.z. O financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení a s nimi súvisiace vyhlášky a vykonávacie predpisy.

⁴⁷ Napríklad zákony č. 184/2009 Z.z. O odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 185/2009 Z.z. O stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z.z. O dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 317/2009 Z.z. O pedagogických zamestnancoch a o odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 496/2009 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z.z. O vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a s nimi súvisiace vyhlášky a vykonávacie predpisy.

systému⁴⁸. Nejestvuje komplexná verejne dostupná štatistika uplatnenia absolventov jednotlivých študijných odborov stredných a vysokých škôl v praxi.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť legislatívne normy platné pre školy tak, aby platili rovnaké pravidlá pre všetky školy daného typu bez ohľadu na to, kto je ich zriaďovateľom.
- Ponechať rozhodovanie o platoch riaditeľov výhradne na zriaďovateľovi školy a o platoch zamestnancov na vedení školy⁴⁹.
- Zrušiť podmienku pedagogického vzdelania pre pozície riaditeľov škôl a umožniť tak obsadenie týchto postov manažersky zdatnými pracovníkmi⁵⁰.

Vytvoríme tým spravodlivé a rovnaké podmienky pre všetkých zriaďovateľov a prevádzkovateľov škôl a zabezpečíme zvýšenie kvality a efektivity ich práce. Zvýšime zodpovednosť zriaďovateľov za pedagogickú kvalitu školy a jej hospodárenie. Zároveň umožníme kvalitnejší manažment škôl.

76. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Postoj štátu k pedagogickým koncepciám a prístupom sa od druhej polovice minulého storočia mení iba veľmi pomaly. Stále je uprednostňovaný systém, v ktorom všetky školy uniformne sledujú tie isté postupy, učia z tých istých kníh a postupujú podľa jednotnej metodológie. Ignorujú tak výsledky progresívnej pedagogiky a výrazne obmedzujú rozvoj vzdelávania na Slovensku. Náboženstvo ako povinne voliteľný predmet, zasa narušá status Slovenska ako sekulárneho štátu.

SaS navrhuje:

- Ponechať na konkrétnej škole, akými metódami bude vo svojom školskom vzdelávacom programe viesť žiakov v ich vzdelávaní a aký systém ich hodnotenia bude používať⁵¹. Povinnosť súladu školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom⁵² ostane nezmenená.

48 Je nevyhnutné dosiahnuť dohodu občanov, zamestnávateľov, tretieho sektora, ďalších relevantných subjektov a štátu o účele a prioritách vzdelávania a školského systému na Slovensku a túto zohľadňovať v jeho ďalších reformách.

49 V prechodnom období sa ponechá v platnosti jestvujúca legislatíva o odmeňovaní pedagogických a odborných zamestnancov, aby sa zabezpečila ochrana pred neadekvátnymi zásahmi zriaďovateľov v dnešnom deformovanom prostredí financovania škôl.

50 V prípade, ak riaditeľ nebude mať pedagogické vzdelanie, musí škola zriadiť pozíciu „zástupcu riaditeľa pre pedagogické činnosti“ s takým pedagogickým vzdelaním, aké je dnes kvalifikačným predpokladom pre riaditeľa školy.

51 Pri prípadnom prestupe si žiaka/študenta otestuje prijímajúca škola.

52 Štátny vzdelávací program považujeme za vhodný nástroj realizácie dlhodobých priorít za predpokladu jeho dopracovania.

- Dať základným školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonových štandardov pre príslušné vekové skupiny, pričom školy budú povinné mať priebežný prehľad o prograse svojich žiakov vo všetkých oblastiach⁵³ a monitorovať ich úroveň v 3., 6. a 9. roku školskej dochádzky prostredníctvom jednotných a štandardizovaných testov. Štát bude mať možnosť naďalej školy kontrolovať prostredníctvom inšpekcií.
- Dať stredným školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonových štandardov pri rešpektovaní požiadaviek štátnych skúšok skladaných pri ukončení štúdia⁵⁴. V polovici štúdia na strednej škole monitorovať úroveň napĺňania týchto štandardov prostredníctvom jednotných testov.
- Dať školám slobodu vo výbere učebníc. Ministerstvo školstva bude viesť verejný zoznam učebníc, ktorých používanie je v súlade so štátnym vzdelávacím programom⁵⁵.
- Vyňať vyučovanie náboženstva zo zoznamu povinne voliteľných predmetov a v rámci odľuky cirkvi od štátu dať školám možnosť slobodného výberu svetonázorového zamerania. Školy budú mať naďalej možnosť zaradiť náboženstvo do svojich školských vzdelávacích programov ako voliteľný predmet.

Zabezpečíme tým pluralitu a konkurenciu medzi školami a vydavateľmi učebníc, vedúcu k zvýšeniu kvality školstva cestou zavádzania nových, progresívnych didaktických postupov. Dáme tiež rodičom možnosť zabezpečiť pre svoje deti také vzdelanie, aké pokladajú za vhodné, pričom nebude zvýhodňovaná žiadna svetonázorová doktrína a nebude znevýhodňovaný žiadny zriaďovateľ školy.

53 Škola bude mať povinnosť mať prehľad o rozvoji žiaka nielen v jednotlivých predmetoch, ale aj v oblastiach kľúčových kompetencií (ako sú definované v štátnom vzdelávacom programe pre jednotlivé druhy vzdelania podľa ISCED).

54 Je potrebné vytvoriť inštitút štátnej záverečnej skúšky, ktorá bude nezávislá a porovnateľná v danom type školy a danom študijnom odbore v SR (maturita prípadne iné štátne záverečné skúšky). Zároveň vysoká škola bude môcť akceptovať výsledok štátnej záverečnej skúšky (maturity) ako náhradu výsledku prijímacieho konania.

55 MŠ SR zaradí učebnicu do verejného zoznamu, ak jej obsah nebude v rozpore so štátnym vzdelávacím programom. O zaradenie do verejného zoznamu požiada vydavateľ.

77. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Dnešný systém financovania škôl a školských zariadení je neprehľadný, nespravodlivý a tým neefektívny. Rodičia a študenti necítia k týmto prostriedkom žiadny vzťah. Dôsledkom je občianska nevôľa k vyvolávaniu zmien v školstve, spoločenské zneváženie učiteľského stavu a najmä nekvalitne vzdelaní mladí ľudia.

SaS navrhuje:

- Financovať všetky školy prostredníctvom systému normatívov⁵⁶ ako jediných príspevkov zo štátneho rozpočtu určených na vzdelávanie.
- Stanoviť normatívny príspevok pre dieťa navštevujúce základnú školu, školské zariadenie a strednú školu⁵⁷ tak, aby pokrýval prevádzku bežnej školy alebo školského zariadenia daného typu v plnom rozsahu.
- Vytvoriť garantovanú sieť základných škôl a školských zariadení (rozsahom a rozmiestnením porovnateľnú s dnešným stavom), ktoré nebudú oprávnené vyberať školné.
- Vytvoriť prehľadné pravidlá na určenie výšky normatívov pre stredné školy podľa študijných odborov.
- Umožniť školám a školským zariadeniam, okrem subjektov garantovanej siete a siete štátnych stredných škôl, vyberanie školného.
- Umožniť všetkým základným a stredným školám vyberať príspevky na úhradu nákladov na výchovu a vzdelávanie nad rámec určený štátnym vzdelávacím programom.
- Dať školám úplnú slobodu v nakladaní s príjmami z hospodárskej či akejkoľvek inej činnosti podľa vlastného uváženia.

Urobíme tým systém financovania škôl adresným, keďže disponentmi normatívu sa stanú v plnej miere deti, žiaci, študenti a ich zákonní zástupcovia. Školám dáme možnosť využívať prostriedky ušetrené efektívnejším hospodárením, či získané hospodárskou činnosťou na svoj rozvoj a skvalitňovanie výchovy a vzdelávania.

⁵⁶ Nositeľom normatívu bude dieťa, žiak/študent alebo zákonný zástupca a bude mať formu vzdelávacieho poukazu. Oprávneným prijímateľom bude škola alebo školské zariadenie zaradené do siete škôl alebo školských zariadení. Spôsob využitia prostriedkov zo vzdelávacích poukazov bude výhradne na ich oprávnenom prijímateľovi, teda škole alebo školskom zariadení. Všetky prostriedky z verejných financií, ktoré školy a školské zariadenia v súčasnosti dostávajú v peniazoch (vo forme normatívov a rôznych príspevkov, napr. na stravovanie) aj v materiálnej podobe (napr. vo forme učebníc, pomôcok, technického vybavenia, a pod.), budú zahrnuté do jediného normatívu v rovnakej výške pre všetkých žiakov/študentov inštitúcie rovnakého typu.

⁵⁷ Okrem školských klubov detí, školských stredísk záujmovej činnosti a centier voľného času, ktoré budú financované prostredníctvom voľnočasových poukazov (pozri kapitola šport, bod 87).

78. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Kvalita školského systému Slovenska upadá. Je to aj následkom zavedenia normatívneho financovania vypočítavaného na žiaka/študenta (čím viac žiakov, tým viac peňazí), bez akéhokoľvek zohľadňovania kvality samotného vzdelávania. Štát nemá žiadne systémy hodnotenia kvality škôl. Rodičia, žiaci, študenti a ostatná verejnosť nemajú k dispozícii údaje o kvalite jednotlivých škôl a o reálnej uplatniteľnosti absolventov toho ktorého študijného odboru na trhu práce. Rozhodovanie o výbere štúdia je tak postavené mnohokrát na dohadoch alebo nekorektných informáciách. Študenti preto často študujú v praxi neuplatniteľné odbory, ktoré si vybrali z nevedomosti.

SaS navrhuje:

- Vytvoriť Národný školský informačný systém, ktorého súčasťou budú okrem iného aj údaje o uplatnení absolventov študijných odborov stredných a vysokých škôl v praxi a poskytovať výstupy z neho odbornej i širokej verejnosti.
- Zakotviť legislatívnu povinnosť každej školy a školského zariadenia vykonávať raz ročne interné hodnotenie kvality vzdelávania (IHKV)⁵⁸.
- Vytvoriť a zaviesť systém externého hodnotenia kvality vzdelávania (EHKV) slovenských škôl všetkých stupňov. EHKV raz ročne vykoná nezávislý certifikovaný poskytovateľ, berúc do úvahy IHKV⁵⁹.
- Vytvoriť systém výpočtu normatívov základných a stredných škôl podľa definovaných kvalitatívnych ukazovateľov EHKV. Na jeho základe bude normatív navýšený až o 15% alebo v prípade nízkej kvality vzdelávania na danej škole až o 15% znížený⁶⁰.

Finančným oceňovaním kvalitných škôl sa dosiahne silný motivačný efekt k rastu kvality. Každoročným vyhodnocovaním kvalitatívnych parametrov sa dosiahne trvalý záujem škôl o kvalitu. Transparentným porovnávaním vzdelávacích inštitúcií (pokiaľ ide o pomer kvality a ceny) sa vytvorí systém ich vzájomnej súťaživosti, ktorý povedie k ďalšiemu zvyšovaniu kvality vzdelávania.

58 IHKV musí okrem iného obsahovať aj hodnotenie pedagogických zamestnancov manažmentu školy a nepedagogických zamestnancov žiakmi/študentmi, radou školy a rodičmi, hodnotenia kľúčových indikátorov vzdelávacieho procesu, atď.

59 Bude vypracovaný systém certifikovaných poskytovateľov EHKV, pričom MŠ SR bude poskytovateľov certifikovať výhradne na základe splnenia transparentne zadefinovaných podmienok (v prípade, ak subjekt splní všetky stanovené podmienky MŠ SR, bude povinné certifikáciu udeliť). Zriaďovateľom takéhoto subjektu môže byť akákoľvek fyzická alebo právnická osoba.

60 Jedným z ukazovateľov bude aj priemer výsledkov dosiahnutý v národných testovaniach žiakmi danej školy.

79. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Napriek viacerým zmenám za posledné roky je kvalita slovenských vysokých škôl diskutabilná. Ich financovanie je podobne ako u iných typov škôl zložené a neprehľadné, ukazovatele kvality sa ešte nezačali odzrkadľovať. Systém finančných dotácií vysokým školám nie je dostatočne prepracovaný. Sú v ňom obsiahnuté viaceré prvky, ktoré zneprehľadňujú systém (napr. dotácia na športové aktivity a kultúrne aktivity, príspevok na stravovanie a ubytovanie, príspevok na prevádzku študentských domovov), sú subjektívne a zneužiteľné (napr. dotácia na rozvoj vysokej školy) alebo vstupujú do vnútorných záležitostí vysokej školy (napr. dotácia na motivačné štipendiá).

SaS navrhuje:

- Dopracovať kategorizáciu normatívov pre študijné odbory vysokých škôl a stanoviť výšku normatívu pre každú kategóriu osobitne, pričom výška normatívu bude stanovená tak, aby pokrývala väčšiu časť prevádzky bežnej vysokej školy v danom odbore .
- Vytvoriť systém grantov motivujúci k zvyšovaniu spolupráce fakúlt v rámci danej vysokej školy.
- Oddeliť financovanie vzdelávania na vysokých školách od financovania výskumu na týchto školách a vytvoriť transparentný a grantový systém na financovanie výskumu⁶¹.
- Zaviesť systém viacdrojového financovania vysokých škôl s participáciou študentov a súčasne zaviesť spravodlivý systém študentských návratných pôžičiek podporujúci zachovanie rovnosti šancí na získanie vysokoškolského vzdelania⁶².
- Zjednodušiť systém príspevkov na stravovanie a ubytovanie študentov vysokých škôl ich zahrnutím do normatívu.
- Dotácie na športové a kultúrne aktivity uskutočňovať cestou vysokoškolských vzdelávacích poukazov, ktorých nositeľmi budú študenti denného štúdia.

Spolupodieľaním sa na financovaní vlastného vysokoškolského vzdelávania vzrastie motivácia študentov dbať o jeho kvalitu. Tým vznikne tlak zvnútra akademického prostredia, smerujúci k zvýšeniu jeho úrovne. Financovaním cez normatívy a oddelením vzdelávania a výskumu sprehládnime finančné toky v systéme vysokých škôl.

⁶¹ Pozri 12. kapitolu „Veda a výskum“.

⁶² Pre študentské návratné pôžičky (ŠNP) bude stanovené, že: ŠNP bude komerčným bankám garantovať štát. V prípade, že študent po ukončení štúdia pôžičku nebude splácať, bude uhrádzať za neho štát, pričom nedoplatky bude od absolventa vymáhať obdobne ako pri nedoplatkoch na daniach alebo odvodoch.



DR. ING. RÓBERT MISTRÍK

je laureátom vedeckej ceny Hlava roka 2008. V roku 1998 založil a dodnes vedie firmu HighChem, ktorá sa podieľa na viacerých vedeckých projektoch. Je členom vedeckej riadiacej komisie medzinárodného konzorcia METAcancer. Výsledky výskumnej práce prezentuje v odborných časopisoch a na medzinárodných sympóziách. Vyštudoval Chemicko-technologickú fakultu na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a doktorandské štúdium úspešne ukončil na Univerzite Viedeň. Postdoktorandskú stáž absolvoval v Národnom inštitúte štandardov a technológií v USA. Aktívne ovláda anglický a nemecký jazyk.

12. Veda a výskum

80. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Finančná podpora pre vedu a výskum je na Slovensku dlhodobo jedna z najnižších v EÚ. Pri prerozdelení aj toho mála peňazí sa nedostatočne zohľadňuje kvalita, paušálne inštitucionálne financovanie je mnohokrát uprednostňované pred prerozdelením na základe kvality a výkonu. Nepomer medzi nepodmieneným inštitucionálnym a grantovým (súťažným) systémom je jedným z hlavných problémov financovania vedeckých pracovísk. Grantové financovanie motivuje výkon, je oponované, čím sa zaručuje kvalita, a je preto ťažiskové vo vyspelých krajinách.

SaS navrhuje:

- Výrazne zmeniť pomer financovania vedy a výskumu v prospech grantového systému zo súčasného 3,34 : 1⁶³ na pomer 1 : 1.
- Zjednotiť a sprehľadniť podmienky získania grantov zo štrukturálnych fondov, znížiť ich byrokratickú náročnosť a zakotviť možnosť opravy formálnych chýb, aby tieto neboli dôvodom zamietnutia⁶⁴.

63 Inštitucionálne financovanie 187 mil. eur, grantové financovanie 56 mil. eur zo štátneho rozpočtu, bez prostriedkov EÚ a EHP. Zdroj: Zákon o štátnom rozpočte na rok 2009.

64 Tri príklady, kde by prehľadné podmienky pomohli:

Jeden grantový projekt zo štrukturálnych fondov (Min. školstva, výzva 4.1) bol doručený so všetkými potrebnými prílohami, no pretože tieto neboli dokopy zviazané, ako bolo požadované, projekt bol vyradený bez možnosti nápravy. Niektoré grantové projekty sú hodnotené spôsobom, kde posudzovanie jedného projektu robí výlučne jedna osoba a posudzovanie druhého projektu výlučne druhá osoba, čím je absolútne nemožné vybrať objektívne najlepší projekt.

Riaditeľ organizácie, ktorá žiada o grant (napr. rektor UK alebo riaditeľ ústavu SAV) musí predložiť výpis z registra trestov, potvrdenie o zaplatení dane, potvrdenie, že nemá nedoplatky v Soc. poisťovni, a to pre každý grant, o ktorý jeho podriadení, teda tisíce ľudí, žiadajú. Štát týmito informáciami disponuje.

- Zverejniť na internete všetky priznané granty v rámci Slovenskej republiky spolu s príhláškou, so súvisiacou kompletnou dokumentáciou a záverečnou audítorskou správou.
- Posilniť trend zvyšovania finančných objemov jednotlivých grantov na úkor počtu grantov a preferovať dlhodobejšiu realizáciu na 3 až 5 rokov.
- Prizvať do grantových komisií významných nezávislých zahraničných vedcov a odborníkov a súčasne vyžiadať stanoviská renomovaných zahraničných grantových inštitúcií.⁶⁵

Znížime tým zbytočnú byrokráciu a politický vplyv, zvýšime objektivitu posudzovania grantov, zefektívňime nakladanie s pridelenými prostriedkami a vystavíme nedostatočne výkonné štátne vedecké inštitúcie konkurenčnému prostrediu. V súťaži projektov prebehne prirodzený výber relevantných vedeckých inštitúcií bez štátnych zásahov. Takto môžu dostať priestor aj mladé vedecké kolektívy s progresívnymi nápadmi a nielen tie, ktoré si za desaťročia vyšliapali chodníky a dnes neprodujú kvalitnú vedu.

81. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 15 mil. €

Veda na Slovensku je tajomstvom pár nadaných. Vedci majú nízku spoločenskú prestíž a o ich práci spoločnosť vie len málo. Tento fakt v kombinácii so slabým ohodnotením vedcov a nezriedka zastaraným prístrojovým vybavením, spôsobuje nezájum o štúdium technických a prírodovedných predmetov a je aj hlavnou príčinou úniku mozgov.

SaS navrhuje:

- Udeľovať každoročne „Vedeckú cenu“ za najúspešnejšie projekty vedcov realizované na Slovensku za posledných 5 rokov, v štyroch prírodovedno-technických kategóriách⁶⁶ a v jednej spoločenskovednej kategórii⁶⁷, ktorá vzíde zo zjednotenia všetkých existujúcich partikulárnych cien dotovaných zo štátneho rozpočtu⁶⁸.
- Dotovať „Vedecké ceny“ celkovou sumou 15 miliónov eur.
- Podmieniť finančnú odmenu investíciou do vlastného výskumu bez zadania ďalších podmienok. Osobné finančné ohodnotenie vyplývajúce z investície do výskumu nesmie presiahnuť 20 % z dotovanej sumy a musí byť rovnomerne realizované v horizonte 5 rokov. Tá istá osoba môže opakovane získať cenu najskôr po piatich rokoch od ocenenia.

⁶⁵ Napr. European Science Foundation (ESF).

⁶⁶ Fyzika, chémia, biológia/medicina a v spoločnej kategórii pre technické a iné prírodné vedy (matematika, informatika, strojárstvo, stavebníctvo, ekológia, energetika, vodné hospodárstvo, kartografia, geológia a pod.).

⁶⁷ Vráťane ekonómie.

⁶⁸ Ceny Ministerstva školstva, Zväzu slovenských vedeckotechnických spoločností atď.

- Zostaviť komisiu „Vedeckej ceny“, ktorú budú tvoriť aj renomovaní vedci zo zahraničia, podľa možností nositeľa Nobelovej ceny.

Vytvoríme tým motiváciu pre slovenských vedcov a významne zvýšime všeobecné povedomie o ich práci. Podarí sa tým nielen skvalitniť výskum a udržať špičkových vedcov na Slovensku, ale aj zvýšiť prestíž domácej vedy.

82. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnosti sú kapitoly pre financovanie vedy a výskumu v rôznych formách rozdelené pod piatimi ministerstvami⁶⁹. Je to nielen byrokraticky neefektívne, ale vytvára to nežiaduco široký priestor pre rôzne záujmové skupiny produkujúce celospoločensky nepotrebnú vedu alebo vedu mizernej kvality. Prostriedky v týchto rozpočtových kapitolách nie sú navyše fixované, preto sa stáva, že prvé padajú za obeť snahám o šetrenie.

SaS navrhuje:

- Presunúť prostriedky určené na aplikovaný výskum z rozpočtových kapitol rôznych ministerstiev pod Ministerstvo hospodárstva SR a všetky ostatné prostriedky pod Ministerstvo školstva SR.⁷⁰
- Fixovať prostriedky financovania inštitúcií a projektov základného a aplikovaného výskumu tak, aby mohli byť použité výlučne na vedu a výskum.
- Využiť združené prostriedky na ďalšie spolufinancovanie veľkých medzinárodných projektov a konzorcií ako napríklad ESA, CERN, XFEL a podobne. Vstupu do nového projektu musí predchádzať širšia odborná diskusia.

Sprehľadníme tým tok financií pre vedu a výskum, zefektívňime narábanie s verejnými financiami a zabezpečíme, aby sa vedecké pracoviská nestávali obeťami nezodpovedného narábania štátu s verejnými zdrojmi. Medzinárodná aktivita na významných projektoch umožní slovenským vedcom podieľať sa na špičkových výskumoch a zviditeľniť tak Slovenskú republiku.

⁶⁹ Ministerstvo školstva, Ministerstvo pôdohospodárstva, Ministerstvo hospodárstva, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zdravotníctva.

⁷⁰ Pozri návrh zlučenia ministerstiev v kapitole 1.

MGR. ART. NATÁLIA CEHLÁRIKOVÁ

je riaditeľkou Kultúrneho kontaktného bodu Slovensko – národnej kancelárie európskeho programu Kultúra. Je členkou riadiaceho výboru programu v Európskej komisii. Má dlhoročné skúsenosti z medzinárodnej kultúrnej spolupráce, pravidelne participuje na príprave európskych štúdií a dokumentov v oblasti kultúry. Je autorkou odborných článkov, aktívne prednáša a zúčastňuje sa na medzinárodných odborných konferenciách. Študovala hudobnú teóriu na VŠMU v Bratislave, bola hudobnou dramaturgičkou Slovenského rozhlasu, v rokoch 2002-2004 pôsobila na MK SR. Aktívne ovláda anglický a ruský jazyk, pasívne francúzsky.



13. Kultúra

V oblasti kultúry na Slovensku dosiaľ neexistuje jasná politická vízia, čo je jedným z jej najzávažnejších problémov v porevolučnom období⁷¹. Rezort síce prešiel mnohými významnými zmenami, no na úrovni systémových riešení doteraz neboli jasne zadefinované ekonomické nástroje kultúrnej politiky, ako spôsob prerozdeľovania finančných prostriedkov pre kultúru či väzby medzi štátnou a regionálnou kultúrou. Prioritou na nasledujúce obdobie by malo byť vytvorenie funkčného modelu viaczdrojového financovania kultúry na Slovensku.

83. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Verejná správa financuje kultúru na troch úrovniach – národnej, regionálnej a miestnej a výdavky rozpočtu sa týkajú troch oblastí – aktivít zabezpečovaných vo vlastnej réžii, transferov na vlastné kultúrne inštitúcie a príspevkov na aktivity fyzických a právnických osôb poskytované formou dotácií. Ministerstvo kultúry ako centrálny orgán zo svojho rozpočtu priamo financuje 32 kultúrnych inštitúcií, z ktorých minimálne štvrtina svojím charakterom patrí pod správu krajov. Jeho grantový systém je aj napriek zmenám vykonaným v poslednom období stále príliš komplikovaný a zaťažovaný byrokraciou⁷².

SaS navrhuje:

- Ponechať v pôsobnosti ministerstva výlučne aktivity celonárodného charakteru. Z jeho

⁷¹ V roku 2004 Ministerstvo kultúry SR vypracovalo dokument s názvom Návrh stratégie štátnej kultúrnej politiky, ktorý mal predstavovať komplexnú koncepciu štátnej politiky a aktivít v oblasti kultúry. Tento materiál na jednej strane deklaruje potrebu štrukturálnej reformy kultúrneho sektora, na druhej strane prináša len veľmi málo konkrétnych riešení. V konečnom dôsledku išlo o čisto byrokratický materiál bez významnejšej konzultácie s kultúrnym sektorom a zainteresovanými skupinami. Vláda M. Dzurindu schválila uvedený materiál na konci svojho volebného obdobia, doteraz však nebol implementovaný.

⁷² Žiadateľ o grant okrem 3 základných dokumentov (žiadost' o grant, popis projektu, rozpočet projektu), musí predložiť cca 20 ďalších potvrdení a vyhlásení.

rozpočtu sa budú financovať len organizácie s celoštátnym významom a inštitúcie, ktoré sa zaoberajú spracovaním dokumentácie jednotlivých umeleckých oblastí.

- Presunúť organizácie regionálneho charakteru pod pôsobnosť príslušných VÚC⁷³.
- Odbremeniť žiadateľov o príspevky zo štátneho grantového systému od zbytočnej byrokracie a presunúť váhu pri hodnotení projektov od formálnych náležitostí ku kvalitatívnym parametrom.

Dáme tak základ budúcemu jasnému vymedzeniu financovania kultúry na národnej, krajskej a lokálnej úrovni. Otvoríme priestor pre podporu kvalitných projektov.

84. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 5 mil. €

Slovensko nedostatočne využíva možnosti, ktoré poskytujú na financovanie kultúry európske štrukturálne fondy⁷⁴ a komunitárne programy EÚ⁷⁵. Tie vyžadujú spolufinancovanie zo strany žiadateľov, často mimo ich finančných možností.

SaS navrhuje:

- Zaviest pravidlo nárokovateľného spolufinancovania projektov v prípade, že budú podporené z komunitárnych programov EÚ.
- Definovať v rámci štrukturálnych fondov na ďalšie programovacie obdobie nasledovné priority:
 - ✓ Digitalizácia kultúrneho dedičstva.
 - ✓ Obnova kultúrneho dedičstva so zameraním sa najmä na národné kultúrne pamiatky a pamiatkové zóny a na rozvíjanie miestnych kultúrnych tradícií ako jedinečného bohatstva Slovenska a Európskej únie.
 - ✓ Rekonštrukcie a vybudovanie nových kultúrnych infraštruktúr.
 - ✓ Podpora vzdelávania a odbornej prípravy v rámci kultúrneho sektora.
 - ✓ Podpora partnerstiev medzi kultúrnym sektorom a ostatnými odvetviami.

⁷³ Divadlo Nová scéna v Bratislave, Štátna filharmónia Košice, Štátna opera Banská Bystrica, Štátna vedecká knižnica v Prešove, Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Štátne divadlo Košice, Štátny komorný orchester Žilina.

⁷⁴ V krajinách EÚ sa prostredníctvom štrukturálnych fondov významne podporuje aj oblasť kultúry a umenia, ide hlavne o investičné a vzdelávacie projekty. Napr. v UK v rokoch 2000 – 2006 bolo podporených viac ako 1 200 umeleckých a kultúrnych projektov práve z prostriedkov ŠF.

⁷⁵ Napr. Kultúra, MEDIA, Európa pre občanov, ...

**Otvoríme tak možnosti na efektívnejšie čerpanie prostriedkov zo zdrojov Európskej únie. Zamera-
ním sa na uvedené priority zachováme kultúrne dedičstvo a podporíme rozvoj kultúry.**

85. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Umelci sú v súčasnosti jedinou skupinou na Slovensku, ktorá má okrem 19% dane povinnosť navyše platiť 2 % zo základu dane ako príspevok do umeleckých fondov. Umelecké fondy fungujú v SR viac ako 50 rokov⁷⁶, od roku 1993 finančným základom ich hospodárenia sú takmer výlučne 2 % príspevky umelcov a príspevky za použitie voľných umeleckých diel. Ak mal štát záujem podporovať tvorbu a vznik nových diel, už dávno mali byť na to vyčlenené prostriedky štátneho rozpočtu. Takýto mechanizmus získavania príspevkov a následne ďalšieho financovania diskriminuje umelcov oproti ostatným daňovníkom.

SaS navrhuje:

- Zmeniť dvojpercentnú dodatočnú daň pre umelcov na príspevok vyberaný na dobrovoľnej báze.
- Transformovať umelecké fondy na nadácie⁷⁷. Umelecké fondy môžu aj naďalej fungovať ako alternatívny neštátny zdroj financovania kultúry, avšak na báze výnosov zo svojho majetku, príjmov z dlhodobých vkladov a finančných investícií a prostredníctvom darov a sponzorských príspevkov.

Odstránime tak nespravodlivé znevýhodnenie umelcov v oblasti platenia daní.

⁷⁶ Umelecké fondy (Literárny fond, Hudobný fond, Fond výtvarných umení) fungujú od roku 1954 na základe autorského zákona o zriadení kultúrnych fondov, vznikli s cieľom podpory tvorivej umeleckej činnosti a vytvorenia materiálnych podmienok na vznik nových diel. V roku 1993 schválila NR nový zákon o umeleckých fondoch č.13/1993 Z. z., podľa ktorého sa riadia aj súčasné princípy ich hospodárenia a činnosti.

⁷⁷ Napr. Česká republika zrušila umelecké fondy už v roku 1993 a transformovala ich na nadácie, ktoré naďalej podporujú domácu tvorbu, avšak finančné prostriedky získavajú z výnosov, od sponzorov a pod.



MGR. ANDREJ MIKLÁNEK

pôsobí ako výkonný riaditeľ v spoločnosti Mediasearch, ktorá sa zaoberá hlavne výskumom a marketingovými analýzami. Jeho profesionálna kariéra je spojená s médiami. Komentoval hokej na česko-slovenskom programe Galaxia Sport (dnešná Nova Sport) i v Slovenskej televízii. Viac ako štyri roky riadil športové vysielanie v STV, ako tímlíder vysielacieho štábu STV bol na dvoch olympijských hrách a štyroch MS v hokeji. Bol aj hlavným projektovým manažérom prípravy a spustenia športového programu STV3. Študoval na Fakulte telesnej výchovy a športu na Univerzite Komenského. Aktívne ovláda nemecký a anglický jazyk.

14. Šport

Pri definovaní vzťahu štátu a športu je potrebné si uvedomiť dôležitú deliacu čiaru medzi vrcholovým športom a rekreačným športom. Cieľom vrcholových športovcov je dosahovanie čo najlepšieho výkonu, pridanou hodnotou môže byť reprezentácia krajiny. Profesionálni športovci inkasujú za svoje športové výkony peniaze, ktoré sú primárnym zdrojom ich príjmov. Sú vo svojej činnosti motivovaní cieľom dosahovania komerčného prospechu (zisku) a štát by mal na nich nazerať ako na ostatné samostatne zárobkovo činné osoby a nedeformovať trh v profesionálnom športe štátnymi finančnými intervenciami. Cieľom štátu vo vrcholovom športe je vytvoriť podmienky pre tých športovcov, ktorí majú predpoklad úspešne reprezentovať krajinu na relevantnej medzinárodnej úrovni. Štát by mal tak tiež prostredníctvom práce s mládežou zabezpečiť, aby neustále dorastali ďalší športovci s potenciálom úspešne reprezentovať krajinu.

Cieľom rekreačných športovcov je zlepšiť celkovú kvalitu svojho života a upevniť si zdravie. Nie sú motivovaní výkonom a zo športových aktivít neočakávajú žiadny finančný zisk. Cieľom štátu v rekreačnom športe je vytvárať preň podmienky čo najširšej možnej časti verejnosti, keďže predlžuje aktívnu časť života populácie a šetrí prostriedky vynakladané na lekársku starostlivosť.

86. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Dnes dochádza k miešaniu týchto dvoch oblastí, čo spôsobuje zmätok vo financovaní športu a znehľadňuje jeho organizáciu. V oblasti vrcholového športu preto

SaS navrhuje:

- Zastaviť dotovanie okrajových a menej rozšírených športov, ktoré sú na okraji záujmu verejnosti a dlhodobo nemajú potenciál dosiahnuť úspech na relevantnej medzinárodnej úrovni. Získané prostriedky prerozdeliť medzi organizácie spĺňajúce nasledovné kritériá:

- ✓ Spoločenský význam daného športového odvetvia a jeho masovosť daná predovšetkým veľkosťou aktívnej členskej základne. Futbal a hokej sú športy s dlhodobou najväčším spoločenským dosahom, pretože pútajú veľkú pozornosť verejnosti aj v situácii, keď nedosahujú mimoriadny medzinárodný úspech.
- ✓ Úspešnosť daného športu na medzinárodnej úrovni. Ak dlhodobu dosahujeme vo vodnom slalome výkonnosť na úrovni olympijských medailí, tak treba podporiť talentovaných jednotlivcov.
- ✓ Zvýšiť prostriedky určené na prípravu reprezentácie a olympijského top tímu a podporovať najmä športovcov, ktorí majú reálnu šancu sa zaradiť k špičke vo svojej disciplíne.

Dáme tak profesionálnym športovcom možnosť dosahovať svoje optimálne výkony. Zvýšia tým prestíž slovenského športu vo svete a vytvoria pozitívne vzory smerom k deťom a mládeži.

87. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 181,7 mil. €

Výrazná časť dnešných dotácií športovým klubom a zväzom sa často stráca vo funkcionárskom aparáte a administratíve. Podľa dostupných údajov Ministerstva školstva SR je to v niektorých prípadoch až 50 % dotovanej sumy, ktorej pôvodným adresátom by mali byť športujúce deti. Podstatou rekreačného športu v týchto kluboch je masovosť a dostupnosť.

SaS navrhuje:

- Všetky prostriedky na prácu s mládežou prerozdeľovať prostredníctvom zvýšenia sumy na dnešné školské poukazy na sumu trojnásobku životného minima⁷⁸ ročne. Každé dieťa bude mať až do ukončenia strednej školy nárok na poukážku na ľubovoľnú voľnočasovú aktivitu. Túto si bude môcť uplatniť v ľubovoľnom športovom klube, centre voľného času či inej certifikovanej vzdelávaco-výchovnej inštitúcii. Certifikácie bude udeľovať ministerstvo školstva.
- Zaradiť športové kluby zamerané na rekreačný šport medzi poberateľov príspevkov z asignačnej dane⁷⁹.

Vytvoríme tým systém adresného a prehľadného financovania športových klubov. Voľnočasovými poukážkami vytvoríme zaistený dopyt po športových aktivitách, čo automaticky zvýši konkurenciu a podporí kvalitu na trhu so službami v tejto oblasti.

⁷⁸ V roku 2010 to je 555 eur ročne. Prostriedky z poukazu budú deliteľné v čase aj v použití.

⁷⁹ Pozri 98. bod programu.

88. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Slovenská televízia platí za televízne práva na domácu hokejovú a futbalovú ligu sumy v rádoch miliónov eur, čo sú desiatky percent z rozpočtu určeného na vysielanie športu. Tieto sumy platí napriek tomu, že je jediným záujemcom na trhu o vysielanie tohto typu programov a napriek tomu, že samotné náklady na výrobu televízneho signálu - fixné náklady (okrem sumy za televízne práva) sa pohybujú približne na úrovni 10 000 € za jeden priamy prenos.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť ponuku menšinových športov v programovej ponuke verejnoprávnych médií, predovšetkým verejnoprávnej televízie, na úkor skrytého financovania domácej najvyššej futbalovej a hokejovej ligy.

| Zvýšime tak počet priamych prenosov a spestríme ich ponuku, keďže bude vysielaných viacero druhov športov. |

89. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Momentálne realizovaná výstavba multifukčných ihrísk je výborný nápad realizovaný nevhodným spôsobom. Nesmie však byť zámkou na klientelizmus, čo je nepochybným podozrením v prípade, že tieto prostriedky plynú z kapitoly „rezerva predsedu vlády SR“, ktorá z roku 2008 na rok 2009 medziročne narástla o 150 %. V takomto prípade výstavba primárne slúži na politickú podporu spriaznených starostov a primátorov a na masívnu mediálnu prezentáciu samotného premiéra, ktorý osobne otváral približne 150 ihrísk po celom území SR.

SaS navrhuje:

- Poskytnúť v období rokov 2010 – 2015 dotácie na vybudovanie 500 viacúčelových ihrísk. Každý rok sa tak vybuduje 100 ihrísk, pričom prostriedky budú plynúť z fondu pokút (pozri bod 106).
- Dať rozhodovanie o umiestnení ihrísk do rúk nezávislej komisii, zloženej zo zástupcov ministerstva, samospráv a športových zväzov. Dominantné kritériá na pridelenie dotácie na výstavbu budú:
 - ✓ Obec žiadajúca o dotáciu predloží konkrétny plán využitia ihriska.
 - ✓ Obec poskytne vhodný pozemok.
 - ✓ Obec bude garantovať nezhodnotenie projektu (napríklad inštalovaním kamerového systému a pod.), pod hrozbou vrátenia dotácie.

| Vytvoríme tak podmienky na masový šport a prispejeme tým k vyššiemu životnému štandardu a lepšej zdravotnej kondícii obyvateľstva. |

ING. VLADIMÍR KLIMEŠ

Hoci ukončil vysokoškolské štúdiá ako stavebný inžinier, celú svoju profesnú kariéru zasvätil médiám a žurnalistike. Počas nej prešiel v niekoľkých denníkoch či iných periodikách mnohými zaradeniami, počnúc elévom až po zástupcu šéfredaktora, či riaditeľa vydavateľstva. V súčasnosti je riaditeľom a ko-nateľom spoločnosti Trend Visual, ktorá je súčasťou vydavateľskej skupiny Trend holding. V posledných rokoch sa tiež venuje redakčným systémom ako aj optimalizácii a logistike produkčných vydavateľských procesov. Aktívne ovláda anglický jazyk.



15. Médiá

90. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 5 mil €

Verejnoprávne médiá na Slovensku stále neprešli systematickou reštrukturalizáciou, sú zaťažené komplikovanými modelmi riadenia a neprípustným politickým vplyvom.

SaS navrhuje:

- Spojiť STV a Slovenský rozhlas do jednej inštitúcie, sídliacej v súčasných priestoroch STV a podliehajúcej jednému manažmentu.
- Sprivatizovať Tlačovú agentúru SR a zrušiť Radu TASR.

Dosiahneme tým efektívnejšie nakladanie s prostriedkami vyčlenenými na verejnoprávne médiá.

91. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 92,3 mil. €

Financovanie verejnoprávnych médií prostredníctvom koncesionárskych poplatkov je nespravodlivé, nesolidárne a nesociálne. Nevytvára reálny tlak na vedenie verejnoprávnych médií na zvyšovanie efektivity ich práce a v prípade nedostatku financií na ich chod sa dodatočne zaťažuje štátny rozpočet.

SaS navrhuje:

- Zrušiť koncesionárske poplatky.
- Vyčíslieť reálne náklady na prevádzku verejnoprávnych médií na základe dôkladného auditu.
- Určiť percentuálnu časť HDP, ktorá bude schopná pokryť tieto náklady.

Zabezpečíme spravodlivejší spôsob financovania verejnoprávnych médií. Zákonným nárokom na financovanie zo štátneho rozpočtu sa odbúra politická závislosť.

92. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Rada STV, Rozhlasová rada a Rada TASR sú v súčasnej dobe príliš ľahko manipulovateľné politickými vplyvmi a nedokážu preto dohliadať na objektivitu v spravodajstve a profesionalitu a nezávislosť v tvorbe.

SaS navrhuje:

- Nahradiť Radu STV a Rozhlasovú radu jednou 21-člennou mediálnou radou. Každý rok zvolí parlament⁸⁰ troch nových členov na funkčné obdobie 7 rokov. Zároveň z rady odstúpia traja služobne najstarší členovia. Na rozhodnutie mediálnej rady bude potrebná dvojtretinová väčšina.

Podporíme tak nezávislosť a objektivitu vo verejnoprávnych médiách a kontinuitu v ich smerovaní.

93. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Tlačový zákon prijatý v roku 2008, ktorý nahradil 40 rokov platnú normu ešte z čias socializmu, je medzinárodnou blamážou a bolo by najlepšie ho čo najskôr nahradiť. Kým sa tak stane, je potrebné čo najskôr odstrániť kontraktoproduktívne ustanovenia.

SaS navrhuje:

- Zrušiť právo na odpoveď pre verejných činiteľov.
- Nahradiť "povinnosť" vydavateľa zachovávať mlčanlivosť pri ochrane zdroja a obsahu informácií "bezvýhradným právom" na ochranu zdroja informácií.
- Zrušiť povinnosť zverejňovať štruktúru vlastníckych vzťahov v prvom čísle periodika v kalendárnom roku.

Posilníme tým opätovne slobodu slova a médiá budú nezávislejšie od mocenských vplyvov.

⁸⁰ Každý poslanec bude mať len jeden hlas, zvolení budú traja kandidáti s najvyšším počtom hlasov. Tak bude zabezpečené, že aspoň jeden kandidát opozície bude môcť byť zvolený.

ING. MGR. STANISLAV FOŘT

podniká v oblasti sprostredkovania finančných služieb pre spoločnosti v skupine Wüstenrot. Má bohaté skúsenosti z finančnej oblasti, či už z burzy cenných papierov alebo práce v audítorskej spoločnosti. Vyštudoval Ekonomickú univerzitu v Bratislave, medzinárodné financie v Dánsku, Právnickú fakultu Trnavskej Univerzity a štúdium európskej integrácie. Angažuje sa v treťom sektore. V súčasnosti pôsobí na pozícii generálneho sekretára Mladých liberálov. Aktívne ovláda anglický jazyk. Za kľúč k ľudskému šťastiu a harmonickému životu považuje slobodu. Preto je sloboda jeho celoživotným kompasom.



16. Osobné slobody

Na Slovensku je ešte stále veľa oblastí osobného života jednotlivca, do ktorých štát zasahuje neprimeraným spôsobom. V 21. storočí je preto nutné zmeniť základné princípy fungovania spoločnosti tak, aby občan nebol obmedzovaný pri voľbe okolností svojho života na základe vierovyznania, sexuálnej orientácie či spôsobu trávenia voľného času.

94. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V oblasti právnej úpravy umelého prerušenia tehotenstva, pokiaľ ide o podmienky jeho výkonu, sme za zachovanie súčasného právneho stavu. Sme proti sprisňovaniu aj proti zjednodušovaniu súčasných podmienok.

SaS navrhuje:

- Ponechať v platnosti zákaz poskytovania osobných údajov o dospelaj žiadateľke tretím stranám bez jej predchádzajúceho súhlasu.
- Dať možnosť lekárom uplatniť si výhradu vo svedomí, ak sa tak predtým dohodli so zamestnávateľom v pracovnej zmluve. Výnimkou je situácia, pri ktorej by odmietnutie výkonu umelého prerušenia tehotenstva viedlo k priamemu ohrozeniu života matky.

Dosiahneme tým vysokú mieru zmluvnej slobody medzi lekárom a jeho zamestnávateľom, zabránime zneužitiu osobných údajov žiadateľiek o umelé prerušenie tehotenstva a umožníme lekárom konať slobodne, na základe ich najlepšieho vedomia a svedomia, bez ohrozenia života a práv tehotnej ženy.

95. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Súčasná možnosť partnerského spolužitia (manželstvo, druh/družka) nepokrývajú potreby značnej časti občanov SR. Manželia nemajú možnosť prispôbiť si práva a povinnosti v manželstve svojim potrebám. Rozvody sú zbytočne drahé, dlhé a traumatizujúce a podliehajú rozhodnutiu súdu, málo hľadiac na dohodu manželov.

SaS navrhuje:

- Zavedenie inštitútu predmanželskej alebo manželskej zmluvy formou notárskej zápisnice vrátane možnosti dohodou vylúčiť bezpodielové spoluvlastníctvo.
- Zjednodušenie rozvodu manželstva v prípade, že sa manželia na rozvode mimosúdne dohodnú.

Zavedením navrhovaných zmien v manželstve dáme ľuďom väčšiu slobodu, aby si dohodou prispôbili svoje manželstvo vrátane majetkovoprávných vzťahov svojim potrebám, preventívne podporíme stabilitu manželstva a obmedzíme časť prekážok brániacich uzatvoreniu manželstva.

96. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Slovenskí občania, ktorí spolu žijú ako životní partneri rovnakého pohlavia, nemajú možnosť odbremeniť spoločnosť prijatím vzájomnej vyživovacej povinnosti jeden za druhého. Zneisťuje sa ich každodenné partnerské spolužitie, znižuje právna istota a nevytvárajú sa predpoklady na zabezpečenie v starobe. Rovnako sú zneistení aj ich rodičia.

- Pre páry rovnakého pohlavia zaviesť nový právny inštitút životného partnerstva založený na princípe vzájomnej vyživovacej povinnosti partnerov zakladajúci medzi partnermi príbuzenský vzťah so všetkými právnymi následkami vrátane dedenia zo zákona v I. dedičskej skupine. Právne následky založenia životného partnerstva sú obdobné ako pri manželstve, avšak bez možnosti uzatvoriť ho pred dovŕšením 18. roku veku, bez vzniku vyživovacej povinnosti rozídených životných partnerov a bez možnosti adopcie detí párom. Cirkevnú formu uzatvárania životného partnerstva navrhujeme ako prípustnú, závislú od dobrovoľného rozhodnutia registrovanej cirkvi takúto službu poskytovať.

Zavedením právnej úpravy životného partnerstva párov rovnakého pohlavia na Slovensku zvýšime mieru zodpovednosti, sociálnu stabilitu a kvalitu života životných partnerov a upevníme širšie rodinné vzťahy. Taktiež sa zvýši medzinárodná konkurencieschopnosť SR v súlade s princípom voľného pohybu v rámci EÚ s priaznivým dosahom na vývoj daňových a odvodových príjmov SR.

97. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

V súčasnosti sa viac ako polovica mladých ľudí dostáva do priameho osobného kontaktu s marihuanou, a to čoraz mladšie vekové kategórie. Trestne zodpovedný pritom je už ten, kto dovŕši štrnásť rok veku. Doterajší systém prevencie sa ukázal ako nedostatočný a na druhej strane trestnoprávny postih za jednorazové užitie marihuany je postavený na úroveň usmrtenia z nedbanlivosti či zneužitia tvrdých drog. Trestné stíhanie tak môže mať v konkrétnych prípadoch za priamy následok nedokončené vzdelanie a následné sťaženie uplatnenia mladého človeka na trhu práce a jeho stigmatizáciu záznamom v registri trestov.

SaS preto navrhuje:

- Držbu marihuany v množstve nepresahujúcom 5 gramov sušiny prekvalifikovať z trestného činu na priestupok, ktorého následkom už nie je záznam v registri trestov.
- Riešiť priestupky za držbu marihuany jej zhabaním a dohovorom na mieste, ak ide o množstvo menšie ako 2 gramy sušiny. Držbu v množstve 2 až 5 gramov riešiť jej zhabaním a vo forme alternatívnych trestov so systematickým využitím komplexných odborných preventívnych programov.
- Pri priestupkoch mládeže do 18 rokov (vrátane držby menšej ako 2 gramy) zapojiť do preventívneho programu spolu s mladistvým alebo maloletým aj jeho zákonného zástupcu. Rozšíriť možnosti komplexnej odbornej pomoci rodičom mladistvých a maloletých, ktorí o ňu požiadajú z vlastnej iniciatívy pri problémoch so zvládaním výchovy.
- Považovať predaj alebo pokus o predaj, výrobu alebo iné konanie, ktorého účelom je ekonomický prospech, alebo podanie mládeži i naďalej za trestný čin. Nebrániť dovozu, výrobe a predaju liečiv (na lekárske predpis) najmä tých, ktoré neobsahujú účinnú látku THC, ako aj tých, ktoré obsahujú účinnú látku THC, pokiaľ pre ne neexistuje adekvátna menej riziková a účinnejšia náhrada, ak môžu byť nápomocné pri liečbe pacienta.

Dekriminalizáciou marihuany zabránime nežiadúcemu zhoršovaniu spoločenského uplatnenia ľudí následkom neprimeraného trestného stíhania pri náhodilom kontakte s marihuanou a zvýšime účinnosť a komplexnosť miery odbornej prevencie. Pri posudzovaní trestnoprávnej zodpovednosti rozlíšime náhodilého užívateľa od dílera. Taktiež nechceme brániť využívaniu liečiv vyrábaných z marihuany, ak človeku môžu pomôcť pri liečbe ochorení.

98. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 210 mil. €

Podľa článku 1 Ústavy sa Slovenská republika neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Každý občan má slobodu náboženského vyznania vrátane jeho verejného prejavovania, účasti na bohoslužbách a na jeho vyučovaní, no využívanie tohto práva má ostať výlučne v oblasti jeho osobného života a nepresahovať do vytvárania pravidiel záväzných pre všetkých. Slovensko by malo mať naďalej právo pristupovať k medzinárodným dohodám so zástupcami cirkví, no len za predpokladu, že na ich základe nebude obmedzovaná jeho suverenita.

SaS navrhuje:

- Zrušiť priame financovanie cirkví zo štátneho rozpočtu a nahradiť ho rozšírením zoznamu subjektov, ktoré môžu byť prijímateľom v rámci dobrovoľného poukázania časti dane z príjmu fyzických osôb aj o registrované cirkvi. Po zavedení odvodového bonusu budú cirkvi financované z dobrovoľných príspevkov vo výške 1 % z príjmov fyzických osôb⁸¹. Daň z príjmov fyzických osôb bude zároveň znížená z 19% na 18%.
- Duchovných v ozbrojených silách zamestnávať len pre zahraničné misie.
- Umožniť uplatnenie výhrady vo svedomí zamestnancom, ak to majú zjednané v zmluve so zamestnávateľom na základe obojstrannej dohody.

Týmto krokmi dáme cirkvám nezávislosť od štátnych dotácií, odstránime nespravodlivý prístup k rôznym skupinám platiteľov daní a zabezpečíme plné právo pre voľbu viery i svetonázoru pre každého občana Slovenska.

⁸¹ 1 % základu dane je vo väčšine prípadov približne desaťkrát viac ako asignácia 2 % z dane z príjmu.

MAG. MICHAL NIŽŇAN

je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Viedeň so špecializáciou na európske, medzinárodné právo a ľudské práva. Absolvoval stáže na sekretariáte OSN Viedeň alebo na Zastúpení EK vo Viedni. Ako člen volebných komisií zastupoval stranu SaS na rôznych stupňoch. Aktívne pôsobí v treťom sektore a je členom rakúskeho Akademického fóra pre zahraničnú politiku. Je spoluautorom programov v kapitolách Vzťahy s EU a Súdnicstvo a spravodlivosť. Plynule hovorí nemecky a anglicky, dorozumie sa švédsky a španielsky. Aktívne bloguje na SME.



17. Demokratická spoločnosť

Volebný systém

99. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Päť rôznych druhov volieb⁸² na Slovensku upravuje päť rôznych zákonov. Tieto sa vo viacerých dôležitých ustanoveniach⁸³ zásadne odlišujú. To mátie verejnosť, znižuje jej prehľad o fungovaní základných demokratických procesov v krajine a v konečnom dôsledku prispieva k nízkej volebnej účasti.

SaS navrhuje:

- Upraviť podmienky všetkých volieb na Slovensku jedným volebným zákonom a v jeho rámci:
 - ✓ Vypustiť úpravy dĺžky volebnej kampane, odstrániť obmedzenia politickej reklamy v médiách a zrušiť limit na výšku prostriedkov na predvolebnú kampaň.
 - ✓ Zaviesť voľby cez internet na základe jednoduchšej registrácie a umožniť hlasovanie na zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky v zahraničí, resp. poštou zo zahraničia pre voľby do Európarlamentu a voľby prezidenta SR.
 - ✓ Zrušiť príspevok na mandát. Príspevok za hlasy a na činnosť politickej strany vyplácať všetkým stranám, ktoré dosiahli vo voľbách do NR SR minimálne 2%.

Vytvoríme tým podmienky na kvalitnejšiu politickú súťaž jednotlivých subjektov. Sprehľadníme volebný systém a priblížime ho voličom.

⁸² Voľba prezidenta, poslancov Národnej rady, predsedu a poslancov vyšších územných celkov, primátorov, starostov a poslancov samospráv a poslancov európskeho parlamentu.

⁸³ Napr. možnosť voľby zo zahraničia, možnosť voliť pre odsúdených, možnosť predvolebnej kampane v elektronických médiách a pod.

100. BOD PROGRAMU⁸⁴

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy⁸⁵

Súčasná podoba volieb do Národnej rady SR a do istej miery aj do Európskeho parlamentu produkuje zástupy takmer neznámych poslancov, zastupovaných menšinou mediálne známych politických špičiek.

SaS navrhuje:

- Znížiť počet poslancov NR SR zo 150 na 100.
- Zmeniť váhu preferenčných hlasov vo voľbách do NR SR a Európskeho parlamentu z relatívnej na absolútnu. Pri rovnakom počte preferenčných hlasov bude platiť poradie na kandidátke.

Zredukujeme náklady na činnosť parlamentu. Zvýšime priamu zodpovednosť politických strán pri nominácii poslancov v rámci celej kandidátky.

101. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnosti má každý minister po ukončení svojej funkcie nárok na 3 mesačné platy aj v prípade, že ho prezident odvolal pre vážne pochybenia pri správe rezortu⁸⁵. Poslanci NR SR, ktorý už v nasledujúcom volebnom období nebudú kandidovať alebo nebudú zvolení a každý náhradník za poslanca dostávajú „odchodné“ vo výške 5 mesačných plátov poslanca a notebook a tlačiareň zakúpené z prostriedkov NR SR.

SaS navrhuje:

- Zrušiť novelou zákona č. 120/1993 Z. z. vyplácanie finančných prostriedkov členom vlády po ich odchode alebo odvolaní z funkcie.
- Zrušenie „odchodného“ pre poslancov NR a ich náhradníkov podľa súčasných pravidiel.

Zastavíme tak zvýhodňovanie odchádzajúcich politikov voči ostatným občanom Slovenska.

102. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Poslanecká imunita nie je osobnou výhodou poslanca, ale zárukou jeho nezávislosti ako člena zákonodarného zboru vo vzťahu k iným zložkám štátnej moci a ako taká by mala byť zachovaná. Problém nastáva vtedy, ak sa zneužívaním imunity poslanec skrýva pred priestupkovým konaním alebo trestným stíhaním.

⁸⁴ Jureňa, Kramplová, Janušek, Turský, Kašický, Štefanov, Chrbet, Izák.

⁸⁵ Úspora až od roku 2015 vo výške 3,2 mil. € ročne.

SaS navrhuje:

- Obmedziť poslaneckú imunitu zrušením odsekov (3) a (4) článku 78 Ústavy Slovenskej republiky⁸⁶.

Odstránime tým neprimerané zvýhodňovanie poslancov Národnej rady SR oproti ostatným občanom a zároveň im ostane zachovaný priestor pre plnenie si povinností bez obáv z postihov.

103. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Návrh na skrátenie legislatívneho konania podľa §89 Zákona č. 350/1996 Z. z. podáva vláda SR, ak sa domnieva, že môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti, alebo ak štátu hrozia značné hospodárske škody. Tento inštitút bol v legislatívnom období 2006 -2010 viackrát zneužívaný na politické machinácie a obchádzanie pripomienkového konania ako legitímneho nástroja legislatívneho procesu.

SaS navrhuje:

- doplnenie článku 84 Ústavy o ustanovenie, že v prípade, ak vláda podá návrh Národnej rade uznieť sa na skrátenom legislatívnom konaní, bude na prijatie takéhoto zákona potrebný súhlas trojpäťtinovej väčšiny všetkých poslancov.

Zamedzíme tým zneužívaniu tohto inštitútu, ktorý je určený pre mimoriadne situácie a zabezpečíme štandardne riadny legislatívny proces s možnosťou pripomienkového konania zo strany verejnosti, mimovládnych organizácií a aj štátnych inštitúcií.

104. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Legislatívna prax posledných rokov ukázala, že politické strany prostredníctvom svojich poslancov priďávajú pozmeňovacie návrhy k prerokovávaným zákonom, ktoré ale s predmetným zákonom vôbec nesúvisia a dotýkajú sa zákona, ktorý priamo novelizovaný nie je.⁸⁷

⁸⁶ (3) Poslanca nemožno trestne ani disciplinárne stíhať, ani vziať ho do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky; možno však prejednať priestupok, o ktorom to ustanoví zákon. Ak Národná rada Slovenskej republiky súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania poslaneckého mandátu vylúčené. V takomto prípade počas ďalšieho výkonu poslaneckého mandátu premĺčacia doba neplynie.

(4) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

⁸⁷ Napr. cez zákon o cenných papieroch bol nepriamo novelizovaný zákon o odpadoch a zákon o Environmentálnom fonde, alebo zákon o strategických podnikoch, ktorý bol nepriamo novelou zákona o konkurze a vyrovnaní a zákona o spotrebných daniach alebo cez zákon o potravinách menili banský zákon.

SaS navrhuje:

- Zamedziť novelou Zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku NR SR podávaniu po-zmeňovacích návrhov, ktorých účelom sú nepriame novely zákonov.

Zvýšime tým kvalitu legislatívneho procesu aj prijímaných noriem a posilníme právnu istotu pre občana, ktorý sa nebude musieť obávať zmeny dôležitých kódexov na politickú objednávku počas roka.

105. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Momentálne stále platný zákon č. 669/2007 Z. z. o jednorazových mimoriadnych opatreniach v príprave niektorých stavieb diaľnic a ciest pre motorové vozidlá, ktorý je od roku 2008 na Ústavnom súde, potláča základný atribút právneho štátu - vlastnícke právo jednotlivca a neúmerne zasahuje do jeho podstaty. Občan nemá možnosť sa voči takémuto zásahu štátu brániť a môže len dúfať, že sa v budúcnosti dočká nejakej finančnej náhrady.

SaS navrhuje:

- zaviesť legislatívne záväzný princíp, na základe ktorého výstavba stavieb v strategickom záujme⁸⁸ bude realizovaná až po vysporiadaní majetkových práv k nehnuteľnostiam, či už prostredníctvom inštitútu vyvlastnenia alebo odkúpením predmetných nehnuteľností.

Odstránime tak neistotu z politickej svojvôle u tých občanov, ktorí sú nútení vzdať sa svojho majetku vo verejnom záujme.

Šikanovanie vodičov

106. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 30 mil. €

Napriek tomu, že na Slovensku sa neustále menia a novelizujú pravidlá cestnej premávky, základný prístup štátnej moci k jej účastníkom ostáva v mnohých prípadoch nezmenený – prioritou nie je zvýšenie bezpečnosti a plynulosti premávky, ale potreba niekoho nachytať a pokutovať. Fakt, že výška vybraných pokút je stále plánovaná pri zostavovaní verejného rozpočtu, túto skutočnosť len podčiarkuje.

SaS navrhuje:

- Vyňať plánovanie pokút z verejných rozpočtov. Vybrané pokuty budú sústredované v samostatnom fonde, z ktorého budú financované výstavby dopravných a multifunkčných

⁸⁸ Diaľnice, železnice, elektrárne, prevádzkovanie a výstavba verejných letísk.

ihrisk, vzdelávacie programy na zvyšovanie bezpečnosti, grantové programy pre školské a predškolské zariadenia a podobne.

- Zaviesť postupne výhradne elektronické, resp. bezhotovostné vyberanie pokút sankcií pri priestupkoch zistených priamo v cestnej premávke.

Zabezpečíme tak, že pokuty budú vybrané výhradne za účelom prevencie a represie, nie za účelom zvyšovania príjmov do rozpočtu. Zároveň zmenšíme priestor pre korupciu.

107. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Vodiči sú každodenne vystavovaní absurdným situáciám, v ktorých sú šikanovaní za konanie, ktoré nenaruša plynulosť a bezpečnosť premávky, príp. kedy postihy nie sú adekvátne k nebezpečnosti ich konania. Nový zákon o cestnej premávke priniesol zmenu v tom, že za obec sa považuje akékoľvek územie od značky začiatok obce po značku koniec obce. V starom zákone bola podmienka, že súčasne musí ísť aj o zastavané územie.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť cestný zákon, zákon o cestnej premávke a niektoré ustanovenia zákona o priestupkoch do jednotného zákona, čím by sa umožnila prehľadnosť a zjednodušila informovanosť účastníkov cestnej premávky o svojich právach i povinnostiach.
- Odstrániť šikanovanie vodičov tým, že každá pokuta či trest bude vo vyrovnanom pomere k nebezpečnosti konania účastníka cestnej premávky, napríklad:
 - ✓ Upraviť zákon tak, aby za územie obce z dopravného hľadiska bolo považované len územie označené príslušnou značkou a súčasne aspoň na jednej strane cesty zastavané.
 - ✓ Zmeniť súčasnú právnu legislatívu, týkajúcu sa spoplatnených úsekov ciest tak, aby v prípade obchádzky, súvisiacej s vytvorením náhlej prekážky (napr. dopravná nehoda) alebo prebiehajúcej cestnej stavby, z nespoplatnenej komunikácie cez spoplatnenú, bola jazda po spoplatnenom úseku cesty bez úhrady. V prípade križovatky, kde dochádza ku križovaniu spoplatnenej a nespoplatnenej komunikácie sa bude prechádzať z jedného nespoplatneného úseku na druhý taktiež bez úhrady.

- ✓ Zadefinovať zákonom zabezpečenie proti zneužitiu vozidla tak, aby nebolo možné pokutovať vodičov za ponechanie otvoreného okienka na vetranie alebo otvoreného kabrioletu, nezadržať technický preukaz, keď vodič nemá u seba potvrdenie o zaplatení zákonnej poisťky a podobne.
- ✓ Zaviesť možnosť získania vodičského oprávnenia skúškou aj v anglickom a nemeckom jazyku.

Zabezpečíme tak označovanie jednotlivých úsekov cestných komunikácií vždy v súlade s ich dopravnou funkciou, nie s územnosprávnym členením. Dosiahneme využívanie represívnych nástrojov políciou len v prípadoch, keď sú opodstatnené a ich nepoužitím by bola narušená plynulosť alebo bezpečnosť premávky.

108. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Súčasný sadzobník pokút je stále viac odporúčacím materiálom než reálnym výpočtom sadzieb pokút za jednotlivé priestupky. Dáva príslušníkom polície voľnosť v interpretácii okolností priestupku a možného postihu zaň. Vodiči sú takto často ponechaní skôr výkyvom nálady daného policajta, než objektívnemu posúdeniu situácie.

SaS navrhuje:

- Zmeniť sadzobník pokút tak, že výška pokuty za každý priestupok bude kategorizovaná nielen podľa potenciálnej nebezpečnosti, ale aj podľa konkrétnej nebezpečnosti konania vodiča v nasledovných kategóriách, od najzávažnejších po najmenej závažné:
 - ✓ Porušil predpis, pričom nikoho neobmedzil a neohrozil.
 - ✓ Porušil predpis a niekoho ohrozil alebo obmedzil.
 - ✓ Porušil predpis a spôsobil dopravnú nehodu.

Príklad sadzobníka by mohol vyzerat' nasledovne:

	Vodič pri porušení daného predpisu nikoho neobmedzil ani neohrozil	Vodič pri porušení daného predpisu niekoho ohrozil	Vodič pri porušení daného predpisu spôsobil dopravnú nehodu
prekročení rýchlosti v obci o			
do 9 km/h	40 €	80 €	160 €
10 km/h až 19 km/h	80 €	160 €	320 €
20 km/h až 29 km/h	160 €	320 €	640 €
30 km/h až 39 km/h	320 €	640 €	1 280 €
40 km/h až 49 km/h	640 €	1 280 €	2 560 €
50 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správne mu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie.		
prekročení rýchlosti mimo obce o			
10 km/h až 19 km/h	20 €	40 €	80 €
20 km/h až 29 km/h	40 €	80 €	160 €
30 km/h až 39 km/h	80 €	160 €	320 €
40 km/h až 49 km/h	160 €	320 €	640 €
50 km/h až 59 km/h	320 €	640 €	1 280 €
60 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správne mu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie		

Dosiahneme tým vyrúbenie trestu adekvátne k závažnosti priestupku.

109. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Obmedzenia rýchlosti na jednotlivých typoch ciest často nezodpovedajú charakteru konkrétneho úseku. Sú miesta, kde 50-tka na okraji mesta zbytočne hatí premávku a slúži len ako miesto na odchyt vodičov prekračujúcich stanovené maximum. Problém je najmä v tom, že za rôzne druhy ciest sú zodpovedné rôzne orgány štátnej a verejnej správy. Nie vždy je teda jasné, kto by mal o maximálnej povolenej rýchlosti na danom úseku rozhodnúť.

- SaS navrhuje:
- Upraviť legislatívu tak, aby schvaľovanie dopravného značenia prebiehalo len v rámci jedného správneho orgánu, čo by nielen výrazne zjednodušilo konanie v tejto oblasti, ale zároveň vymedzilo aj kompetentnú inštitúciu v prípade nečinnosti.
- Zabezpečíme tak, že dopravné značenie bude viac zodpovedať podmienkam jednotlivých úsekov ciest a jeho rozmiestňovanie bude podliehať jednotnej metodike.



ING. KAMIL KRNÁČ

je projektovým manažérom v IT spoločnosti S&T Slovakia v Bratislave. Študoval softvérové inžinierstvo na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a už 12 rokov pôsobí v oblasti informačných technológií ako manažér a projektový manažér na projektoch väčšieho rozsahu. Od roku 2008 vedie blog na stránkach denníka SME, v ktorom poukazuje na korupciu a s ňou súvisiace neehospodárne používanie verejných zdrojov na Slovensku. Aktívne ovláda anglický jazyk.

18. Boj proti korupcii

Napriek tomu, že Slovenská republika má za sebou množstvo podpísaných medzinárodných dohôd o aktívnom zapájaní sa do boja proti korupcii, za posledné roky sme boli svedkami káuz, pri ktorých Slovensko prišlo o miliardy eur. Preto je potrebné aplikovať také opatrenia, ktoré účinne odstránia nevyhnutné podmienky na korupciu v rôznych oblastiach spoločenského života. Efektívnym riešením v súčasnej situácii je preto zavádzanie preventívnych opatrení a zvýšenie transparentnosti vo všetkých oblastiach verejnej správy.

110. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Poskytovanie informácií zo strany orgánov verejnej správy umožňuje zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Sú však prípady, keď verejnosť nedisponuje ani len informáciou, že napríklad bola uzavretá nejaká zmluva, takže ani nevie, aké informácie má požadovať.

SaS navrhuje:

- Uložiť všetkým verejným organizáciám⁸⁹ povinnosť zverejňovať všetky platné obchodné zmluvy.
- Zrušiť tzv. zúženú informačnú povinnosť pre spoločnosti pod kontrolou štátu alebo samosprávy, ktorým právny rámec umožňuje obchádzať všeobecnú informačnú povinnosť v znení zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.
- Zaviesť povinnosť zverejňovať informácie na internete o uskutočnených finančných transakciách verejnej správy minimálne v tzv. „surovej forme“.

⁸⁹ štátnym a samosprávnym orgánom verejnej správy, organizáciám s väčšinovým vlastníckym podielom štátu alebo samosprávy, rozpočtovým a príspevkovým organizáciám.

Dosiahneme tak lepší prehľad verejnosti o narábaní štátu a samosprávy s verejnými financiami a vytvoríme priestor pre plnohodnotné využívanie zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

111. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Účinná kontrola činnosti orgánov štátnej správy je nevyhnutná pre fungovanie právneho štátu. Vedenie hlavných kontrolných orgánov je volené poslancami NR SR a zároveň väčšina z nich reprezentuje strany vládnej koalície. Vláda si de facto volí vlastné kontrolné orgány.

SaS navrhuje:

- Zmeniť štruktúru parlamentného Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií tak, aby v ňom poslanci vládnych strán mali vždy najviac jednu tretinu členov.
- Dať ústavným zákonom tomuto výboru právo predkladať prezidentovi SR návrh na vymenovanie a odvolanie predsedov a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu a Úradu pre verejné obstarávanie.

Efektívnou kontrolou vecí verejných v rukách opozície dáme kontrolným orgánom na Slovensku ich pravý význam a zabránime zneužívaniu moci predstaviteľmi vládnych strán.

112. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Platné zákony SR ochraňujúce verejný záujem pri výkone činnosti verejných funkcionárov sú definované nejednoznačne a nedostatočne. To spôsobuje pravidelné zlyhávajúce kontrolných mechanizmov a zriedkavý výskyt nápravných opatrení, ktoré by mali ochranu verejného záujmu vynútiť.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť okruh povinných osôb podávajúcich majetkové priznania podľa ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov o všetkých riadiacich pracovníkov štátnej správy a samosprávy a o všetkých členov štatutárnych orgánov spoločností s väčšinovým vlastníckym podielom štátu alebo samosprávy.
- Vytvoriť jednotný vzor majetkových priznaní pre všetky osoby s povinnosťou podávať majetkové priznania tak, aby majetkové priznania povinne obsahovali informácie o majetku verejným funkcionárom nielen vlastným, ale aj užívaným. Majetkové priznanie musí obsahovať informáciu o nadobúdacej cene majetku alebo o finančnej odplate za jeho užívanie.

Zjednotením majetkových priznaní zaručíme porovnateľnosť údajov rôznych osôb v rôznych obdobiach. Dosiahneme tým väčší tlak na verejných činiteľov konať v súlade s platnou legislatívou.

113. BOD PROGRAMU

Pozitívny dopad 400 mil €

Veľmi citlivou oblasťou so silne korupčným prostredím, vzhľadom na vysoké objemy presmerovávaných verejných zdrojov, je oblasť verejného obstarávania.

SaS navrhuje:

- Spustiť prehľadný centrálny vestník verejného obstarávania na internete, v ktorom bude môcť verejnosť jednoducho vyhľadávať všetky prebiehajúce zákazky podľa rôznych kritérií.
- Verejným organizáciám uložiť povinnosť zverejňovať v elektronickom vestníku verejného obstarávania všetky výzvy, ponuky (aj nevítané), posudky komisií a výsledky a ich zdôvodnenia.
- Neumožňovať obstarávateľovi automaticky vylúčiť ponuky s najnižšou cenou alebo kvôli formálnym chybám. Cena bude za predpokladu dodržaného rozsahu predmetu obstarávania vždy rozhodujúcim faktorom pri výbere víťazného uchádzača⁹⁰. Počet súťažiacich nebude môcť byť limitovaný ani v prípadoch časovej tiesne.
- Vyhradiť obstarávanie v časovej tiesni výlučne na zabezpečenie nevyhnutných opatrení vo výnimočných situáciách (živelné pohromy a iné prípady ohrozenia života a zdravia občanov).
- Uložiť Úradu pre verejné obstarávanie SR (ÚVO SR) povinnosť aktívne dohliadať na dodržiavanie zákona o verejnom obstarávaní aj na samosprávnej úrovni. V prípadoch, keď bolo zistené porušenie zákona alebo preukázané nedostatky neboli odstránené v stanovenej lehote, bude ÚVO SR povinný voči nim bezodkladne iniciovať príslušné právne konanie. Dnes je povinný len konanie subjektu posúdiť, nemá povinnosť konať.
- Uložiť verejnej správe a samospráve povinnosť využívať transparentné elektronické aukcie v prípadoch, keď predmet obstarávania je jednoznačne kvantifikovateľný⁹¹. Skúsenosti z praxe ukazujú, že zavedenie elektronických aukcií v procese obstarávania dokáže zabezpečiť transparentnosť a výrazné šetrenie finančných prostriedkov.

Zavedením týchto pravidiel zabránime obchádzaniu zákona o verejnom obstarávaní a zabezpečíme spravodlivejšiu súťaž medzi záujemcami o verejné objednávky. Tým výrazne ušetríme verejné zdroje.

⁹⁰ Cena musí mať pri vyhodnocovaní váhu aspoň 50 % – do ceny musí byť započítaná aj údržba a prevádzka počas požadovaného obdobia (TCO - total cost of ownership), takže ten, kto umelo znižuje cenu na začiatku, sa prezradí vysokými dodatočnými nákladmi na prevádzku. Typickým príkladom sú lacné tlačiarne, ktorých cena je podhodnotená, lebo sa ráta s neskorším ziskom pri predaji drahých tlačových náplní.

⁹¹ Napr. pre obstarávanie kancelárskych potrieb.

114. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Rovnaké podmienky ako pri verejnom obstarávaní (bod 113) musia byť zavedené aj v prípade predaja a prenájmu hmotného a nehmotného majetku štátu alebo samosprávy (privatizácia, predaj emisných kvót a pod.), pričom v týchto prípadoch napr. nebude možné automaticky vylúčiť ponuky s najvyššou ponúkanou cenou.

SaS navrhuje:

- Zakázať orgánom verejnej správy⁹² uzatvárať zmluvy, ktorých obsah alebo jeho časti by podliehali obchodnému tajomstvu, a iné zmluvné dojednania, ktorými by sa definoval nesúhlas so zverejnením akejkoľvek časti zmluvy.
- Zakázať orgánom verejnej správy preberať na seba neprimerané úroky, poplatky alebo iné plnenia sankčnej povahy.
- Zakázať orgánom verejnej správy uzatvárať zmluvné vzťahy bez umožnenia ich predčasného ukončenia kvôli nesplneniu dohodnutých zmluvných podmienok alebo kvôli riziku vzniku škôd a strát pre podobné právne vzťahy neobvyklých.

Znížime straty verejných financií pri netransparentných predajoch verejného majetku. Zabránim uzatváraniu zmlúv s premrštenými sankčnými podmienkami.

115. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Z verejných zdrojov sú do súkromného sektora smerované nemalé finančné prostriedky vo forme štátnych a samosprávnych dotácií, príspevkov, grantov a finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Pri ich prideľovaní však nie sú stanovené transparentné pravidlá a následná kontrola ich verejnoprospešného využitia je značne obmedzená.

SaS navrhuje:

- Prijat zákon o prideľovaní verejných zdrojov, ktorý zavedie jednotný a prehľadný spôsob ich prideľovania na štátnej aj samosprávnej úrovni. Tento zákon udelí všetkým dotknutým subjektom povinnosť priebežne zverejňovať informácie o hospodárení s prostriedkami z verejných zdrojov a znemožní ich prideľovanie subjektom, ktoré nemajú vyrovnané záväzky voči verejnej správe a ktoré si neplnia oznamovaciu povinnosť o hospodárení s pridelenými prostriedkami. Informácie o konečnom prijímateľovi pridelených zdrojov a o ich výške a priebežnom hospodárení s nimi, budú uverejnené na centrálnom internetovom portáli s možnosťou úplného vyhľadávania.

⁹² Všetky orgány, inštitúcie, rozpočtové a príspevkové organizácie na štátnej alebo samosprávnej úrovni a všetky organizácie financované z verejných zdrojov alebo hospodáriace s verejnými zdrojmi.

- Rozšíriť povinnosti Úradu pre verejné obstarávanie SR o dohľad nad dodržiavaním novovytvoreného zákona o prideľovaní verejných zdrojov.

Týmto zákonom vo veľkej miere zamedzíme špekuláciám pri prerozdeľovaní verejných financií. Jednotné pravidlá zároveň zjednodušia systém a vytvoria prehľadnejšie prostredie pre prípadnú kontrolu podozrivých operácií.

116. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Veľká časť populácie dnes stále nevníma korupciu v malom rozsahu ako odsúdeniahodný jav a citlivosť na prejavy „veľkej“ korupcie je preto tiež znížená. Skutočné znížovanie miery korupcie však nie je možné bez vyššej angažovanosti občanov v jej odhaľovaní, preto je nevyhnutné zintenzívniť aj výchovnú činnosť. Účinné odhaľovanie korupcie nie je možné bez úzkej spolupráce orgánov činných v trestnom konaní s občanmi, ktorí sú buď svedkami, alebo účastníkmi korupčného správania. Doterajšie skúsenosti aj zo Slovenska ukazujú, že záujem občanov nahlasovať takéto prípady je veľký, no neexistujú vhodné nástroje na udržiavanie kontaktu s anonymným nahlasovateľom, od ktorého by potrebovali v priebehu vyšetrovania získať ďalšie informácie a dôkazy potrebné na úspešné uzatvorenie príslušného prípadu.

SaS navrhuje:

- Umiestniť na každom mieste, kde dochádza k oficiálnemu kontaktu verejného sektora s občanom⁹³, viditeľné upozornenie o závažnosti trestného činu korupcie a informáciu, kam sa má občan obrátiť v prípade vážneho podozrenia z korupčného správania alebo zneužitia verejných zdrojov v jeho okolí⁹⁴.
- Zaviesť do praxe nový internetový systém pre boj proti korupcii, s ktorým majú veľmi dobré skúsenosti napr. v Nemecku. Tento systém prideli nahlasovateľovi korupčného prípadu jednoznačný, ale anonymný identifikátor, vďaka ktorému bude môcť udržiavať komunikáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní počas celého vyšetrovania prípadu, bez strachu z odhalenia jeho totožnosti.

Výhodou tohto systému je schopnosť rozbíjať aj dlhodobu zabehnutú korupčnú schému, v ktorých sa napr. aj ich aktívni účastníci môžu rozhodnúť pre spoluprácu s políciou bez strachu z trestno-právneho postihu. Využitím tohto systému sa taktiež zvýši citlivosť na korupciu v samotnej verejnej správe, pretože umožní bez vystavenia sa riziku zastrašovania alebo prepustenia účinne vyšetrovať aj nelegálne aktivity vyšších funkcionárov a predstaviteľov verejnej moci.

93 Všetky orgány, inštitúcie, rozpočtové a príspevkové organizácie na štátnej alebo samosprávnej úrovni a všetky organizácie financované z verejných zdrojov alebo hospodáriace s verejnými zdrojmi (t.j. napr. úrady, súdy, polícia, školy, fondy, zdravotnícke zariadenia a pod.).

94 Informácia bude povinne a viditeľne umiestnená aj na všetkých internetových stránkach vyššie spomenutých subjektov a taktiež v zápisniciach ich novovytvorených oficiálnych dokumentov.

JUDR. ALOJZ BARÁNIK

je advokát s veľkou praxou v oblasti zmlúv v prostredí informačných technológií a finančných inštitúcií. Jeho doménou sú zložité zmluvy v anglickom jazyku. Jeho advokátska kancelária sa tiež venuje zastupovaniu v sporoch o ochranu práv jednotlivcov, najmä v súvislosti s nehnuteľnosťami. Angažuje sa v boji proti porušovaniu práv slabšieho – často zastupuje bez nároku na odmenu. Pred vstupom do advokácie pracoval ako vedúci právnik a člen manažmentu stredoeurópskeho regiónu veľkej nadnárodnej americkej spoločnosti. Právnické vzdelanie ukončil na Univerzite Komenského a získal titul JUDr. Aktívne ovláda anglický jazyk.



19. Súdnictvo a spravodlivosť

Nezávislosť súdnej moci a vymožitelnosť práva sú jednými zo základných princípov právneho štátu. Na Slovensku je však súdnictvo čoraz viac kontrolované úzkou skupinou politických a záujmových skupín, ktoré si tak zabezpečujú beztrietnosť a tým deformujú fungovanie občianskej spoločnosti.

117. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnosti neexistujú pre Ústavný súd žiadne lehoty, v ktorých musí rozhodnúť o podanej sťažnosti, čo má za následok neúnosné predlžovanie konania a stav právnej neistoty, resp. porušovania základných práv alebo slobôd. Rovnako nie je pre fyzické ani právnické osoby možné namietať protiústavnosť zákonov, toto oprávnenie majú len kvalifikované subjekty podľa odseku (1) článku 130 Ústavy SR⁹⁵.

SaS navrhuje:

- Zaviesť 30-dňovú lehotu na rozhodnutie Ústavného súdu SR o prijatí sťažnosti, jej zamietnutí, alebo rozhodnutie o doplnení. Pri sťažnostiach podľa čl. 127 Ústavy⁹⁶ a v prípa-

⁹⁵ (1) Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd, generálny prokurátor, verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2, každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a, každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.

⁹⁶ (1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.
(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a zá-

doch volebných sťažností zavedenie lehoty 90 dní na konečné rozhodnutie Ústavného súdu.

- Dať možnosť fyzickým aj právnickým osobám v prípadoch podania sťažnosti Ústavnému súdu SR na porušenie základných práv a slobôd (či už vyplývajúcich z Ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy) aby mohli tiež podať návrh na zrušenie predmetného zákona alebo iného právneho predpisu alebo ich jednotlivých ustanovení, ktorých uplatňovaním boli ich práva alebo slobody porušené.

Zásadným spôsobom zamedzíme svojvôli Ústavného súdu SR. Odstránime závislosť fyzických a právnických osôb od kvalifikovaných subjektov v prípade sťažností na porušenie základných práv a slobôd. Zrušením právneho predpisu, ktorý k takému porušeniu viedol, ochránime práva všetkých osôb v obdobnom postavení.

118. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnom systéme pridelenia prípadov jednotlivým sudcom nie je vždy zaručený nestranný výber sudcu. To otvára priestor pre politické machinácie a korupciu.

SaS navrhuje:

- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého bude každý jednotlivý prípad sudcovi pridelený výhradne elektronickým náhodným výberom nielen pri prvom pridelení, ale aj v prípade, že bol daný prípad predtým z nejakého striktné vymedzeného dôvodu⁹⁷ inému sudcovi odobraný⁹⁸.
- Odobrať predsedom súdu akúkoľvek možnosť odobrať vec.
- Zaviesť inštitút námietky porušenia práva účastníka konania na zákonného sudcu. Ak sa bude účastník konania domnievať, že jeho prípad nebol sudcovi pridelený zaručene nestranným spôsobom, bude môcť proti nemu vzniesť námietku. Tou sa bude zaoberať príslušný nadriadený súd v senáte, zloženom náhodným výberom. Ak tento námietku uzná ako opodstatnenú, prípad bude nanovo pridelený elektronickým náhodným výberom.

kladných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením
(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučenie.

(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.

⁹⁷ Napríklad ako súčasť disciplinárneho konania, z dôvodu choroby, nespôsobilosti alebo smrti.

⁹⁸ Pokiaľ však takto vybraný sudca na uvedenom súde stále pôsobí, nebude možné mu vec odobrať, a to ani po jeho preradení do iného grémia daného súdu. Ak zostane pôsobiť na tom istom súde, jeho prípady mu zostanú na doriešenie a až nové mu budú pridelené podľa novej agendy.

Zásadným spôsobom tak zmenšíme priestor pre ovplyvňovanie procesu pridelenia prípadov jednotlivým sudcom a tým i zvýšime kvalitu a rýchlosť práce súdov.

119. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnej sústave súdov často nie je možné všetkým zaručiť právo na spravodlivý proces či zákonného sudcu, keďže mnohým súdom v tom bráni nedostatočné personálne, materiálne či technické vybavenie a nemožnosť špecializácie sudcov. Machinácie pri prekladaní sudcov vedú k porušovaniu práva na zákonného sudcu.

SaS navrhuje:

- Súdnicstvo rozdeliť do troch samostatných sústav – občiansko-obchodnoprávnej, správnej a trestnej (ktorej súčasťou bude i špecializovaný trestný súd). Na vrchole každej z nich bude Vrchný súd pre danú vetvu súdov. Vrchné súdy budú podliehať vzájomnej kontrole v otázkach námietky zaujatosti a v posudzovaní kvality práce sudcov.
- Namiesto terajšieho Najvyššieho súdu a terajšieho Ústavného súdu zriadiť jeden Najvyšší ústavný súd, ktorý bude rozhodovať v päťčlenných senátoch o mimoriadnych (alebo inak výnimočne prípustných) opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam troch Vrchných súdov a o ústavných sťažnostiach, pričom jeho rozhodnutia budú mať povahu precedensov. Aj u tohto súdu bude platiť, že veci smú byť pridelené len elektronicky.
- Zaviesť minimálny počet 15 sudcov na každý súd. Nie je potrebné, aby súdy kopírovali územno-správne členenie.⁹⁹
- Prekladať sudcov s ich súhlasom zo súdov z nízkym počtom vecí na súdy s vysokým počtom nevybavených vecí.
- Preraďovať sudcov prioritne na súdy tej istej vetvy. V prípade nevyhnutného preradenia na iný typ súdu bude mať sudca nárok na dostatočné naštudovanie si predmetnej agendy a preškolenie tak, aby účastníci konania neniesli dôsledky v podobe nekvalitných rozhodnutí. Aj po priradení bude daný sudca musieť dokončiť veci, ktoré mu predtým boli pridelené.
- Zrušiť právo ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu inak ako pre závažné porušenie povinností, pričom také rozhodnutie musí byť preskúmateľné súdom.

⁹⁹ Súdny proces je dŕtivú väčšinu obyvateľstva mimoriadne zriedkavá záležitosť. Preto oveľa dôležitejšie je minimálny počet sudcov (aby bola garantovaná náhodnosť výberu), než sídlo súdu v každom okresnom meste.

Zabezpečíme tým vyššiu kvalitu rozhodnutí a možnosť špecializácie počas prípravnej sudcovskej služby. Dôsledkom zavedenia týchto opatrení bude výrazné zvýšenie nestrannosti sudcov a zníženie prípadov ich nezákonného ovplyvňovania.

120. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

V súčasnosti je Súdna rada zložená z 18 členov, kde 8 volia samotní sudcovia a 9 vymenúva v pomere 3/3/3 parlament, vláda a prezident. Predseda NS SR je zároveň predsedom Súdnej rady. Dôsledkom je úplné ovládanie súdnictva výkonnou mocou - politickými špičkami. Súdna rada svoje rozhodnutia neodôvodňuje, čo je nezlučiteľné so zásadami právneho štátu. Disciplinárnu právomoc vykonávajú disciplinárne sudy, ktorých členov volí Súdna rada na základe zoznamu kandidátov zvolených poslancami NR SR na návrh niektorého z nich, z kandidátov navrhnutých ministrom alebo sudcovskými radami pri jednotlivých súdoch. Toto umožňuje zasahovanie politickej moci do zloženia disciplinárnych súdov a tým i do práce súdov samotných.

SaS navrhuje:

- Zaviesť samostatnú Súdnu radu pre každú z troch vetiev súdnictva.¹⁰⁰
 - ✓ Zmeniť spôsob voľby každej takej Súdnej rady tak, že jednu tretinu jej členov budú voliť samotní sudcovia (v priamych, tajných voľbách s povinnou účasťou, jednu tretinu budú voliť poslanci Národnej rady SR a jednu tretinu Výbor pre nezlúčiteľnosť funkcií NR SR¹⁰¹.
 - ✓ Za člena súdnej rady voleného sudcami bude môcť kandidovať len osoba, ktorá bola aktívnym sudcom aspoň 5 rokov a nie je predsedom alebo podpredsedom žiadneho súdu. Za členov Súdnej rady volených poslancami Národnej rady SR a Výborom pre nezlúčiteľnosť funkcií NR SR bude môcť kandidovať len bezúhonná¹⁰² osoba s vysokoškolským vzdelaním, ktorá nie je sudcom.
 - ✓ Predsedu každej súdnej rady menuje prezident Slovenskej republiky vždy spomedzi členov volených sudcami, na obdobie 3 rokov. Výkon funkcie predsedu Súdnej rady bude možné vykonávať maximálne 2 obdobia. Súdna rada bude mať 18 členov, z toho každý rok budú volení traja na najviac jedno šesťročné volebné obdobie.
- Ustanoviť zákonnú povinnosť písomného odôvodnenia všetkých rozhodnutí Súdnej rady a ich následného zverejnenia na internete.

¹⁰⁰ Občiansko-obchodnoprávnu, správnu a trestnú.

¹⁰¹ Podľa bodu 111 má mať v tomto výbore opozícia väčšinu hlasov.

¹⁰² V zmysle §11 Zákona o pamäti národa č. 553/2002.

- Vytvoriť systém pre vznik disciplinárnych senátov pri všetkých troch vetvách súdnictva. Za disciplinárneho sudcu sa bude môcť prihlásiť ktorýkoľvek sudca, ktorý nebude predsedom alebo podpredsedom súdu a nebude členom Súdnej rady.¹⁰³ Disciplinárne senáty sa budú skladať ad hoc náhodným elektronickým výberom. Disciplinárne konania budú dvojinstančné. Vec sudcu každej vetvy súdnictva budú viesť a v konečnej inštancii rozhodovať disciplinárni sudcovia inej vetvy.¹⁰⁴
- Stanoviť, že v každom prípade prietahov vo veci, ohľadom ktorej Ústavný súd alebo Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že sťažnosť vo veci prietahov je oprávnená, bude začaté konanie s cieľom zistiť, či došlo zo strany dotknutých sudcov k disciplinárnemu previneniu. Ak áno, tak také disciplinárne konanie bude povinne začaté. Zároveň bude povinnosťou uplatniť a vymáhať voči dotknutému sudcovi náhradu škody spôsobenú štátu prietahmi.

Znížime tým pravdepodobnosť, že disciplinárne konania budú nástrojom na likvidáciu sudcov, ktorí sú nepohodlní pre politické špičky. Zároveň bude zabezpečené zvýšenie kvality práce súdov tým, že pochybenia sudcov budú náležite stíhané.

121. BOD PROGRAMU

Negatívny dopad 10 mil. €

Jedným z dôvodov nekvalitnej a zdlhavej práce súdov je ich uzavretosť voči verejnej kontrole. V súčasnosti sú zverejňované len rozsudky, o ktorých rozhodne ministerstvo. Zápisnice sú diktované sudcami a často sú nepresné, čo zbytočne predlžuje konanie a môže mať negatívny vplyv na spravodlivosť jeho výsledku.

SaS navrhuje:

- Zverejňovať povinne všetky právoplatné rozsudky na internete spolu s menami sudcov, ktorí sa na nich zúčastnili. Rozsudky budú zverejnené prostredníctvom systému umožňujúceho vyhľadávanie a filtráciu údajov. Neprávoplatné rozhodnutia budú tiež zverejnené, ale len pre potreby súdnych orgánov.
- Zverejňovať zvukový záznam každého v súčasnosti verejného súdneho pojednávania na internete. Takýto záznam bude zároveň aj prílohou k súdnemu spisu.

Práca každého sudcu bude môcť byť jasne kontrolovaná verejnosťou a preverovaná pre potreby kariérneho hodnotenia a disciplinárneho konania.

¹⁰³ V prípade nedostatku sudcov Súdna rada určí ďalších.

¹⁰⁴ Napr. disciplinárne obvinenie sudcu trestného súdu bude vznášať Súdna rada správneho súdnictva a v druhej inštancii bude v tej veci rozhodovať senát pri Súdnej rade občiansko-obchodnoprávného súdnictva, atď.

122. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Neexistujú lehoty ani záväzné postupy pre jednotlivé úkony súdu v konaní a jeho účastníci sú vystavení svojvôli sudcov a súdnych úradníkov či zdržovacím taktikám protistrany. Prietahy tiež spôsobujú odvolania voči rozhodnutiu prvostupňového súdu vo veciach s nízkou hodnotou predmetu sporu, nedostatok sudcov na niektorých súdoch a neexistencia záruky zaistenia prítomnosti svedka na výsluchu.

SaS navrhuje:

- Stanoviť lehoty a záväzné postupy pre štandardné úkony súdu.
- Vylúčiť možnosť odvolania proti rozsudkom, kde peňažné plnenie nedosahuje ani sumu trojmesačného životného minima, pričom možnosť podania dovolania tým nebude dotknutá.
- Umožniť, aby na návrh účastníka mal súd povinnosť zabezpečiť účasť svedka vo všetkých konaniach jeho predvedením, ak sa na riadne predvolanie súdu nedostavil, a po vykonaní policajného pátrania v prípadoch, kedy sa svedok dlhodobo zdržiava na neznámom mieste.
- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého súd bude mať povinnosť dať podnet na disciplinárne či iné stíhanie policajta či inej osoby, u ktorej vznikne podozrenie, že si nesplnila povinnosť doručiť súdnu písomnosť. Umožniť, aby tí, ktorí chcú byť oboznamovaní o uložení úradnej zásielky vzdialeným spôsobom, sa o tom mohli za poplatok dohodnúť s poštou.
- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého účastník sporu nebude mať právo predložiť dôkaz neskôr ako na najbližšom pojednávaní po tom, čo sa o existencii takého dôkazu dozvedel, pričom sa bude predpokladať, že o existencii dôkazov, na ktorých je založený návrh, navrhovateľ musel vedieť v čase jeho podania.
- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého bude dôkaz znaleckým posudkom považovaný za navrhnutý až tým, že účastník, ktorý ho navrhuje, zloží predpokladanú odmenu znalca do úschovy súdu.
- Stanoviť pravidlo, podľa ktorého súd bude musieť vopred zdôvodniť prečo výnimočne vykoná dôkaz bez toho, že by taký dôkaz bol navrhnutý účastníkom sporu.

Priebeh súdnych konaní sa zrýchli a zamedzí sa tomu, že strany zneužívajú medzery v súdnom systéme. V situácii, kedy sú naše súdy preťažené „starými“ súdnymi vecami, bude zákaz odvolania v drobných veciach viesť k ich uvoľneniu.

123. BOD PROGRAMU**Bez dopadu na rozpočet verejnej správy**

Dôvodom nekvalitnej a zdlhavej práce súdov je tiež to, že tieto sú obsadené sudcami, ktorí nespĺňajú základné odborné a osobnostné kritériá, ale majú politické krytie. Takíto sudcovia často zneužívajú svoje postavenie. Machinácie pri menovaní sudcov vedú k systémovému porušovaniu práva na zákonného sudcu. Prax pri menovaní justičných čakateľov spôsobuje, že títo automaticky nastupujú na uvoľnené miesto sudcu bez náležitého preverenia ich splnenia predpokladov na výkon funkcie sudcu. V súdnictve vznikajú klany, čo je neprípustné v právnom štáte a v nezávislom súdnictve. Menovanie sudcu nesmie viesť k zneužívaniu jeho postavenia a kvalita jeho práce musí byť podrobovaná spravodlivému hodnoteniu.

- Stanoviť v rámci zabezpečenia proti zneužívaniu inštitútu doživotného menovania sudcov, že všetci sudcovia (okrem sudcov Najvyšších súdov) budú každé 4 roky podrobovaní jednotnej, v tom istom čase vedenej a verejnej atestačnej skúške vykonávanej raz ročne, vždy jednou štvrtinou zo všetkých sudcov. Konkrétne otázky budú stanovené tesne pred vykonaním skúšky elektronickým náhodným výberom z oblastí, ktoré sú pre určenie kvality sudcu rozhodujúce, pričom nezloženie takej skúšky bude mať za dôsledok zánik funkcie sudcu.
- Nahradiť doživotné menovanie sudcov menovaním na 8 rokov, a to aj opakovane.
- Stanoviť minimálne vekové hranice pre sudcov Vrchných súdov a Najvyššieho ústavného súdu a tiež to, že sudca nesmie počas trvania svojho sudcovského mandátu byť volený do ústredných orgánov štátnej správy ani do Národnej rady.
- Požadovať striktné u všetkých sudcov podanie majetkového priznania, ako je to potrebné pre previerku NBÚ na stupeň prísne tajné, pričom tieto budú preverované súdnou radou.
- Menovať sudcov vždy na základe transparentného výberového konania podľa vopred stanovených kritérií, ktoré preveria ich bezúhonnosť, morálne kvality a odbornú pripravenosť po absolvovaní prípravnej sudcovskej služby¹⁰⁵. Porušenie zákonných pravidiel pri menovaní sudcu bude považované za disciplinárny priestupok nezlučiteľný s funkciou sudcu.

Zvýšime kvalitu výkonov sudcovskej činnosti a znížime výskyt korupcie a neduhov individuálnych sudcov: lenivosť, svojvôľu a osobnostnú nepripravenosť na povolanie sudcu.

¹⁰⁵ Prípravná sudcovská služba bude v trvaní 5 rokov, bude povinná pre každého kandidáta na sudcu. Do prípravnej sudcovskej služby sa budú môcť prihlásiť vyšší súdni úradníci, ako aj súčasní justiční čakatelia, alebo právnicki z praxe, z ktorých na základe transparentných výberových konaní budú vyberaní najlepší uchádzači o miesto sudcu. Prípravná sudcovská služba sa ukončí záverečnou skúškou zo znalostí predpísaných zákonom.

124. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Jednou z primárnych príčin nedostatkov v súdnictve je nedodržiavanie existujúcich zákonov súdmi, súdnymi orgánmi a ministerstvom spravodlivosti vo veciach týkajúcich sa súdov. Za tejto situácie sú pritom sudcovia, ako nositelia súdnej moci, a prokurátori všetkých úrovní nečinní, hoci majú zákonnú povinnosť obhajovať spravodlivosť a zasahovať proti nezákonnosti.

SaS navrhuje:

- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého sa bude vedomé porušenie povinnosti obhajovať spravodlivosť a zasahovať proti nezákonnosti považovať za disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu (prokurátora). Za porušenie tejto povinnosti sa bude považovať aj situácia, kedy sa o spáchaní trestného činu dozvie sudca v priebehu výkonu sudcovskej činnosti (alebo prokurátor kedykoľvek) a nezačne konať.
- Zrušiť možnosť odňať prokurátorovi spis, ak neexistuje dôvodné podozrenie na jeho zajatost.
- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého poškodený bude mať možnosť viesť súkromnú obžalobu v trestnej veci, ak prokurátor zamietne jeho sťažnosť proti tomu, že policajt odložil trestné oznámenie, alebo prokurátor inak nezastupuje záujmy poškodeného riadne. Ak bude poškodený v takej veci úspešný, náklady súkromného zastúpenia bude hradit štát a prokurátor, ktorý sa v danej veci dopustil pochybenia, bude povinne disciplinárne stíhaný.

Zabezpečíme tým osobnú zodpovednosť každého zo sudcov a prokurátorov nad dodržiavaním zákonnosti. Zvýšime mieru stotožnenia sa odbornej aj laickej verejnosti so základnými právnymi normami.

MGR. JURAJ DROBA MBA

je majiteľom spoločnosti Droba & Partners, ktorá sa zaoberá komunikáciou firiem s médiami. Šesť rokov bol členom top manažmentu T-Mobile Slovensko. Predtým pracoval v oblasti poradenstva v USA. V zahraničnej politike má najbližšie k téme transatlantických vzťahov. Je členom Fulbrightovej komisie na Slovensku. Vyštudoval šport a anglistiku na Univerzite Komenského, získal titul MBA z University of Pittsburgh a M.A. z politického manažmentu na George Washington University. Na Georgetown University študoval medzinárodnú obchodnú diplomáciu. Ovláda anglický, nemecký, ruský a holandský jazyk a základy španielčiny.



20. Zahraničná a bezpečnostná politika

Zahraničná politika sa začína doma, definíciou toho, kto sme a o čo sa chceme vo svete usilovať. Slovensko je úspešnou krajinou, ktorá by mala byť hrdá na svoj príbeh, čitateľná pre susedov a spojencov, nekompromisná voči totalite a zasadzujúca sa za slobodu ako najdôležitejšiu univerzálnu hodnotu. Práca rezortu zahraničných vecí v období od roku 1998 dodnes bola systematická, koncepcná a napriek striedaniu ministrov zostávala zachovaná kontinuita zahraničnej služby. Po nesporných integračných úspechoch to však začína vyzeráť, akoby slovenská diplomacia strácala orientáciu a ťah na bránu.

125. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Zo zahraničnej politiky Slovenska sa vytrácajú hodnoty. Namiesto presadzovania vlastnej agendy slovenská diplomacia musí žehliť prešľapy vládnych politikov. Začíname byť ľahostajní voči tomu, že iným sú upierané slobody, ktoré sú pre nás dnes samozrejmé. Táto politika je nielen cynická, ale aj krátkozraká a nebezpečná. Ľahostajnosť voči ľudským právam a slobodám je prvý krok k tomu, aby sme o ne sami prišli.

SaS navrhuje:

- Zaujať jasné postoje a stanoviská voči predstaviteľom krajín, ktorí šliapu po ľudských právach a slobodách vlastných občanov, alebo ktorí zasahujú do zvrchovanosti iných krajín. Prenasledovanie aktivistov v Číne či dlhoročné väznenie disidentov na Kube je potrebné pomenovať pravým menom.
- Obmedziť kontakty na nevyhnutný diplomatický styk a neuprednostniť krátkodobé a často veľmi sporné komerčné výhody pred principiálnym postojom vo vzťahu k predstaviteľom totalitných režimov.

Zabránilme tak vnímaniu Slovenska ako malej oportunistickej krajiny bez principiálnych postojov.

126. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Presadzovanie rozhodnutí na pôde inštitúcií EÚ je nemožné realizovať bez podpory partnerov. Česko, Maďarsko a Poľsko sú naši najbližší spojenci, s ktorými zdieľame geografickú blízkosť, históriu a kultúru. Slovensko-maďarské vzťahy sú historicky najhoršie od čias výstavby vodného diela v Gabčíkove a populisti na oboch stranách hranice zneužívajú národnostné témy pre vlastné politické ciele. Rozširovanie EÚ je proces, ku ktorému je potrebné pristupovať citlivo a ďalšie kroky formulovať na základe plnenia podmienok členstva kandidátmi.

SaS navrhuje:

- Odpolitizovať sporné otázky vo vzťahu s Maďarskom a preniesť ich do roviny hľadania vecných riešení. Zásadne zlepšiť vzťahy s Maďarskom je možné len dlhodobou čitateľnou politikou a hľadaním toho, čo nás spája¹⁰⁶.
- Posilniť po dohode s partnermi akcieschopnosť V4 vytvorením špecializovaných inštitúcií (akou je napr. Medzinárodný vyšehradský fond). Vychádzať pri tom budeme z úspešnej 20-ročnej vyšehradskej spolupráce a skúseností iných fungujúcich regionálnych zoskupení (Benelux, Severská rada).
- Spolupracovať pri formovaní spoločných politík EÚ s partnermi v rámci V4 a posilňovať postavenie SR, najmä pri diskusii o posilňovaní politiky východného partnerstva EÚ (Eastern Partnership) alebo o energetickej bezpečnosti a pri koordinácii poskytovania rozvojovej pomoci tretím krajinám.
- Podporiť žiadosť Ukrajiny o vydávanie bezplatných schengenských víz a zjednodušiť migračnú politiku vo všetkých odôvodnených prípadoch. Pre bezpečnosť Slovenska je stabilita, demokracia a prosperita Ukrajiny veľmi dôležitá. Skúsenosti Slovenska, kedysi tiež „zabudnutej“ krajiny, ktorá na roky vypadla z okruhu kandidátov na členstvo v EÚ a NATO, sú pre ňu obzvlášť relevantné. Ako prvý krok odpustiť poplatky za národné víza a zjednodušiť administráciu malého pohraničného styku.
- Podporiť členstvo Chorvátska v Európskej únii.
- Podporiť integráciu Turecka do európskych štruktúr, avšak len na úrovni špeciálneho pridruženého členstva s neúplnou účasťou v spoločných orgánoch EÚ, podľa modelu Európskeho hospodárskeho priestoru.

¹⁰⁶ Vzhľadom na nedávnny vývoj slovensko-maďarských vzťahov je potrebné budovať na oblastiach, ktoré dosahujú pozitívne výsledky – hospodárstvo, cezhraničná a regionálna spolupráca, kultúrna výmena, spolupráca v oblasti bezpečnosti. Prezentácia pozitívnych výsledkov umožní postupnú obnovu dôvery politických reprezentácií aj bežných občanov oboch štátov a príslušníkov národnostných menšín.

Zlepšime postavenie a život národnostných menšín na oboch stranách slovensko-maďarskej hranice. Posilníme význam a strategické postavenie krajín V4 v európskom priestore. Podporíme úsilie Ukrajiny, Chorvátska a Turecka o integráciu do medzinárodných štruktúr.

127. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Severoatlantická aliancia (NATO) je významným putom, ktoré spája Európu s USA. Význam tohto spojenectva nebol v ostatných rokoch na Slovensku dostatočne ocenený. SaS považuje NATO za garanta bezpečnosti Slovenska. Charakter a fungovanie NATO vyrovnáva pozície menších a väčších štátov pri rozhodovaní o vojensko-politických otázkach. Za dôležitú považujeme tiež zvýšenú angažovanosť Slovenska v spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike EÚ.

SaS navrhuje:

- Pokračovať v transformácii ozbrojených síl SR na mobilné sily, schopné nielen zaistiť bezpečnosť Slovenska, ale aj plnohodnotne prispieť do misií NATO a EÚ za hranicami. Slovensko a EÚ majú byť dôstojnými partnermi USA. Formulovať a presadzovať vlastné riešenia, no súčasne prijímať svoj podiel zodpovednosti za bezpečnosť sveta a Európy.
- Podporiť ďalšie rozširovanie NATO o krajiny, ktoré splnia prístupové kritériá.

Zlepšime strategické postavenie Slovenska v štruktúrach NATO a EÚ, zvýšime akcieschonosť našich ozbrojených síl.

128. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Samostatnou otázkou je energetická bezpečnosť a diverzifikácia zdrojov a prepravných trás. V kontexte energetickej krízy z januára 2009 je nutné presadzovať opatrenia, ktoré znížia závislosť od dodávok surovín z Ruska jednou prepravnou trasou. Riešenie energetickej bezpečnosti nesmie ohroziť životné prostredie na Slovensku.

SaS navrhuje:

- Dokončiť urýchlene obojsmerné prepojenie z rakúskeho plynovodného uzla Baumgarten.
- Zabezpečiť urýchlene vybudovanie prepojení plynovodných systémov v strednej Európe tak, aby bolo možné v strednodobom horizonte (do roku 2014) využiť alternatívne zdroje dovozu plynu z LNG terminálov alebo plynovodu Nabucco.

Zvýšime tým energetickú bezpečnosť Slovenska.

129. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Diplomacia je výkladnou skriňou Slovenska a rezort by mal zamestnávať ľudí, ktorých charakterizuje odbornosť a morálna bezúhonnosť. Diplomati na zahraničných misiách vo veľkej miere prispievajú k formovaniu verejnej mienky elít v danej krajine na Slovensko.

SaS navrhuje:

- Realizovať personálny audit na Ministerstve zahraničných vecí SR a zabrániť bývalým príslušníkom ŠtB a ľuďom s nedostatočnou kvalifikáciou výkon riadiacich funkcií.
- Zabezpečiť, aby kritériami pri obsadzovaní pracovných pozícií boli odborná zdatnosť a morálna bezúhonnosť.
- Rozvinúť systém služieb pre občanov na MZV. Zbierať a priebežne vyhodnocovať spätnú väzbu od „klientov“ slovenských veľvyslanectiev, konzulátov, misií a inštitútov¹⁰⁷ a na jej základe nastaviť hodnotenie a odmeňovanie príslušných zamestnancov.
- Zvrátiť význam a potrebu všetkých zahraničných zastúpení Slovenska a zrušiť tie, ktoré sú pre Slovensko zbytočné a neefektívne.
- Zlepšiť služby slovenským občanom dlhodobo pracujúcim a študujúcim v zahraničí, predovšetkým zrýchlením a zjednodušením matričných a iných administratívnych úkonov.

Zabezpečíme tak kvalitnú reprezentáciu Slovenska v zahraničí a poskytneme lepší servis slovenským občanom.

130. BOD PROGRAMU

Bez dopadu na rozpočet verejnej správy

Miera zapojenia sa do rozvojovej spolupráce s chudobnejšími krajinami je praktickým potvrdením myšlienky solidarity v zahraničnej politike. Západná Európa dostala pomoc z USA po druhej svetovej vojne. Stredná Európa a Slovensko z krajín EÚ počas obdobia spoločenskej transformácie. Dnes je rad na nás, aby sme prevzali štafetu a pripojili sa k našim partnerom zo slobodného sveta.

SaS navrhuje:

- Zabezpečiť splnenie našich medzinárodných záväzkov v oblasti rozvojovej pomoci a zvrátiť pokles vynakladaných prostriedkov na dvojstrannú rozvojovú spoluprácu.
- Vykonať personálny a odborný audit v Slovenskej agentúre pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu s cieľom spriehľadnenia kritérií a výberového procesu.

¹⁰⁷ Diplomatická služba nie je cestovná kancelária. Má slúžiť záujmom Slovenska a potrebám slovenských občanov v zahraničí. Mnohí Slováci, ktorí sa ocitnú v núdzi, majú so zamestnancami našich veľvyslanectiev negatívne skúsenosti. Stretávajú sa s aroganciou, nezáujmom a nezodvihnutými telefonátmi.

-
- Zverejňovať na internete všetky informácie o skutočnom čerpaní prostriedkov na rozvojovú spoluprácu a naplno zapojiť mimovládne organizácie do prípravy, implementácie a monitoringu rozvojových projektov.
 - Posilniť váhu Ministerstva zahraničných vecí v procese selekcie projektov. Zvýšiť efektivnosť rozvojovej spolupráce zúžením počtu krajín, ktorým SR pomoc poskytuje z dnešných 3 programových a 16 projektových na jednu tretinu.

Zabezpečíme tak efektívne plnenie záväzkov solidarity Slovenska voči rozvíjajúcim sa krajinám a našim partnerom v EÚ.

Zhrnutie dopadov volebného programu SaS na rozpočet verejnej správy v roku 2011.

Bod	Kapitola	Názov	Dopad (mil. €)
2	Verejné financie	Účinnjšia kontrola rozpočtov VÚC a obcí	11,2
4	Verejné financie	Zníženie počtu pracovníkov NBS	11,7
5	Verejné financie	Zlúčenie troch ministerstiev	15,0
9	Dane a odvody	Zníženie DPH na jednotných 18%	74,5
10	Dane a odvody	Zjednotenie vymeriavacích základov (aj zrušenie výnimiek v odvodoch)	90,0
12	Dane a odvody	Zjednotenie miesta výberu daní a odvodov	16,7
13	Dane a odvody	Zrušenie minimálnych odvodov	125,9
14	Dane a odvody	Zvýšenie odvodu štátu na matky do II. piliera	43,7
27	SOS	Zavedenie rómskych asistentov a nulté ročníky	25,0
29	SOS	Povinná škôlka pre deti z SOS v komunitných centrách	10,0
31	SOS	E-pay karty	2,3
32	SOS	Pochôdzkari SOS	11,2
34	Zdravotníctvo	Zrušiť zákaz zisku zdravotných poisťovní	5,7
37	Zdravotníctvo	Bonus 30€ pri nečerpaní zdravotnej starostlivosti	39,0
46	Vzťahy s EÚ	Presun EU-fondov do infraštruktúry (namiesto do súkromného sektora)	127,5
52	Podnikateľské slobody	Zrušiť živnostenský úrad	4,0
58	Hospodárstvo	Zrušenie investičných stimulov	200,0
60	Hospodárstvo	Zrušenie Fondu národného majetku	5,0
62	Hospodárstvo	Znížiť daň z nafty a daň z motorových vozidiel na minimum	75,0
67	Poľnohospodárstvo	Verejné dražby pri predaji dreva štátnymi lesmi	50,0
68	Poľnohospodárstvo	Zrušiť alebo zlúčiť niekoľko výskumných ústavov	2,5
69	Poľnohospodárstvo	Zlúčenie štyroch kontrolných orgánov do jedného	4,5
81	Veda a výskum	Vedecká cena	15,0
84	Kultúra	Nárokovateľné spolufinancovanie EÚ-programov	5,0
87	Šport	Voľnočasové poukazy	181,7
90	Médiá	Spojiť STV a Sro do jednej inštitúcie a privatizácia TASR	5,0
91	Médiá	Zrušiť koncesionárske poplatky	92,3
98	Osobné slobody	Cirkevná a asigačná daň	210,0
106	Demokratická spoločnosť	Výber z pokút presunúť do fondu	30,0
113	Boj proti korupcii	Protikorupčné opatrenia a transparentné obstarávanie	400,0
121	Súdnictvo	Audiodáznamy zo súdnych pojednávaní	10,0
	Celkový dopad		+ 2,6

[illegible]

AKO PRVÉ CHCEME ZREFORMOVAŤ ODVODY...

*Odvodový bonus je komplexná reforma
odvodového a sociálneho systému,
ktorá:*

- garantuje každému občanovi životné minimum, kto chce viac, musí sa snažiť,
- garantuje zvýšenú podporu matkám na materskej, osamelým matkám a invalidom,
- zníži odvodové zaťaženie na polovicu (z 36 % na 18 %),
- zníži strop pre výpočet odvodov na 10-násobok životného minima (1 850 €),
- zníži počet sociálnych dávok z vyše 70 na 6 a počet odvodov z 13 na 2,
- výrazne zvýši podporu detí (pre prvé štyri deti),
- garantuje všetky existujúce a všetky budúce dôchodky z prvého piliera,
- umožní pripojiť sa v prípade práceneschopnosti a nezamestnanosti,
- je komplexne prepočítaná a nezvýši dlh v štátnom rozpočte.

*Viac informácií, ako aj mzdovú kalkulačku nájdete na
www.mzdovakalkulacka.sk*

V prípade, že sa na tomto mieste nenachádza mzdové koliesko, radi Vám ho pošleme. Napíšte nám, prosím, svoju adresu na koliesko@strana-sas.sk alebo ju nadiktujte na 0903 870 613.



Koliesko je rozdelené podľa počtu členov Vašej domácnosti na 4 HLAVNÉ ČASTI.

Nájdite tú časť, do ktorej patríte. (Rodina bez dieťaťa, s jedným dieťaťom, s dvoma deťmi a troma deťmi.)

Krok 2:

Každá časť je rozdelená podľa
Vašej mesačnej mzdy na 9 stĺpcov.
Otočením menšieho kolieska
nastavíte okienko na správny stĺpec.
(Od 400 eur do 1 200 eur.)

Krok 3:

Vyberte si správny riadok podľa toho, či máte, alebo nemáte partnera, či pracuje a koľko zarába.

PREČO BY STE MALI DAŤ HLAS PRÁVE SAS...

O poslanecké miesta sa uchádza 18 strán, z toho šesť parlamentných, no existuje päť dôvodov, prečo by ste mali voľiť práve stranu Sloboda a Solidarita.

SaS je skutočne nová strana

Pozrite sa, ako sa vytvorili ostatné strany. SMER vznikol z SDL, SDKÚ vznikla z SDK a SDK z piatich iných strán, HZDS vzniklo z VPŇ, Most z SMK a podobne. SaS je po dlhom čase prvou stranou, ktorá vznikla na „zelenej lúke“. **Konečne skutočne nová strana.**

V SaS sú ľudia nezaťažení politickou minulosťou

Vyššie 94 percent členov SaS nebolo ešte nikdy v žiadnej strane. V SaS nenájdete žiadnych politikov, ktorí mali byť dávno na politickom dôchodku. SaS je doslova stranou nových tvárí. Navyše, **povešť a odbornosť sú kľúčové pri prijímaní nových členov.**

V SaS sú odborníci

Návrhy, ktoré predkladáme, vypracovali naši experti. Tak ako sa so zápalom slepého čreva zveríte len doktorovi, je dobré zveriť riadenie celého štátu ľuďom, ktorí majú príslušnú kvalifikáciu. Spomedzi všetkých strán máme najvyšší počet vysokoškolsky vzdelaných členov. Jednoducho od nich čakáme odbornosť, **aby sme mohli predkladať fungujúce riešenia.**

SaS je bez komunistov a eštebákov

Meno má človek iba jedno. Preto je pre SaS povesť jej členov mimoriadne dôležitá. Komunisti sú vylúčení takisto ako eštebáci. A keďže väčšina bývalých komunistov sa presunula do strany SMER, **vylúčili sme SMER z povolebnej spolupráce.**

Váš hlas pre SaS neprepadne

SaS je najsilnejšou mimoparlamentnou stranou a v prieskumoch verejnej mienky dlhodobo nad päťpercentnou hranicou. SaS na rozdiel od iných strán rástla postupne, takmer od nuly pred vyše rokom až po súčasné slušné hodnoty. Voľte preto novú politickú kultúru, odbornosť a otvorenosť **bez obáv z prepadnutia svojho hlasu.**